

KS KONSULENT

Barnehage- og skolebruksplan for Holmestrand kommune Kunnskapsgrunnlag

Oslo 13.03.2022

INNHOOLD

1. Innledning	5
1.1 Metode	6
2. Kvalitet i barnehager og skoler	7
2.1 Rammeplan for barnehager	7
2.2 Innføring av nye læreplaner	8
2.3 Stortingsmelding 6, Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap	10
2.4 Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis	10
2.5 Kvalitet i barnehager	11
2.6 Barnehagefakta, tall fra barnehagene i Holmestrand	13
2.7 Ny opplæringslov	13
2.8 Nye kompetansekrav i skolen	14
2.9 En skole for vår tid	14
2.10 Skolestørrelse og kvalitet	15
Hva sier skolebidragene i Holmestrand kommune?	19
2.11 Oppvekstreformen	21
2.12 Fellesnevnerne for fremtidens barnehager og skoler	22
Vektlegging i en strukturprosess	23
2.13 Skoleskyss	23

3. Funn fra intervjuene	25
3.1 Hovedfunn fra kvalitative intervju.....	25
3.2 Oppsummering fra kvalitative intervju.....	48
4. En økonomisk bærekraftig oppvekstjeneste	49
4.1 Kommunens økonomiske bærekraft i dag.....	49
Utgiftsbehov og inntektsnivå	50
Finansielle indikatorer på økonomisk bærekraft.....	53
Vurdering.....	54
4.2 Prioriteringer, utgiftsnivå og omstillingspotensial.....	55
Kommunens prioriteringer	55
Teoretisk omstillingspotensial sammenlignet med andre kommuner	58
Omstillingspotensial i Holmestrand kommune	59
4.3 Befolkningsutvikling fram mot 2040	61
Historisk utviklingstrend, 2012 - 2022	62
Sammenheng boligbygging, flyttemønstre og etterspørsel etter barnehage- og skoleplasser	63
Befolkningsutvikling barnehage- og skolebarn 2021 – 2040.....	71
Framskrivninger på kommunenivå	72
Framskrivninger av brukergrupper barnehage, barneskole og ungdomsskole i Holmestrand, Hof og Sande	74
Framskrivninger i skolekretser	78
4.4 Langsiktig økonomisk bærekraft	90

4.5	Drivere i grunnskole og barnehagetjenestene (Areal, kapasitet, kostnader og behov)	92
4.6	Økonomiske drivere i barnehage og skole	98
	Lærertetthet og gruppestørrelser.....	100
	Årsverk pr. skole.....	101
	Hva kan man effektivisere ved å slå sammen skoler?.....	102
	Spesialundervisning.....	104
	Sammenslåing av barnehager	105
4.7	Utvalgte nøkkeltall for barnehage og skole	105
	Bemanningstetthet og gruppestørrelser	109
	SFO.....	112
	Trivsel på skolen	114
5.	Klimaregnskap	115
6.	Valgmuligheter og gevinster	116
7.	Konklusjoner og anbefalinger.....	121
	Vedlegg: Oppdragsteam fra KS-Konsulent.....	124

1. Innledning

Holmestrand kommune skal utarbeide en politisk sak om barnehage- og skolebruksplan, en plan som skal gi en langsiktig strategi og som skal gi et godt beslutningsgrunnlag for framtidige prioriteringer og valg.

Mandatet for en barnehage- og skolebruksplan er følgende:

Barnehage og skolebruksplanen skal bidra til å:

- sikre tilstrekkelig kapasitet for å håndtere den fremskrevne barn/ elevtallsveksten
- sikre et forsvarlig tilbud til barn og unge
- sikre effektiv og riktig arealbruk - rett bygg, på rett sted, til rett tid – samt utnytte tilgjengelig kapasitet
- sikre et godt arbeidsmiljø for ansatte, barn og elever
- gi råd om fysiske og pedagogiske planrammer ved tilrettelegging for morgendagens barnehage og skole
- prioritere og tidfeste tiltak innenfor kommunens økonomiske rammer for investeringer

KS-konsulent (KS-K) har fått i oppdrag å bistå kommunen med å utarbeide et kunnskapsgrunnlag som skal svare ut de føringene som ligger i mandatet.

Formålet med dette dokumentet er i størst mulig grad å forutse utviklingen i Holmestrand kommune, både som helhet og i de enkelte soner og kretser. Den demografiske utviklingen påvirker den økonomiske utviklingen, og dette påvirker igjen hvilke rammer man kan drive barnehager og skoler innenfor.

KS-K legger til grunn at man ønsker en god kvalitet i barnehager og skoler, at tilbudet skal være likeverdig for barn og unge, og dermed uavhengig av hvilken barnehage eller skole du går på. I denne rapporten er det derfor lagt vekt på kvalitet i sammenheng med barnehage- og skolestruktur, kvalitet på bygg og på ressurser til lønn og drift av det pedagogiske arbeidet.

Holmestrand kommune har de samme utfordringer som de fleste andre norske kommuner med en sterkt økende andel eldre befolkning. Dette sammen med en ganske stor andel av befolkningen

som er i utenforskap og ikke er i utdanning eller arbeid. Det fører til en store økonomiske utfordringer for kommunen, men samtidig viser forskningen at god kvalitet i barnehager og skoler er med på å redusere utenforskap og dermed flere som får en høyere livskvalitet og flere som bidrar med inntekter til kommunen.

Rapporten skal vise hvilke valgmuligheter kommunen har, og hvilke grep man kan ta for å gi et best mulig tilbud i oppvekstsektoren innen de rammene man har til rådighet.

1.1 Metode

For å få et best mulig bilde av situasjonen er det innhentet materiale fra mange kilder. De viktigste kildene er kommunens rapporterte KOSTRA data, kommunens egne tallbaser, Holmestrand sine data i verktøyet Kompas og fra SSB, og gjennom kvalitative intervjuer.

I den økonomiske vurderingen er det gjort sammenligninger med KOSTRA-gruppen, enkelte sammenlignbare kommuner og landet for øvrig. De framskrivninger som er gjort, både demografiske og økonomiske, er basert på kommunens planlagte utbygginger og kommunens egne framskrivninger av befolkningsutviklingen i aldersgruppen 0-15 år. Holmestrand er en vekstkommune, og det er lagt til rette for mer utbygging og innflytting.

Kvalitet i tjenester er et begrep som er vanskelig å konkretisere, som regel er det en blanding av «telling og fortellinger». Det vil si at man må finne en kombinasjon av objektive tall og resultater samtidig som man henter ut subjektive fortellinger om hvordan tjenesten oppleves.

I intervjuene benyttet vi kvalitativt gruppeintervju som metode, basert på representasjonsprinsippet. Det vil si at vi snakket med representanter for ansatte, ledelse, elever og foreldre ved utvalgte skoler og barnehager. I tillegg hadde vi intervju med ungdomsrådet. Metoden egner seg godt til å innhente dybdekunnskap om hvordan noe oppfattes eller vurderes, og som etter vår vurdering er et nødvendig tillegg til annen datainnsamling. Intervjuguide ble sendt i forkant av gjennomføringen. Alle som ble intervjuet fikk beskjed om at ingen vil bli direkte sitert.

2. Kvalitet i barnehager og skoler

I denne delen ser vi nærmere på lokale og nasjonale føringer for oppvekstfeltet, intensjoner bak endringene og hvordan disse vil påvirke kvalitet, måter å jobber på og organisering.

Kvalitet i barnehager og skoler er viktig, kommuner med høy kvalitet og gode resultater har høyere gjennomføringsgrad på videregående skole og dermed også færre som havner i utenforskap.

Utenforskap koster samfunnet store summer samtidig som det gir redusert livskvalitet for den enkelte. Derfor er det viktig at alle som arbeider innen oppvekstfeltet bidrar til økt livsmestring, og at det er like muligheter for alle, uavhengig av hvilken barnehage/skole du går på eller hvilken avdeling/klasse du går i.

Holmestrand kommune vedtok i 2020 en strategiplan for barnehager, skoler med SFO og voksenopplæringen, Trygghet, mestring og læring for alle. Den er basert på nyere forskning og nye føringer gjennom Stortingsmeldinger og nye lover, og den er satt i lokal kontekst med egne målsettinger og tiltak.

I den sammenhengen er det viktig at det blir like rammebetingelser for alle barnehager og skoler i Holmestrand kommune. Dette kapitlet vil derfor omhandle ulike forhold som påvirker kvaliteten i tjenestetilbudet til barn og unge, og hvilke rammebetingelser som påvirker arbeidet.

2.1 Rammeplan for barnehager

Rammeplanen bygger på et tydelig verdigrunnlag. Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven med forskrifter og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen).

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven og det betyr at alle barnehager, kommunale og private, er forpliktet til å følge de føringene som ligger der. Planen har også tydelige krav til ulike roller som arbeider både i og rundt barnehagen. Det er beskrevet hva som forventes av barnehageeier, styrere og pedagogiske ledere.

Barnehagens formål og innhold er detaljert beskrevet og det er tydelig hva som forventes innen temaene omsorg, lek, læring, danning, vennskap og fellesskap, og kommunikasjon og språk.

Barnehagen skal gi barna en god start på livet, og tidlig innsats er et tydelig mål ved at man skal ha høy kvalitet i de daglige aktivitetene samtidig som man skal identifisere og hjelpe barn som trenger ekstra innsats. Den ekstra innsatsen skal i så høy grad som mulig foregå i fellesskapet, og barnehagen skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp inkluderes i barnegruppen og i det allemennpedagogiske tilbudet.

Barnehageeier i kommunale barnehager er kommunestyret mens det i private barnehager er barnehagens eier. Det ligger store forpliktelser til barnehageeier både på å opprettholde den pedagogiske kvaliteten og å sørge for bygg og arealer som tilfredsstillers forskriftene.

Rammeplanen er i tråd med forskning som viser at språk og sosial utvikling henger sammen, og at vennskap og sosial kompetanse betyr mye for livsmestring og hvordan barna lykkes på skolen.

2.2 Innføring av nye læreplaner¹

Fagfornyelsen (LK20) ble innført i 2020, og erstatter Kunnskapsløftet 06. Denne revisjonen av læreplaner blir ofte kalt «Fagfornyelsen». I Fagfornyelsen er det mer enn noen gang lagt vekt på sammenhenger mellom norsk skoles formålsparagraf, verdigrunnlag, tverrfaglige tema knyttet til danning og livsmestring, grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning, og kompetansemålene i den enkelte fagplan. Overordnet del i fagfornyelsen har status som forskrift til opplæringsloven og innholdet er dermed bindende. Ett av kravene i overordnet del er at undervisningspersonalet skal utvikle seg kollektivt som et såkalt profesjonsfellesskap. Formålet er

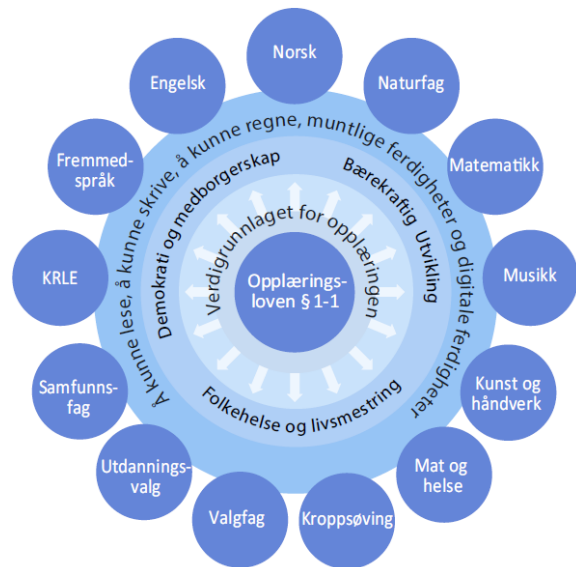
¹ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

forklart med at «lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis.

Læreplanen gir lærerne metodefrihet i arbeidet med å nå kompetansemålene i de ulike fagene. Dette stiller krav til at skoler må legge til rette for varierte arbeidsmåter som skal gi elevene erfaringer med praktiske og skapende aktiviteter og oppgaver. Å tilegne seg kunnskap gjennom øvinger, praksis, eksperiment og opplevelser, individuelt og i grupper utfordrer også skolebygget, og stiller krav til lærerne som skal ta skolebygget i bruk.

Læreplanen bygger på forskning som viser at elever lærer best i samarbeid med andre elever, og den oppfordrer til samarbeid både mellom elever og mellom elev og lærer om hvordan læringen skal bli best mulig i de ulike øktene.

Men variert og praksisnær undervisning, elevsamarbeid, læring som gir mening og muligheter for å prøve ting gjennom eksperimenter og øvelser krever noen ressurser. Det betyr at både bygget, fasilitetene, utstyret må være av en viss funksjonalitet og at det er ressurser til å kjøpe inn nødvendig læringsmateriell.

Figur 1 Udir.no

2.3 Stortingsmelding 6, Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap²

Stortingsmelding 6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap ble behandlet i Stortinget 24.04.20. Meldingen, som blant annet følger opp utvalgsrapportene fra Nordahl og Stoltenberg, legger fram en rekke tiltak for å forbedre utdanningssystemet og sikre et godt tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn og elever. Tidlig innsats og at barn skal oppleve å være del av et fellesskap er tydelige føringer. Sentrale tiltak som nå er vedtatt handler om å styrke og forplikte det tverrfaglige samarbeidet og å sette i gang et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet for ansatte i barnehager, skoler og PPT. Kompetansekravene til personale som skal yte spesialpedagogisk bistand blir skjerpet, slik at de mest sårbare barna/elevene mottar best mulig hjelp og støtte.

Å utvikle kompetanse og bruke kompetansen på tvers er det viktigste grepet for å lykkes med tverrfaglig samhandling rundt utsatte barn og unge. Selv om det er lagt statlige penger i dette løftet må også kommunen bidra med midler og ressurser for å bygge opp kompetanse og få fullt utbytte av dette tiltaket.

2.4 Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en nasjonal satsning som skal bidra til at det er tilstrekkelig kompetanse som er tett på barna og elevene. Kompetanse til å kunne forebygge utenforskap, fange opp utfordringer og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert de som har behov for særskilt tilrettelegging. En viktig føring i kompetanseløftet er at kompetansen skal nærmere barnet. I kommunen betyr dette at PPT får en ny rolle der det systemrettede arbeidet i barnehager og skoler skal forsterkes. Det skal erstatte en del av arbeidet med sakkyndige vurderinger, og PPT skal hjelpe barnehagen og skolen i arbeidet med

² <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=77417>

kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for barn og elever med særlige behov. PPT-ansattes kompetanse og utenfra-blikk kan utgjøre et viktig supplement til ansattes kompetanse, noe som kan komme alle barn og elever til gode.

PPT skal også samarbeide med andre instanser som helsestasjon, skolehelsetjeneste og barnevern og dette skal være i samhandling med barnehage, skole, elever og foreldre. Da er det viktig at det er gode arenaer for slikt samarbeid, og at de ulike instansene bruker mest tid der ansatte og barna er. Barnehager og skolene bør også være tilrettelagt for den type samarbeid, med møterom og arenaer for både formelle og uformelle møter. Mange av de eldre barnehagene i Holmestrand har dårlige fasiliteter for møter.

I 2020 fikk 177 elever i Holmestrand spesialundervisning, det utgjør 6,0 prosent av elevene. I snitt fikk hver elev 149 timer pr. år.

I 2020 brukte Holmestrand kommune 25.900 lærertimer på spesialundervisning, det utgjør 15,3 prosent av all undervisning.

I tillegg kommer rundt 55 årsverk på bruk av assistenter.

2.5 Kvalitet i barnehager

Hva er en kvalitativ god barnehage? Dette spørsmålet er noe vanskeligere å svare på barnehage siden man ikke har konkrete måleresultater som f.eks. nasjonale prøver i skole. For barnehagene kan foreldreundersøkelsen gi indikasjoner som sier en del, og vi har norsk og internasjonal forskning som over tid har forsket på barnehager og identifisert kvalitetsforskjeller. Samtidig vet vi at tidlig innsats er viktig, og at den innsatsen som gjøres i barnehagen har stor effekt på barnets fremtidige livsmestring.

Dansk forskning (Hestbæk og Christoffersen) har fulgt barn allerede fra 1970-tallet og kan vise til at barn som har gått i barnehager med høy kvalitet klarer seg bedre i skolen, både sosialt og faglig, og at barnehagen har positiv effekt på barns livskvalitet i voksen alder. Ifølge forskningen er det positive effekter på barns kognitive og sosiale utvikling som følge av det å gå i barnehager av høy kvalitet – på både kort og lang sikt (Burger 2010; EPPE 2003).

I Norge har vi GOBAN-forskningen, en kvalitativ studie som har vart over mange år og som ble avsluttet i 2021. Hovedfunnene der er at barnehager med høy kvalitet kjennetegnes av flere ting, blant annet at barnegruppene har et stabilt personale med høy kompetanse og lang erfaring. Personalet viser entusiasme, varme og de er imøtekommende overfor barn, foreldre og kollegaer. De legger vekt på samarbeid både internt i barnegruppa, med foreldrene og eksterne parter. Personalet har felles målsettinger og visjoner for det pedagogiske arbeidet ut fra rammeplanens føringer, verdigrunnlag og faglige innhold.

De har en helhetlig tilnærming til barns omsorg, lek, læring og danning, og støtter opp om barns læring og utvikling både emosjonelt, kognitivt, sosialt og fysisk-motorisk. Tverrfaglige tema- og prosjektarbeid benyttes. Det legges opp til både voksen- og barneinitierte aktiviteter, der både personale og barn er involverte i de ulike pedagogiske prosessene og aktivitetene.

Personalet organiserer barnegruppene i mindre grupper for aktiviteter og lek, som er tilpasset det enkelte barnets forutsetninger.

Det er en klar ledelse av både personalgrupper og barnegrupper, samt en godt strukturert dag. Personalet legger vekt på samspill og bidrar aktivt til smidige konfliktløsninger gjennom samtaler og veiledning, med forslag til alternative handlinger for barna. De vektlegger barns perspektiv, medvirkning og trivsel i hverdagen. Studien viser også at personalet er opptatt av å gi barna rike og varierte naturopplevelser og erfaring i barnehagens nærmiljø, noe som er typiske trekk ved den norske barnehagetradisjonen.

Som vist i denne rapporten (Kap. 4.5) så er det ingen forskjell i voksentettheten i små og store barnehager, dermed er det barnehagens organisering og de ansattes kompetanse som er av størst betydning for kvaliteten i barnehagen.

Men det kan i en del tilfeller være lettere å drive kompetanseutvikling i et større fagmiljø når det er flere ansatte, og dermed også større mulighet for å jobbe etter de prinsippene som forskningen sier er kriterier på god kvalitet. Holmestrand kommune sin strategiplan for kvalitet i barnehager viser til Fulham og Quinn som også har forskning som i høy grad samsvarer med det som er påpekt ovenfor.

I og med at voksenteiteten er lik, uavhengig av barnehagens størrelse, skal muligheten for å se det enkelte barn og muligheten for å dele opp barna i mindre grupper være tilnærmet lik. Dersom barnehagen blir for liten kan det bli færre muligheter for barn å trene på det sosiale samspillet og det kan bli vanskeligere å rekruttere fagpersoner når fagmiljøet blir for lite.

De økonomiske rammene for å drive barnehage av god kvalitet er i utgangspunktet likt, men det må sees i sammenheng med hvordan barnehagen kan organisere dagen. Dersom barnehagen har lang åpningstid og få ansatte, må de ansatte fordeles ut over hele åpningstiden, og voksenteiteten blir i realiteten lavere. Dette blir mer utdypet i kap. 4.8.

2.6 Barnehagefakta, tall fra barnehagene i Holmestrand

I portalen barnehagefakta.no finner man en del opplysninger om barnehagene i Holmestrand. Tallene der viser gjennom foreldreundersøkelsen og andre forhold som er undersøkt, at barnehagene på de fleste parametere ligger på et nasjonalt snitt. Det er ett unntak og det er andel barnehager som ikke fyller pedagognormen. Her ligger andelen i Holmestrand på 33.3 prosent mens det i landet for øvrig ligger på 6,7 prosent.

Ved å gå inn på denne linken <https://barnehagefakta.no/kommune/3802/holmestrand>

vil man kunne sammenligne de ulike barnehagene. Ut ifra disse tallene er det vanskelig å finne noen systematiske forskjeller på barnehagene når det gjelder kvalitet både når man ser på eierskap og på størrelse på barnehagen.

2.7 Ny opplæringslov

Høring til ny opplæringslov ble gjennomført høsten 2021. En sentral endring som allerede er innført er at skoleeiers ansvar for kvalitetsvurdering flyttes til loven (ny §13-3e). Det fremheves at det er skoleeier som har ansvaret, men at vurderingen skal skje på den enkelte skole. Kravet til pedagogisk ledelse og å utvikle profesjonelle læringsfelleskap i alle skoler er dermed en sterk føring.

I denne sammenhengen er skoleeiers plikt å legge til rette for at lærernormen oppfylles, at det er rammer for å drive forsvarlig undervisning, at det er hensiktsmessige skolebygg, og at de er etter kravene til helse, miljø og sikkerhet.

2.8 Nye kompetansekrav i skolen

Nye kompetansekrav ble innført i 2017, og kravet om at ansatte som skal undervise må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i, forsterket. Kravet er konkretisert i §§ 14-2 og 14-3 i forskrift til opplæringsloven. For å undervise i norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk på barnetrinnet kreves det at vedkommende har minst 30 studiepoeng som er relevante for faget. For å undervise i norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk på ungdomstrinnet kreves det at vedkommende har minst 60 studiepoeng som er relevante for faget. For å undervise i andre fag på ungdomstrinnet kreves det minst 30 studiepoeng som er relevante for faget. Dette gjelder imidlertid ikke for valgfagene, utdanningsvalg og arbeidslivsfag.

Kommunen som skoleeier har fram til 1. august 2025 mulighet til å gi dispensasjon fra kravet for ansatte som har fullført allmennlærerutdanning og de som før 1. januar 2014 oppfylte kravene for ansettelse i undervisningsstilling.

Støre-regjeringen har endret kravene for inntak til utdanningene, men kompetansekravene for å undervise er ikke endret.

2.9 En skole for vår tid

En ekspertgruppe for skolebidrag, ledet av Sølvi Lillejord, leverte i mai 2021 sluttrapporten *En skole for vår tid*. Rapporten gir en grundig gjennomgang av hvordan skoleeiere og skoler bedre kan drive et systematisk utviklingsarbeid for å løfte kvaliteten på opplæringen, samt å beskrive hva som kjennetegner skoler og kommuner som lykkes best med å løfte kvaliteten på opplæringen. Rapporten peker også på hva som skal til for at skoler med lavt skolebidrag over tid kan løfte kvaliteten.

En fellesnevner for rapportens anbefalinger er medvirkning på alle nivå fra skoleeier til elev, og profesjonsutvikling som foregår tett på klasserommet og praksisfeltet. En slik utvikling krever en

tydelig og dedikert skoleeier, god lederressurs på den enkelte skole, og til slutt bredde og kapasitet i fagmiljøene.

2.10 Skolestørrelse og kvalitet

Det foreligger lite forskning på de faktiske samfunnsmessige konsekvensene av endringer i skolestrukturen, både i distrikts-Norge og sentrale deler av landet. I en utredning Solstad (2009)³ presenteres to hovedgrunner i vurderingen av nedleggelse av skoler; Økonomi (det er dyrere å drifte små enn større skoler) og sviktende elevtall. Slike vurderinger fører ofte med seg en lokal mobilisering. Ifølge Solstads studie tar mobiliseringen hensyn til skolens viktige rolle for hele lokalsamfunnet, i tillegg til at foreldre og bygdefolk ser på den lokale skolen som et trygt og godt læringsmiljø for elevene. En frykter negative konsekvenser for lokalsamfunnet dersom skolen legges ned, eksempelvis i form av mangel på rekruttering av unge familier, motsetninger mellom ulike konkurrerende steder, og sosiale og helsemessige aspekter ved lang skolevei.

Norsk senter for bygdeforskning foretok i 2015 en litteraturgjennomgang⁴ på forskning og evaluering om skolesentralisering/-strukturendring, med spesielt fokus på konsekvenser for lokalsamfunnene. Gjennomgangen viser blant annet til forskning fra Nordlandsforskning (Solstad 2006) og Høgskulen i Volda (Kvalsund 2004), som finner at «små skoler er viktige sosiale arenaer i

³ Kilde; Solstad, K. J. (2009) Bygdeskolen i Velstands-Noreg. Opplandske bokforlag.

⁴ Kilde; <https://docplayer.me/20025040-Litteraturgjennomgang-forskning-ogevaluering-om-skolesentralisering-strukturendring-1.html>

mindre bygdesamfunn og kan skape læringsaktiviteter som er godt forankret i lokalbefolkningen og lokal kultur og miljø. Dette er viktige forhold dersom distriktpolitiske målsetninger om levende bygder og levedyktige lokalsamfunn i distriktene skal opprettholdes.»

En mye brukt artikkel for å vurdere sammenhenger mellom skolestørrelse og kvalitet, er skrevet av Asplan Viak v/ Tone H. Sollien. Artikkelen gir en gjennomgang av aktuell nasjonal og internasjonal forskning, med henblikk på å se hvilket belegg det er for å si at små forhold gir bedre kvalitet faglig og sosialt enn større skoler. Det foreligger begrenset med empirisk forskning på temaet i Norge, og Sollien støtter seg i hovedsak på internasjonale metastudier. Sollien er klar på at forskerne understreker at man skal være forsiktig med å trekke bastante konklusjoner, men funnene antyder at stor skolestørrelse er best for å nå noen av skolens mål, mens mindre skoler er bedre med hensyn til å oppnå andre av skolens mål. Det foreligger dessuten funn som viser at eldre elever er mer positive til større skolemiljø enn de yngre. Hun oppsummerer forskningsgjennomgangen slik:

- Elevenes faglige utbytte: Forskingen viser at det er noe forskningsmessig belegg for å si at faglig utbytte øker med skolestørrelse. Det er imidlertid ikke grunnlag for å si at størrelse i seg selv og alene skaper økt faglig utbytte for elevene. Større skoler kan imidlertid gi bedre muligheter for å utvikle og forbedre lærernes undervisning og dermed også oppnå bedre forutsetninger for elevenes læring og utvikling.
- Elevenes sosiale kompetanse (mobbing, trivsel etc.): Det finnes ikke forskningsmessig belegg av betydning for å si at skolestørrelse har betydning for læringsmiljø og elevenes sosiale kompetanse.
- Elevenes motivasjon for læring: Det finnes ikke forskningsmessig belegg for å si at skolestørrelse har betydning for elevenes motivasjon for læring.
- Elevmedvirkning: Det finnes ikke forskningsmessig belegg for å si at skolestørrelse har betydning for mulighetene for elevmedvirkning i skolen.
- Samarbeid med hjemmene: Det finnes ingen forskning eller tilgjengelige nasjonale data som sier noe om sammenhengen mellom skolestørrelse og samarbeid skole-hjem.
- Samarbeid med lokalsamfunnet: Det finnes noe forskningsmessig belegg for å si at små bygdeskoler gir noe bedre muligheter for godt samspill mellom skole og lokalsamfunn, og for å integrere lokalsamfunnet i skolens læringsaktiviteter.

- Tilpasset opplæring og like muligheter: Forskningen gir noe støtte for at mindre skoler kan være bedre for visse elevgrupper. Små skoler i bygdesamfunn har potensial til å skape læringsaktiviteter som er godt forankret i lokalbefolkningen, lokal natur og lokalt næringsliv, og dermed potensial til å tilpasse opplæringen på en god måte.

Statistisk sentralbyrå kategoriserer skoler etter tre størrelser;

- Små skoler – mindre enn 100 elever
- Mellomstore skoler – mellom 100 og 299 elever
- Store skoler – mer enn 300 elever

Tendensen går mot færre og større skoler i Norge. Skoleåret 2008-2009 var det 3140 grunnskoler i Norge. Ti år senere er tallet 2856. Det er altså 284 færre skoler i dag enn for ti år siden, noe som tilsvarer en nedgang på 9 prosent. 482 skoler er lagt ned siden 2008-2009. I samme tidsrom er det opprettet 198 nye skoler. I samme tiårsperiode har det blitt 16 800 flere grunnskoleelever, noe som betyr at skolene er større i dag enn for 10 år siden. En grunnskole har i 2017-2018 i gjennomsnitt 222 elever, en økning fra 196 for 10 år siden. Det går altså 26 flere elever på en gjennomsnittlig skole i dag. <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/statistikk/elev-ar-i-grunnskolen>

Senter for økonomisk forskning (SØF) v/ Bonesrønning og Iversen⁵ publiserte i 2010 en analyse av nasjonale prøver i 2008. De fant en tendens til at jo mindre kommunen er, desto dårligere er resultatene. Verdt å nevne er imidlertid at de små suksessrike kommunene har større skoler enn mindre suksessrike småkommuner, og at små kommuner som har redusert antallet små skoler, oppnår suksess gjennom i større grad å fokusere på skolekvalitet.

⁵ [nasjonale_prover_2008.pdf \(udir.no\)](#)

SSB publiserte i mai 2020 ⁶en rapport som kjennetegner skoler og kommuner som bidrar mer, eller mindre enn forventet til elevenes læring. Rapporten tar utgangspunkt i skolebidragsindikatorer som gir et estimat på om det faktiske resultatet ved en skole (f. eks karaktersnitt) er høyere eller lavere enn det resultatet som er forventet gitt hvordan elevgrunnet ved skolen er sammenlignet med elever fra hele landet. Utdanningsdirektoratet beskriver skolebidragsindikatorer slik;

Skolebidragsindikatorerne forsøker å vise hva skolens innsats betyr for elevenes læringsresultater. For å kunne måle dette, skiller vi ut den delen av læringsresultatet som skyldes forutsetningene elevene har med seg. Vi kontrollerer for tidligere resultater og foreldrebakgrunn. Dersom skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet, er skolebidraget 0. En positiv verdi indikerer at skolen bidrar mer enn landssnittet. En negativ verdi indikerer at skolen bidrar mindre enn landssnittet. En negativ verdi betyr ikke at skolen bidrar negativt til elevenes resultater, men at bidraget er mindre enn landssnittet. (udir.no)

Rapporten viser at sjansen for at en skole har et høyt skolebidrag over tid øker med skolestørrelsen, antall elever per lærer og andel elever med foreldre med høyere utdanning. På mellomtrinnet har kombinerte barne- og ungdomsskoler høyere sannsynlighet for å ha et høyere skolebidrag enn rene barneskoler. Et interessant funn i denne rapporten er at netto driftsutgifter til grunnskolen per innbygger i alderen 6-15 år har en negativ sammenheng med skolebidragsindikatoren. Skoler i kommuner med høye utgifter på grunnskole har ofte lavere skolebidrag. Men det ligger en risiko i å tenke at effektiv drift skaper bedre resultater. Bildet er mer sammensatt, effekten øker mest dersom innhold og kvalitet endres. Skolene må også ha

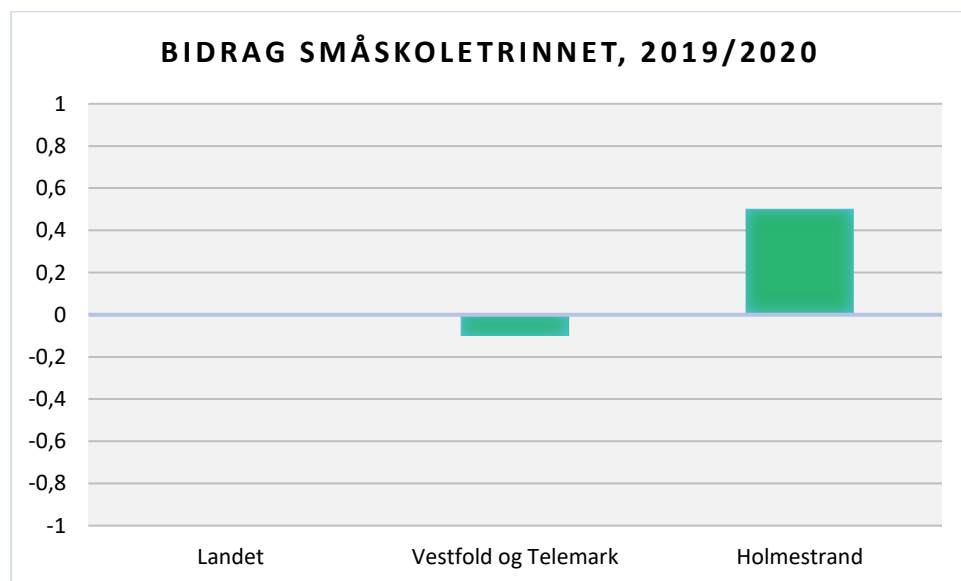
⁶ [Hva kjennetegner skoler og kommuner som bidrar mer, eller mindre enn forventet til elevenes læring? \(ssb.no\)](#)

forsvarlige budsjetter og bemanning for å drive utviklingsarbeid og de må ha mulighet for å variere og tilpasse undervisningen til beste for elevenes læring.

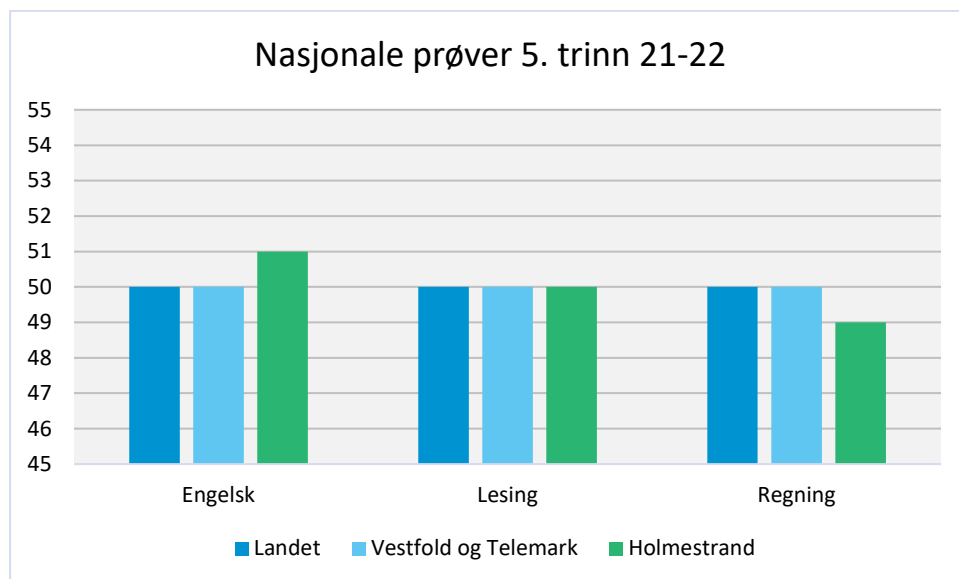
Hva sier skolebidragene i Holmestrand kommune?

Skolebidraget baserer seg på nasjonale prøver og eksamen, det betyr i praksis hvor godt skolen har arbeidet med elevenes læring i forhold til det som forventes i nasjonale tester.

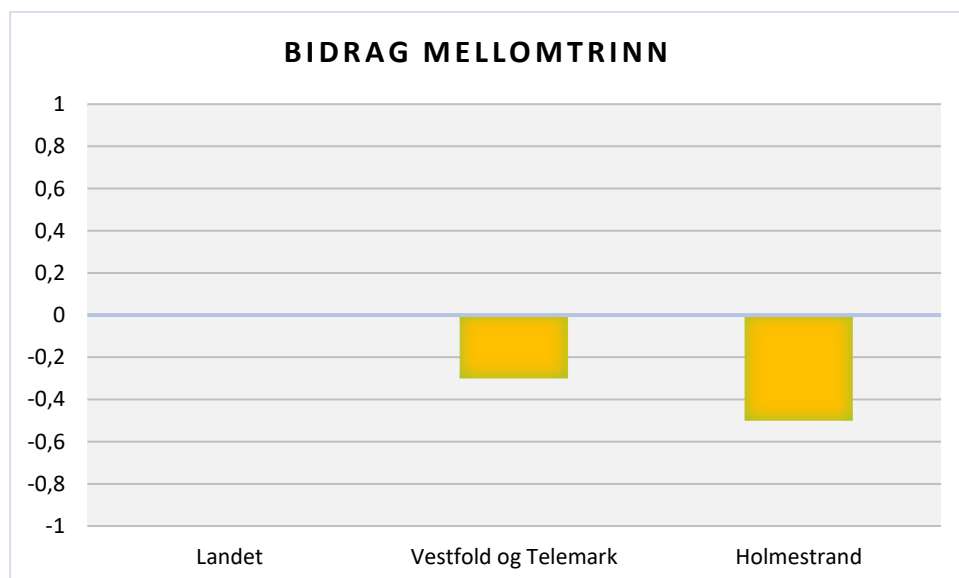
Skolebidragsindikatorene tar hensyn til sosiodemografiske faktorer, og dersom man har skår på null, vil det si at elevene lærer det man kan forvente. Positivt resultat betyr at læringsresultatene er bedre enn det som er forventet av denne elevgruppen. De to siste årene har man ikke fått oppdatert dette på grunn av pandemien.

«Landet» står på 0 siden dette er landsgjennomsnittet. Hovedgrunnen til et positivt bidrag er resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn, dette er grunnlaget for utregning av skolebidragsindikatorene etter småskolen.

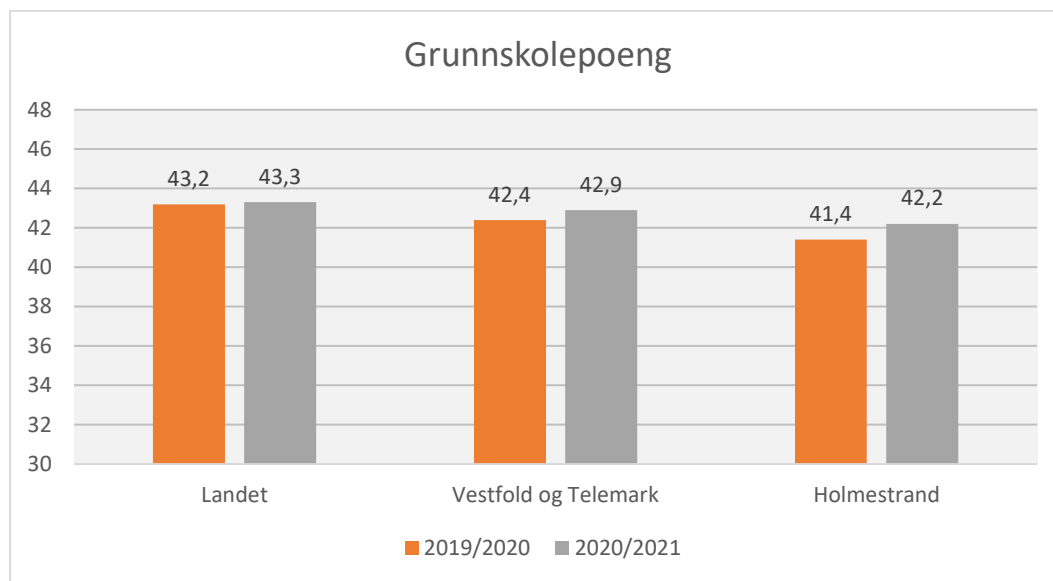

På mellomtrinnet er imidlertid bidraget negativt, det betyr at skolene i sum leverer mindre enn det som er forventet. Bidraget på mellomtrinnet er regnet ut på bakgrunn av nasjonale prøver høsten i 8. trinn.

De nasjonale prøvene viser over tid at skolene i Holmestrand ligger på landsgjennomsnittet som er 50. Det er noe bedre resultater i engelsk og lesing enn det er i regning, men samtidig er det ganske store forskjeller mellom skolene.

Når det gjelder grunnskolepoeng, det vil si alle karakterer etter 10. årstrinn, ligger Holmestrand litt under snittet, både sammenlignet med fylket og landet.

Ved å gå inn på denne linken vil man finne flere kvalitative tall om tilstanden i skolene i Holmestrand: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/analysebrett/?Eierform=Alleprosent20eierformer&SkoleprosentC3prosentA5r=&FylkeFilter=&KommuneFilter=&Skole>

Det er vanskelig å vise en lengre historisk utvikling i og med at man før 2019 har rapportert hver for seg i kommunene Holmestrand, Hof og Sande.

2.11 Oppvekstreformen

Et mål med barnevernsreformen er å styrke kommunens forebyggende arbeid og tidlig innsats slik at flere utsatte barn og familier skal få hjelp på et tidlig tidspunkt. Dette er mål som kun kan nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren, hvor samordning og koordinering av tjenestene vil være sentrale virkemidler for å nå målene. Reformen omtales derfor som en oppvekstreform. I reformen ligger det et krav om at kommunestyret skal vedta en forpliktende plan som skal bidra til

tverretattlig samarbeid i kommunen, herunder integrere barnevernets arbeid i kommunens øvrige barne- og oppvekstpolitikk. Samtidig med dette har det kommet endringer i velferdstjenestelovgivningen som forplikter et samarbeid og handlingsplikt for alle instanser som arbeider med utsatte barn og unge.

Summen av disse endringene fører til kommunens støttetjenester må ha et tett samarbeid med barnehager og skoler, og at kompetansen i så høy grad som mulig skal komme barn og unge til gode.

I den sammenhengen er det viktig at barnehager og skoler har fasiliteter for å drive samarbeid, at PPT og helsetjenester har møterom og arealer der de kan møte ansatte, foreldre og barn.

2.12 Fellesnevnerne for fremtidens barnehager og skoler

Hva er så fellesnevnerne for nasjonale føringer og kommende lovendringer? De siste Stortingsmeldinger og tilhørende lovendringer viser forventninger om en mer lik praksis både innenfor de ulike sektorer og sektorer imellom. Dette skyldes at forskningen blir mer entydig på området, samtidig som kommunene må gjøre grep for å bli bærekraftig i forhold til fremtidens demografiutfordringer. De viktigste fellesnevnerne er følgende:

- Forpliktende samhandling
- Tidlig innsats og forebygging
- Kompetanse fra støttefunksjoner nærmere eleven/barnet
- Barnets stemme og brukermedvirkning, barnets beste
- Ansatte i skoler og barnehager med høy kompetanse

For barnehageeier og skoleeier er dette føringer og forventninger som vil kreve en målrettet innsats der ledere og ansatte må spille på hverandres kompetanse i større grad enn i dag. Samhandlingen med støttetjenestene må i større grad foregå i barnehagen og skolen, og arbeidet må ledes av ledere som har kompetanse og ressurser til å lede komplekse utviklingsprosesser.

Vektlegging i en strukturprosess

Det finnes lokalsamfunn både i byer, bydeler og bygder. Skolen har tradisjonelt vært en viktig institusjon og en bærebjelke i lokalsamfunnet. Men de tradisjonelle forestillingene av lokalsamfunn og nærmiljø har av flere grunner behov for å revideres. En ny barnehage og skolestruktur bør fange opp endringer i bosetting og reisemønster, og samtidig ivareta gode tjenester der folk bor. Det må tas vanskelige valg i slike beslutningsprosesser. Til syvende sist er det barnets beste målt i kvalitet og innhold i barnehager og skoler som bør veie tyngst.

Hva er så ideell størrelse på barnehager og skoler? Forskingen gir ikke et fasitsvar på dette. Til slutt er det hva du fyller barnehagen og skolen med som gir kvalitet. Barn har ulike behov. Et barn kan finne seg godt til rette i et lite miljø oppleves trygg og nær. I samme miljø kan et annet barn eller elev oppleve utenforskap fordi miljøet er lite, man finner ingen med samme interesser eller ingen man kan bli en god venn med. Forskning og statistikk viser tendenser til at kvalitet målt i skolebidrag øker med skolestørrelse. Et annet sentralt funn er at høye kostnader per elev ikke er ensbetydende med høy kvalitet i skolen. Dette underbygger at strukturer som støtter opp om kvalitetsutvikling i barnehager og skoler er en avgjørende dimensjon for å heve kvaliteten.

2.13 Skoleskyss

Transportøkonomisk institutt (TØI) publiserte i 2018 en rapport med analyse av trafikkulykker på skoleveien for perioden 2007 til 2016. Den viser at antall hardt skadde og drepte heldigvis har gått sterkt nedover i perioden, fra 331 ulykker i 2007 til 94 ulykker i 2016. Men fremdeles er det alt for mange som blir hardt skadet eller drept på skoleveien. De fleste er syklister, fotgjengere eller passasjerer i personbil. Kun ett barn har mistet livet som passasjer i buss i perioden. Rapporten viser at de fleste ulykkene foregår i spredtbygd strøk (69 prosent) på riks- eller fylkesvei.

En ulempe ved at flere må ta buss til skolen er at man går glipp av den helsemessige gevinsten ved å sykle eller gå.

Fylkeskommunen opererte tidligere med konkrete tidsrammer for akseptabel reisetid for ulike aldersgrupper. I gjeldende retningslinjer for skoleskyss er disse tatt bort og erstattet med

beskrivelsen «reisetid er ikke fastsatt, men vil vurderes individuelt etter praktiserte normer. Samlet reisetid vil være sum av beregnet gangtid, reisetid og ventetid.

I dag er det 34,4 prosent av elevene i Holmestrand som får skoleskyss, det utgjør 1008 elever. I tillegg har kommunen ansvar for å finansiere skyss til opplæring som er organisert utenfor kommunen.

Det er fylkeskommunen som drifter skoleskyssen, og kommunen kjøper denne tjenesten.

3. Funn fra intervjuene

Det vises til kap. 1.2 for beskrivelse av intervjuer og metode. Intervjuene ble gjennomført 10-12. januar 2022. Hensikten med intervjuene var å få en bredere kunnskap om kvalitet i barnehagene og skolene i dag. Ressurssituasjonen var også et tema som ble tatt opp med skoleledere, tillitsvalgte og FAU ved de ulike skolene. I samtaler med elever og representanter for ungdomsrådet var vi særlig opptatt av kvalitet sett fra elevenes ståsted, og vi tok opp hvordan det er å vokse opp i Holmestrand generelt.

For å få en få et mangfold i utvalget ble det plukket ut store og små barnehager og skoler, gamle og nye bygg, og alle deler av kommunen ble representert.

3.1 Hovedfunn fra kvalitative intervju.

Intervjuene ble gjennomført 10 – 12 januar 2022. Spørsmålene (intervjuguiden) ble sendt ut i forkant av samtalene.

Det er et omfattende datamateriale KS Konsulent har fått tilgang til gjennom disse samtalene. Her er det mange gode refleksjoner, og vi anbefaler politikere, administrativ ledelse, ansatte og innbyggere i kommunen å lese dette grundig. Å belyse oppvekstfeltet og framtidig organisering gjennom alle disse perspektivene bidrar til en dypere innsikt i hva som er opplevd kvalitet, og det gir dermed et grundigere beslutningsgrunnlag. Fellesnevnerne i alle disse samtalene er;

- Elever, ansatte og ledere er stolte over barnehagene og skolene, og trekker frem mange kvaliteter i oppvekstsektoren.
- Fra alle vi har snakket med er det en bred enighet om at ressurssituasjonen er svært krevende, og at en videreføring på dagens nivå vil gå ut over tjenestekvalitet.
- Det må ligge noen prinsipper til grunn før avgjørelser tas slik at enheter og interesser ikke settes opp mot hverandre. En grunnstruktur som gir et økonomisk og faglig handlingsrom for videre utvikling.
- Elever, tillitsvalgte, ledere og FAU vil bli hørt, og har et tydelig ønske om å medvirke i det videre arbeidet. Dette arbeidet bør preges av å være en transparent og åpen prosess. De sier også at de har ressurser som kunne vært brukt bedre.

Elever og ungdomsrådet	
<p>I samtalen deltok elevrådsmedlemmer fra Ekeberg, Galleberg, Kjeldås, Hof og ungdomsrådet. Alle hadde drøftet spørsmålene på skolen i forkant av samtalen.</p>	
<p>Hva er viktigst for deg når du går på skolen?</p> <div style="border: 2px solid #0070c0; border-radius: 50%; width: 150px; height: 150px; margin: 20px auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; text-align: center;"> <p style="color: white; font-weight: bold; padding: 10px;">Uten det sosiale er det ikke gøy å lære!</p> </div>	<p>Elevene vektlegger trivsel, trygghet og et godt læringsmiljø. Det er tydelig at elevene har forventninger om læringen som skal foregå, og trekker frem variasjon i undervisningen, mulighet for samarbeid mellom elever og at det er faglig snakk i klasserommet. Elevene er opptatt av en engasjerende skole, engasjerende lærere der man har lyst til å lære.</p> <p>Noen elever etterspør mer praktisk undervisning og som oppleves som noe man har bruk for. Gode lærere som samarbeider med hverandre og med elevene er viktig.</p> <p>Et godt sosialt miljø og godt klassemiljø er viktig, uten det sosiale er det ikke gøy å lære! Man må ha venner å være med.</p> <ul style="list-style-type: none"> - er engasjerte i å lære bort og at man har venner å være med. <p>1. Hva er viktigst for deg når du går på skolen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skolemiljøet, felles aktiviteter . - Trygghet på å prøve og feile.
<p>Hva er en god skole med tanke på undervisning og læring?</p>	<p>Elevene vektlegger tilpasset opplæring som fanger opp elever som sliter i et fag, men også elever som trenger ekstra utfordringer. Lærere som møter den enkelte elev med forståelse og omsorg, og som ser hele barnet.</p> <p>Det er viktig at lærere og elever samarbeider om undervisningen.</p>

 <p>Skulle ønske jeg lærte mer om det jeg trenger når jeg blir stor</p>	<p>Undervisning er gøy når vi kan samarbeide.</p> <p>Elevene er videre opptatt av tilbakemeldinger, og at lærere gir tilbakemelding underveis.</p> <p>Elevene forteller at de merker det godt når læreren ikke kan faget han underviser i. Vikarer kan ofte ikke faget, og elevene synes det er viktig at vikarlærer får beskjed om hva som skal læres bort. Blir ofte forvirrende når man lærer ting på forskjellige måter.</p> <p>Trygghet til å prøve og feile er nødvendig, dersom man er redd for å gjøre feil går det ut over læringen</p> <p>Skulle ønske å lære mer om det jeg trenger når jeg blir stor, praktiske ting når jeg skal bli stor. Personlig økonomi, - betale regninger, skatt, lønn, lån osv.</p> <p>Når det ikke er for mange forstyrrelser, at folk hører på læreren. Arbeidsro. Variert undervisning – ikke bare sitte foran PC men også gjøre andre ting. Gå ut, bruke andre miljø, uteskole,</p> <p>Gruppearbeid er bra, det er vanskelig å lære alene.</p> <p>Mange elever ville gjerne hatt mer tid på bøker, både lese mer i bøker og skrive i bøker. De sier de ikke kan skrive lenger, blir fort sliten av å skrive, er lite trent.</p> <p>Elevene har også gode refleksjoner over hvordan man husker best, mange sier de husker best når man skriver for hånd.</p> <p>Ellers er elevene opptatt av inneklima, feil temperatur og dårlig luft går ut over læringen.</p> <p>De sier også at de trenger plass, når det blir for trangt, blir det mer støy og mer negativt fokus.</p>
--	---

<p>Hva er en god skole med tanke på trivsel, trygghet og vennskap?</p>	<p>Trygghet er å alltid ha noen å snakke med, tilhøre et sted/gruppe. Viktig å bli sett. Trenger noen å stole på.</p> <p>Kontaktlærers rolle er viktig, og elevene etterspør også at andre voksne er tettere på, f. eks sosiallærer, helsesykepleier, rådgivere.</p> <p>Mulighet til å velge venner, man kan ikke alltid ha samme vennen alltid.</p> <p>Elevene ønsker mer fellesaktiviteter som skaper trivsel og nye vennskap.</p>
<p>Hvordan er du fornøyd med skolen når det gjelder teknisk utstyr, Ipad, PC og lignende?</p>	<p>De fleste elevene opplever at digitalt utstyr brukes på en god måte, men noen savner opplæring i grunnleggende bruk av PC.</p> <p>Fornøyd med å ha PC, bedre enn Ipad, Bruker det i alle timer unntatt gym.</p> <p>Mange synes det er bedre å skrive i en bok, og vil ha flere bøker. Elevene forteller at det er veldig få lærebøker i skolene nå, og etterspør en bedre balanse mellom bruk av digitale læremidler og bøker.</p> <p>Men dersom man skal ha bøker må de være oppdaterte</p> <p>Det blir veldig mye ark og kopiering, og som er vanskelig å holde styr på.</p>

	<p>Elevene ønsker mer utstyr som tusjer, maling og materiell i kunst og håndverk.</p> <p>De synes det jevnt over er gode stoler og pulter.</p> <p>Noen skoler har ikke egne rom til sløyd og kunst og håndverk. Utstyret begynner å bli litt slitt.</p>
<p>Hvordan er uteområdet?</p>	<p>Generelt uttrykker elevene at det er gode uteområder, men at utstyr/leker ikke blir reparert. Det er fint å ha sitteplasser/benker, men her er det ulikt fra skole til skole.</p>
<p>Hvordan er det på fritiden?</p>	<p>Elevene forteller at det er varierte muligheter for fritidsaktiviteter i Holmestrand. Synes det er fint at det er idrettsanlegg i tilknytning til noen av skolene.</p> <p>Håndballaget er lagt ned.</p> <p>Har det jevnt over hyggelig, har steder å være, ikke kjedelig. Klubb hver andre uke på flerbrukshuset i Hof, kunne gjerne vært åpen hver uke. Gratis inngang er bra.</p> <p>Mange spiller fotball, de fleste er på grunn av det sosiale, noen som satser.</p> <p>Et greit sted å vokse opp. Men svært dårlig kommunikasjon. Kan ikke komme seg til Holmestrand uten å bruke en hel dag.</p>

<p>Er det noe dere gjerne ville blitt spurt om som det ikke står noe om her?</p> <div data-bbox="209 741 560 1189" style="background-color: #0070C0; color: white; border-radius: 50%; padding: 10px; display: inline-block; width: 200px; height: 150px; text-align: center; vertical-align: middle;"> <p>Ungdomsrådet skal gi vårt råd, men usikker på om vi blir hørt</p> </div>	<p>Elevene inviterer politikerne til skolen. De vil komme i dialog.</p> <p>Elevene vil lære mer om nettvett og sosiale medier. Synes dette er vanskelig. Vil ha med foreldrene som må lære mer om hva som skjer på nettet.</p> <p>Det er noen som begynner å ruse seg allerede på ungdomsskolen, de trenger hjelp.</p> <p>Flere voksne å snakke med i skolen, miljøarbeider, helsesøster og lignende. Det er ikke alltid kontaktlærer er den letteste å snakke med.</p> <p>Elevene merker at det blir mindre og mindre penger til skolen</p> <p>Bedre busstilbud ville gjort det lettere å være ung, dra på fritidsaktiviteter, besøke venner på andre skoler.</p> <p>Flere voksne å snakke med i skolen, miljøarbeider, helsesøster og lignende. Det er ikke alltid kontaktlærer er den letteste å snakke med.</p>
<p>Funn oppsummert av KS Konsulent;</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Vi møtte flotte elever som var godt forberedt og veldig reflektert om skole, fritid og det å være ung. Vi anbefaler politikere, ledere, ansatte i skole og barnehage og foresatte lese grundig igjennom det elevene har sagt. Her er det mye viktig, og ikke minst flere konkrete spor å følge opp. ☐ Elevene vektlegger trivsel, trygghet og et godt læringsmiljø. 	

- Elevene er opptatt av tilpasset opplæring som både hjelper elever med faglige utfordringer, og elever som vil lære mer.
- Elevene etterspør en balanse i bruk av digitale læremidler og bøker, og ønsker mer utstyr/materiell i kunst og håndverk.
- Det er for lite informasjon og undervisning om seksualitet, alkohol, narkotika og nettvett.
- Elevene ønsker ansatte i skolen, foresatte og politikere som er tettere på.

Rektorer/skoleledere. Ledere fra Ekeberg, Hof, Galleberg og Kjeldås representerte ledergruppen

<p>Hvordan fungerer tildelingsmodellen for ressurser til skolene?</p>	<p>Tildelingsmodellen er grei som utgangspunkt, men det blir aldri helt rettferdig. Noen områder vil variere fra år til år og noen elementer er ikke tatt med. F.eks. er det noen mangler rundt særskilt norsk, tolketjenester er ikke med, og diskusjonen om hva som er særskilt krevende elever er ikke fullført.</p> <p>Det blir forskjell på små og store skoler og på nye og gamle. Store skoler gir stordriftsfordeler og nye skoler gir mindre behov for fornyelse og vedlikehold. Dette gir litt større handlingsrom.</p>
<p>Hvordan er det økonomiske handlingsrommet?</p>	<p>Lærernormen har ført til mindre handlingsrom. 95 prosent går til lønn. Det går ut over prioriteringer til tidlig innsats og tilpassa opplæring.</p>

	<p>Det er gjennomgående lave budsjetter, svært lite igjen til drift.</p> <p>Rammebudsjett er bra, frihet til å prioritere innen de pengene som ikke går til lønn.</p> <p>Det er ikke mulig å sette av midler til fremtidige større investeringer.</p> <p>Savner leasing på pc på lærere og digitale tavler er en utfordring</p> <p>Til tider er det stort fravær og det er krevende. Det må settes inn vikar.</p> <p>Fagfornyelsen og reformer er kostnadsdrivere. Nye læremidler.</p> <p>Små klasser blir dyre.</p>
<p>Hvordan er du fornøyd med kvaliteten på skolen du leder?</p>	<p>God og bred kompetanse blant personalet når alle er på plass.</p> <p>I skolen som helhet er det bra, men det det gjenstår en del i å følge opp fagfornyelsen.</p> <p>Kvaliteten på spesialundervisningen kunne vært bedre.</p> <p>Viktig å få gode lærere på småskoletrinnet, det betyr mye for resten av skolegangen.</p> <p>Man skal aldri være helt fornøyd, har aldri nådd sitt maks.</p> <p>Kunne trengt miljøterapeut, fagfolk på området. Bruker mye tid på elever som sliter med å komme på skolen. Hvordan kan støttetjenestene ha en mer aktiv rolle her?</p> <p>Ledelsen må bruke mye av tiden til skolebygg og administrative oppgaver, det går ut over kvalitetsarbeidet.</p>

<p>Hvordan fungerer samhandlingen med de andre tjenestene?</p>	<p>PPT er til stede, drøfter og veileder. De er strenge på spesialundervisning, det meste av undervisningen bør skje innenfor det normale. Systemet er litt tungvint og arbeidskrevende i dag, gleder seg til nytt system.</p> <p>Har godt samarbeid med de ulike tjenestene, men når de andre ikke kommer lenger blir ballen kastet tilbake. Får mye råd, men det er ingen som tilbyr konkret hjelp. Uklar ansvarsfordeling i slike tilfeller.</p> <p>Elevmedvirkning kan bli bedre</p> <p>En del av samarbeidet med andre instanser er personavhengig, spesielt barnevernet kan ha ulike innganger og ulik praksis.</p>
<p>Kompetanse i forhold til nye kompetansekrav</p>	<p>Er i rute pr. i dag, men det kan skje endringer før 2025</p>
<p>Skolestørrelse sett i forhold til god administrativ og faglig drift.</p>	<p>Å være stor er best i forhold til fleksibilitet og kompetanse. Gir noe større handlingsrom. Flere ledere å dele ansvaret på. Liten skole er godt i forhold til nærhet til nærmiljøet og oversikt på egen skole.</p>
<p>Andre forhold som lederne vil påpeke</p>	<p>Nedskjæringene fører til krevende grenseoppganger mellom spesialundervisning, tilpasset opplæring og lovkrav. Man jobber hele tiden på lovens minimum, og mister dermed muligheten til å sette inn ressurser som kan virke forebyggende.</p>

	<p>Færre personer fører også til mindre kompetanse.</p> <p>Ekeberg har ikke plass til flere elever. Skolekretsgrensene bør endres slik at det blir jevnere fordeling mellom skolene</p> <p>Skolebygget må komme der elevene er.</p>
<p>Funn oppsummert av KSK</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Skolelederne gir et bilde av en skole med gode resultater og dyktige medarbeidere. ☐ Det gis et tydelig bilde på en meget krevende ressursituasjon som går på bekostning av faglig kvalitet og et videre utviklingsfokus. ☐ Det er en del å hente på det tverrfaglige samarbeidet, samarbeidsklimaet er godt, men ansvar og effekt bør vurderes. ☐ Rektorene er samstemte i at det er nødvendig å se på skolestrukturen, og gjøre nødvendige grep som sikrer en mer kostnadseffektiv drift enn i dag. 	

<p>Tillitsvalgte skole. Alle forbund som er representert i skolen var med på samtalen</p>	
<p>Hva er de sterke og svake sidene ved skolene i Holmestrand?</p>	<p>Sterke sider:</p> <p>Digitale enheter til alle er bra, men vi må arbeide mer og få mer kompetanse i den pedagogiske bruke.</p> <p>Det er et godt og stabilt arbeidsmiljø.</p> <p>Samarbeidsskole med US, det bra for rekrutteringen.</p> <p>Fokus på godt ledermiljø, god involvering av personalet.</p>

	<p>Forbedringspotensiale:</p> <p>Organisering av spesialundervisningen, oppfølging av enkeltelever, problemer med oppfølging av elever med skolevegring. Mye arbeid med psykisk helse og angst. Hva er skolens oppgave, hva forventes av kompetanse av lærerne på dette området? Tar gjerne imot kompetanseheving.</p> <p>Mange assistenter arbeider med disse elevene, de trenger også mer kompetanse. Det er like viktig som flere folk.</p> <p>Enkeltelever får styre for mye, går ut over andres læring. De trenger alternative opplæringsarenaer for å «komme på plass» igjen.</p>
<p>Hvor godt kjenner dere til skolens bruk og fordeling av tildelte ressurser?</p>	<p>Blir mest informert om situasjonen, det er ikke så mye å drøfte.</p> <p>Budsjettene er stramme, det er ikke handlingsrom, og situasjonen blir verre for hvert år.</p> <p>Det hadde vært fint om politikerne tar standpunkt, de må bestemme seg.</p>
<p>Er det noen av de lovpålagte forventningene i fagplanene som er vanskelig å gjennomføre p.g.a. manglende ressurser eller på grunn av andre forhold?</p>	<p>Cappelen vant anbudslinjen på læremidler, men lite var klart når det gjelder Fagfornyelsen. Lærerne må kjøpe for egne penger for å få gode nok læringsmidler.</p> <p>Er det riktig at ett firma skal ha monopol når de ikke leverer?</p> <p>Bruke mye kopiering.</p> <p>Barna trenger å lese og finne stoff. Bruker mye tid på å sitte og klikke.</p>

	<p>Veldig mye bestemmes i rektorgruppen. Er det effektivt, eller går man også glipp av prosesser?</p> <p>Det skjer mye utvikling, brukt mye tid på dybdelæring.</p> <p>Ressurssituasjonen setter en del begrensninger, Ipader ligger ubrukt siden de er av-lisensiert, men de kunne vært brukt som klasesett.</p> <p>Må bruke gamle utdaterte bøker.</p> <p>Variasjon i undervisningen er viktig, hadde vært fint med penger til ekskursioner.</p>
<p>Hva er tillitsvalgtes mening om skolens driftsmidler, midler til undervisningsmateriell, midler til vedlikehold, inneklima osv.</p>	<p>Etterslepet på vedlikehold er stort.</p> <p>Inneklima og akustikk er jevnlig tema. Gamle ventilasjonsanlegg som trenger oppgradering. Man må åpne vinduene, men da regner og snør det inn.</p> <p>Hvordan er det i forhold til klima og ressursbruk</p>
<p>Hva synes tillitsvalgte om skolens størrelse, spesielt med tanke på å utvikle et godt arbeidsmiljø og profesjonsfelleskap mellom ansatte, og med tanke på et godt elevmiljø.</p>	<p>Ekeberg er trang, Stor skole må drives som en stor skole, med avdelinger osv. I dag må alle rom brukes til klasserom, plassmangelen preger undervisningen.</p> <p>HOF er også en stor skole, det fungerer godt. Det er kvaliteten på bygget som er problemet.</p> <p>Små skoler gir mindre fagmiljø, og har mindre miljø for elevene, 1-10 gir gode muligheter for å bruke kompetanse på tvers. Gir fine overganger.</p>

<p>Hvordan oppleves samhandling med andre kommunale instanser som PPT, skolehelsetjeneste, psykolog, barnevern osv.</p> <p>PP?</p>	<p>PPT med faste dager er bra. Det samme med helsesøster.</p> <p>Nærversteamet fungerer ikke på den måten at de hjelper ikke til med jobben – det er fremdeles skolen som må gjøre alt arbeidet.</p> <p>Hadde hatt mer hjelp av de ulike instansene dersom de tok mer ansvar og bidro mer.</p>
<p>Hvordan oppleves muligheten til kompetanseheving? Både intern erfaringsdeling på skolen og eksternt påfyll gjennom kurs og videreutdanning.</p>	<p>Nytt fokusområde støtt og stadig, men blir aldri ferdig.</p> <p>Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er skuffende så langt. Miljøarbeiderne burde vært med på dette.</p>
<p>Hva mener de ansatte er den største utfordringen for skolene i Holmestrand i årene som kommer? Hvordan kan det i så fall løses?</p>	<p>Det må være rom for ulikheter – det kan være en styrke.</p> <p>Utnytte potensialet der skolen er!</p> <p>Kunne også hatt større erfaringsdeling og kompetanseheving skolene imellom.</p>
<p>Funn oppsummert av KSK</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tillitsvalgte i skole gir et bilde av skolen som er sterkt berørt av knappe ressurser. Det gir konsekvenser for det fysiske arbeidsmiljøet for elever og ansatte, og for den faglige kvaliteten. ☐ De tillitsvalgte etterspør en større helhet og sammenheng i utviklingsarbeidet. ☐ Det er nødvendig med et vedtak om skolestruktur som gir forutsigbarhet. ☐ Tillitsvalgte og ansatte ønsker å bli involvert i prosessen med skolestruktur. 	

FAU skole. Her møtte foreldre fra Kjeldås, Galleberg, Hof og Ekeberg	
Hva er for deg en god skole, en skole av god kvalitet?	<p>En skole er viktig i nærmiljøet.</p> <p>Lærerne må ha muligheter for å gjøre jobben de er satt til å gjøre.</p> <p>En god skole har høyt fokus på mestring for elevene.</p> <p>Det er godt samspill mellom foreldre og skole</p>
Hva er ditt inntrykk av kvaliteten på skolen der du er forelder?	<p>Vi er trygge når barna er på skolen, både faglig og sosialt.</p> <p>Galleberg leverer på undersøkelser. Kreative. Opptatt av omgivelsene.</p> <p>Det er et økonomisk a- og b- lag, store forskjeller på nye og gamle skoler. Meget varierende kvalitet på byggene. Dette sliter og forstyrrer, er det likeverdige forhold?</p> <p>Det er ikke tilstrekkelig med midler til materiell og vedlikehold. Da blir det ikke optimale læringsforhold, viktig å få økonomien på plass.</p> <p>Godt uteområde og gode fasiliteter.</p>
Hvor godt kjenner FAU til ressursituasjonen og skolens bruk og fordeling av tildelte ressurser?	<p>Blir involvert på skolen. God dialog med skolen. De er ærlige, lite å trylle med. Under 10 prosent går til drift, så det er lite å trylle med, lite handlingsrom. Synes skolene bruker ressursene fornuftig. Mye måtehold, nøkternhet. Elevene må ta med mye hjemmefra.</p> <p>Merker at det er nedskjæringer. Lite penger til vedlikehold. Har inntrykk av at vaktmestertjenesten er redusert.</p> <p>Fasiliteten på de praktisk-estetiske fagene blir dårligere.</p>

	<p>Reduserte midler til aktiviteter i skolen og fritiden fører til økt hærverk.</p> <p>Mangel på lærebøker fører til mange ark hos elevene. Dette er vanskelig å holde styr på.</p> <p>Alle har hver sin PC og det ber bra.</p> <p>Savner KFU, vil gjerne bli involvert på overordna nivå.</p>
<p>Hva synes FAU om skolens størrelse, spesielt med tanke på å få et godt læringsmiljø, elevmiljø, trivsel og trygghet.</p>	<p>Intervallene til renhold er lengre.</p> <p>Inneklima på noen skoler er dårlig p.g.a. radon og dårlig ventilasjon</p> <p>Størrelsen på klassen er viktig, ikke for mange elever pr. lærer.</p> <p>Galleberg har god plass, fleksibel.</p> <p>Det er fordeler med både små og store skoler. På små skoler kjenner alle hverandre. På større skoler har man større utvalg av venner og voksne.</p> <p>Nærhet og kort vei er viktig. Trafikksikker</p> <p>Hof har god plass, en liten skole med 374 elever, alle kjenner alle. Men klasserommene er uegna. U-skolebygget er uegna. Gode og store uteområder.</p> <p>Man må ta høyde for tilflytting. Men når man kommer til oss, da må vi ha skoler som tar høyde for dette. Se dette i sammenheng med kampanjen</p>
<p>Hva mener foreldrene er den største utfordringen for skolene i Holmestrand i årene som kommer, og hvordan kan det i så fall løses?</p>	<p>Viktig å ha langsiktige planer. Lære av feil i stedet for å slukke branner.</p> <p>Oppvekst er avhengig av plan og bygg, det må være sammenhenger og dette må være en del av samfunnsplanen. Skolene må være riktig dimensjonert.</p> <p>Hvem er det vi ønsker å flytte hit? Eldre eller barnefamilier? Vi må være attraktive med riktige fasiliteter.</p>

	<p>Framsnakke Holmestrand, tenke 0 – 100, tenke, aktive og levende innbyggere.</p> <p>Bruke mer dugnad, og mer involvering. Foreldre kan bidra mer. Være mer åpne på å tenke utenfor kommuneboksen. Bli tatt med, de foresatte kan si mye om dette.</p> <p>Størrelsen på skolene er bra slik den er i dag. Hvordan er det med utbygging? Hvordan stiller vi krav til utbyggerne – både når det gjelder trafikk, størrelse og egnethet.</p> <p>Trygge skoleveier. Stat og fylke eier også mye. Flere barn kan sykle og gå.</p> <p>Folkehelseperspektivet. Holmestrandskolene skal også tenke bærekraftsmålene. Dette bør inn. Folkehelse.</p> <p>Bruke penger der det koster minst. Læringsarenaer som innbyr til hele kroppen, ikke bare pekefingeren.</p> <p>Nærskoleprinsippet er viktig for foreldrene</p>
<p>Funn oppsummert av KSK</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ FAU er opptatt av at struktursaken er transparent, åpen og at det legges opp til stor grad av medvirkning. Foreldrene har ressurser som de mener blir brukt for lite. ☐ FAU bekrefter at knappe ressurser er en utfordring for videre utvikling av skolen, og at de merker en innstramming i budsjettene. ☐ FAU er delte i synet på skolestørrelse, og trekker fram kvaliteter ved små og større skoler. 	

FAU Barnehage På grunn av koronasituasjonen ble informasjonen innhentet på flere måter, både digitalt, fysisk møte, og noe kom skriftlig. Vi møtte foreldre fra Knutseskogen, Eidsfoss og Nordre Jarlsberg barnehage

<p>Hva er for deg en god barnehage, en barnehage av god kvalitet?</p>	<p>Personalet er en nøkkel. Tilstedeværende, kompetente, at de er der for barna. At de er sammen med barna. Hvordan de ser barna og møter de.</p> <p>De ansatte må gjøre ting sammen med barna, matlaging, friluftsturer osv. Bruker nærområdet.</p> <p>Barnehagen må gi mye informasjon, om aktiviteter, om barnet, om situasjonen i barnehagen. Det gir trygghet og tillit. Visma-appen er bra.</p> <p>Barnehagen må være opptatt av barnets læring og utvikling. Språk og sosial kompetanse.</p> <p>Plassering av barnehagen i forhold til logistikk betyr mye. Knutepunktstrategien og plassering av barnehagen er viktig.</p> <p>Barna må leveres til og fra jobben, ikke kjøre feil vei.</p> <p>Det betyr også mye å slippe å kjøre bil, f.eks., kunne bruke fjellheisen. Mange velger barnehage p.g.a. plassering.</p> <p>Barna i nærområdet er et annet kriterium, barna får nærhet til området, og overgang til skole blir lettere.</p> <p>Stabilt personale, barna møter kjente når de kommer</p>
---	---

<p>Hva er ditt inntrykk av kvaliteten i barnehagen der du er forelder?</p>	<p>Vi får god informasjon om hva barna lærer og hvorfor. Vekstmål for barna. Barnehagen ser hvert enkelt barn. Opplever at barna lærer, det er fokus på sosial mestring.</p> <p>Får mye informasjon gjennom Wisma barnehage – app med bilder.</p> <p>Lang åpningstid er viktig i et pendlermiljø, 7 – 17 er bra.</p>
<p>Hva er FAU sin oppfatning av barnehagens driftsmidler, midler til materiell, mat, midler til vedlikehold, inneklima osv.?</p>	<p>De er flinke til å bruke de få ressursene de har, gjør alt som er mulig, har inntrykk av de kan gjøre det meste.</p> <p>Men skjønner at de har trang økonomi og lite driftsbudsjett. Men dette blir forholdsvis lite diskutert, barnehagen er vant med gjenbruk og kreativitet.</p> <p>Kunne hatt mer leker og lekeapparater, mange er nedslitt. Noen av barnehagene er også svært slitne.</p> <p>Alle får to måltider pr. dag. Foreldrebetaling. Måltidene kunne vært mer varierte, det er mye brød.</p> <p>Foreldrene kan bli mer engasjert og involvert. Dugnadsånden er god, og foreldrene har mer ressurser som kunne vært brukt. Men det er ikke bare å sette i gang med lekeapparater, der er det svært strenge regler.</p> <p>Noen FAU søker midler andre steder, f.eks. Sparebankstiftelsen</p>

<p>Hva synes FAU om barnehagens størrelse, spesielt med tanke på å få et godt miljø for lek og læring hos barn?</p>	<p>Alle foreldrene synes at sin barnehage er passe stor. Men det er ikke antall barn som betyr mest, det er organisering og drift. De som har foreldre i en barnehage med over 100 barn synes at barna blir sett, fulgt opp og har like aktive dager som de i små barnehager. Voksnettheten er den samme i små og store barnehager.</p> <p>Gruppeinndelingen er viktig og at barna har flere å spille på.</p> <p>Mangfold mellom de kommunale barnehagene er bra.</p> <p>Formålsparagraf og rammeplan er viktigere enn om det er kommunal eller privat barnehage.</p>
<p>Andre forhold foreldrene mener er viktige å få fram om situasjonen i barnehagene i Holmestrand?</p>	<p>Nærhet til barnehagen er viktig, må ikke bygge barnehager slik at folk må ut og kjøre dersom det er unødvendig. Tenk trafikkmønster og det store antallet pendlere i kommunen.</p> <p>Det er viktig for at folk skal flytte hit.</p> <p>Det er også helsegevinster ved at barnehageforeldre kan sykle eller gå til barnehagen.</p>

<p>Styrere og tillitsvalgte i barnehage. I barnehagene valgte styrere og tillitsvalgte å være sammen i intervjuene siden de i all hovedsak var omforent om situasjonen. Eidsfoss, Knutseskogen og Nordre Jarlsberg var representert</p>	
<p>Hvordan fungerer ressurstildelingen for barnehagene?</p>	<p>Ganske rettferdig slik den er i dag, man får pr. barn. Men det skilles ikke mellom gamle og nye barnehager, og små og store. De gamle har ikke muligheter for å fornye det som blir ødelagt.</p> <p>Det er nok til å bemanne folk med kompetanse og etter bemanningsnormer</p> <p>Bruker pengene godt. Bruker lite på vikar. Ser barnehagen under ett.</p> <p>Det lille som er igjen til drift betyr at man må være svært rasjonell i innkjøp, kjøpe stort. Men når vaskemaskina ryker, går hele driftsbudsjettet. Savner ressurser til å kjøpe PC til personalet.</p> <p>Vi lever ganske mye på refusjoner etter sykefravær. Det øker handlingsrommet.</p> <p>Ofte bruker vi refusjoner til ekstra ressurser.</p>
<p>Hvordan er du fornøyd med kvaliteten på barnehagen du driver?</p>	<p>Barnehagene har jevnt over høy kompetanse hos sine ansatte.</p> <p>Men det kan være krevende å finne utviklingstid, de lange åpningstidene gjør at det er vanskelig å finne tid og rom til å møtes. Må være kreative for å finne løsninger</p> <p>Med andre forutsetningene kunne kvaliteten blitt bedre, åpningstid fra 6.30 – 17 er krevende å bemanne.</p> <p>Det er fokus på å jobbe etter rammeplanen. Utviklingsarbeidet som er basert på dagene med Pål Roland er gode. Det er et tydelig fokus på voksenrollen, lage faglige standarder, og drive kompetansedeling på hvordan man arbeider med sosial kompetanse og språk. Det skal være</p>

	<p>progresjon i barnets utvikling og den skal matche overgangen til skole.</p> <p>Bra med felles plandager der alle i kommunen hører det samme</p> <p>Kvaliteten på bygg og inneklime er dårlig på noen barnehager, det fører også til at færre barn søker seg dit. Slitne kjøkken og sanitæranlegg, utslitte leker og lekeapparater på en del barnehager trekker kvaliteten ned.</p> <p>Vaktmesterappen fungerer godt.</p> <p>Er bevisst på å alltid ha lærling, det gir ekstra hjelp samtidig som det forplikter til være god barnehage. Det samme gjelder studenter, det skjerper kvaliteten.</p> <p>Barnehagene er opptatt av å bruke nærområdet, gå tur og bruke fasilitetene som er i gangavstand.</p> <p>Større barnehager har flere barnehagelærere og pedagogiske ledere å spille på. Man kan være mer fleksibel og bruke ressurser rundt om i barnehagen.</p> <p>De daglige møtene med foreldre når de henter og leverer barn er minst like viktige som de formelle samtalen.</p>
<p>Hvordan er samhandlingen med kommunens støttefunksjoner, helsesykepleier,</p>	<p>Barnehagene har ulike former og strukturer for samarbeid med ulike instanser. Det er på-tvers møter med barnevernet, og det er faste møter med PPT. Dette bidrar til å skape relasjon med instansene.</p>

<p>kommunepsykolog, helsestasjon, barnevern, PPT osv.?</p> <p>Spesialpedagogisk hjelp, hva er barnehagens opplegg for dette? Hva er bindende ut fra PPT sine utredninger, hva er handlingsrommet og er det et forbedringspotensial?</p>	<p>Foresatte skal også være med på slike møter, men det er ikke blitt systematisert ennå.</p> <p>Det har vært manko på spesialpedagoger. Det er viktig, for det er det de små barn som gjelder. Hvor mye hun kommer innom er avhengig av vedtaket.</p> <p>Vi må styrke fokuset på å at spesialpedagogene jobber inn i gruppen, og ikke bare med barnet.</p> <p>Før hadde man et lavterskeltilbud – BUF. Det savnes, foreldre trenger også et sted å ringe.</p>
<p>Kompetanse i personalet, kompetansekrav kontra pedagognorm, går kabalen opp?</p>	<p>Enn så lenge har man greid å få tak i folk i tråd med kompetansekravene.</p>
<p>En vurdering av barnehagens størrelse i forhold til god økonomisk og administrativ drift.</p>	<p>Når barnehagene kommer opp i en viss størrelse, f.eks. 4 avdelinger, har både ansatte og barna mange å spille på.</p> <p>Faglig miljø – bruker hverandre. Har mye kompetanse internt, bruker hverandre. Mer fleksibilitet. Små barnehager må samarbeide mer med andre barnehager for å utvikle og opprettholde faglig kvalitet</p> <p>Viktig å legge progresjon i utviklingen. Godt til overgangen skole.</p> <p>Administrasjonsfløy er flott. Egne lokaler med kontorer, møterom osv. letter arbeidet både med papirarbeid, møtevirksomhet og faglig samarbeid.</p> <p>Det er dyrt å være liten, lite ressurser til drift og vedlikehold. Noen utgifter er like, uavhengig av størrelse. Men små barnehager har andre</p>

	<p>kvaliteter, alle barna kjenner alle voksne, det er tett kontakt med foreldrene</p>
<p>Andre forhold du mener er viktig i prosessen framover?</p>	<p>Flere barnehager har kapasitet til å ha flere barn, de ønsker å fylle barnehagen, det optimaliserer driften.</p> <p>Eidsfoss kunne hatt tre ganger så mange, det ville skapt andre muligheter for å drifte bedre, øke kvaliteten og bedre økonomien.</p> <p>Trenger flere ansatte for å skape et større fagmiljø. Vi kunne vært 36 plasser. Det er et potensiale i og med at det er mange som har barnehagen på vei til jobben. Men de ønsker en avgjørelse, det er slitsomt å gå og vente, og dersom de skal få fylt opp barnehagen må det komme lovnader om at den består.</p> <p>-</p>
<p>Funn oppsummert av KSK</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Styrere og ansatte i barnehagene opplever at det er knappe ressurser, og at dette går på bekostning av utviklingsarbeid og faglig kvalitet. ☐ Det er på den annen side mye god kvalitet i tjenesten og stor faglig bevissthet både i kommunen og den enkelte barnehage. ☐ Det er et vedlikeholdsetterslep i byggene og på lekeapparater/utstyr. ☐ Alle ser stordriftsfordeler ved å være større, både økonomisk og faglig. ☐ Eidsfoss ønsker en avklaring, det er utrygt å jobbe i uvissheten. Barnehagen har et potensial, men da må den satses på. 	

3.2 Oppsummering fra kvalitative intervju.

Foreldre, elever og ansatte er i hovedsak godt fornøyd med det pedagogiske innholdet i barnehager og skoler. Elevene er opptatt av læringen, lærings situasjonen og fasiliteter både i skolebygningen og i uteområdet. Dette deles også av de ansatte, barnehager og skoler må ha rammer til å utføre den jobben de er satt til å gjøre.

Det fortelles om gode miljø og det er jevnt over godt samarbeid med hjemmene. Foreldrene er spesielt opptatt av barnehagens og skolens betydning for nærmiljøet, og de er opptatt av plassering og logistikk i forhold til reiseavstand og reise til og fra jobb. Det er mange pendlere i kommunen, og derfor er dette ekstra viktig.

Det sosiale miljøet og fagmiljøet er også viktig, at det er stort nok til å skape variasjon og kvalitet, og at det gir valgmuligheter. Men her er det ulike oppfatninger om hva som er best, om det skal være lite og trygt eller om det er bedre med et større miljø som gir mangfold.

Rammene for det pedagogiske arbeidet betyr mye for elever og ansatte. Det er tydelig at disse rammene blir trangere, man merker et stadig mindre handlingsrom og en del bygningsmasse er både uegnet og nedslitt. Disse forskjellene blir tydeligere etter hvert som det kommer nye barnehager og skoler mens andre må bruke bygninger som ikke er i tråd med forventet standard.

Eidsfoss barnehage og Galleberg skole har over tid hatt en usikker framtid. De ønsker en avklaring, det oppleves utrygt å forholde seg til uvissheten.

4. En økonomisk bærekraftig oppveksttjeneste

Formålet med en økonomisk bærekraftsanalyse er å tydeliggjøre den økonomiske bærekraften i barnehage- og grunnskoletjenestene. Videre skal bærekraftsanalyse gi et grunnlag for å etablere en struktur og foreta prioriteringer som styrker bærekraften i tjenestene.

Fordi det forventes store endringer i befolknings sammensetningen i norske kommuner i årene framover vil også etterspørselen etter kommunes tjenester og utgiftsbehovet endres, og inntektsnivået i takt med disse demografiske endringene. En analyse av den økonomiske bærekraften i oppvekst tjenestene må derfor gjøres med utgangspunkt i kommunens helhetlige økonomiske bærekraft i dag.

I dette kapitlet vurderes først det økonomiske handlingsrommet og den økonomiske bærekraften i Holmestrand kommune i dag. I andre del av analysen sammenlignes ressursbruken til tjenestene med andre kommuner og omstillingspotensialet vurderes. Deretter gjennomføres en analyse av utfordringsbildet til barnehagene og grunnskolen i Holmestrand kommune med utgangspunkt i befolkningsframskrivinger, før det analyseres hvordan framskrivningene vil påvirke etterspørselen og kostnadene i tjenestene på sikt.

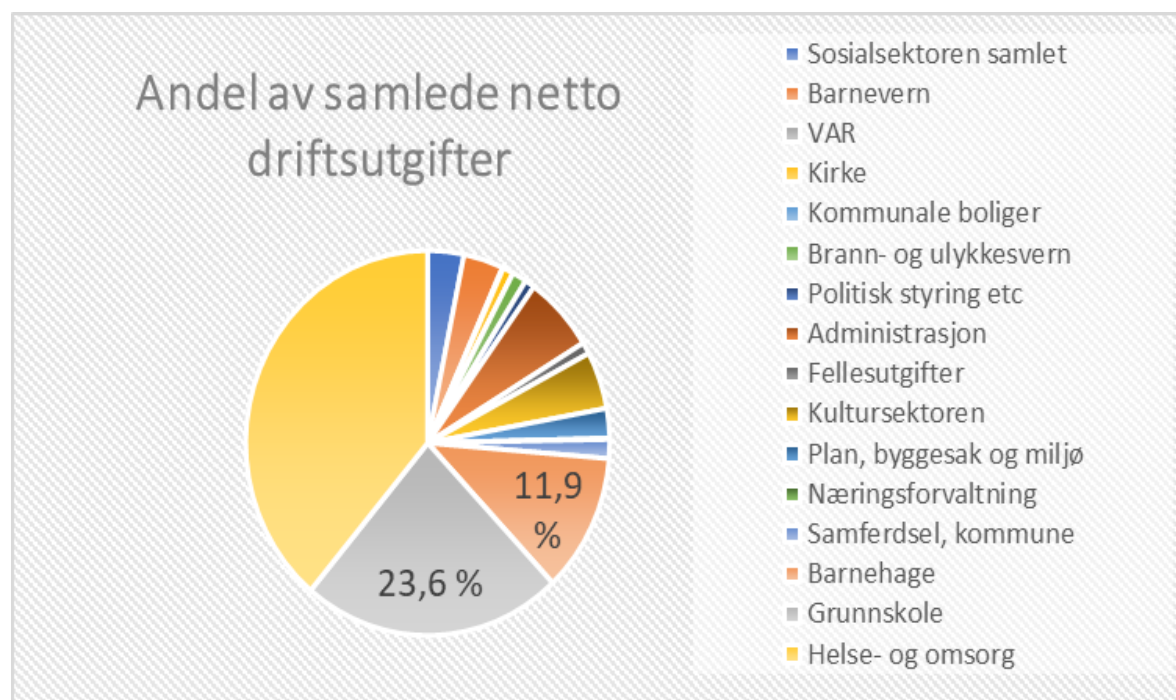
4.1 Kommunens økonomiske bærekraft i dag

Barnehage- og grunnskoletjenestene i Holmestrand kommune utgjorde i 2020 om lag 35,5 prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter.⁷ Grunnskolen er den nest største tjenesten, etter helse og omsorgstjenesten, og barnehage er den tredje største tjenesten. Hvordan disse tjenestene

⁷ Netto driftsutgifter viser kommunens driftsutgifter som dekkes av kommunens frie inntekter, som skatteinntekter og rammetilskuddet fra staten.

driftes økonomisk har derfor stor betydning for kommunens økonomiske bærekraft og handlingsrom.

Figur 4.1 Netto driftsutgifter fordelt på tjenester, Holmestrand kommune, 2020

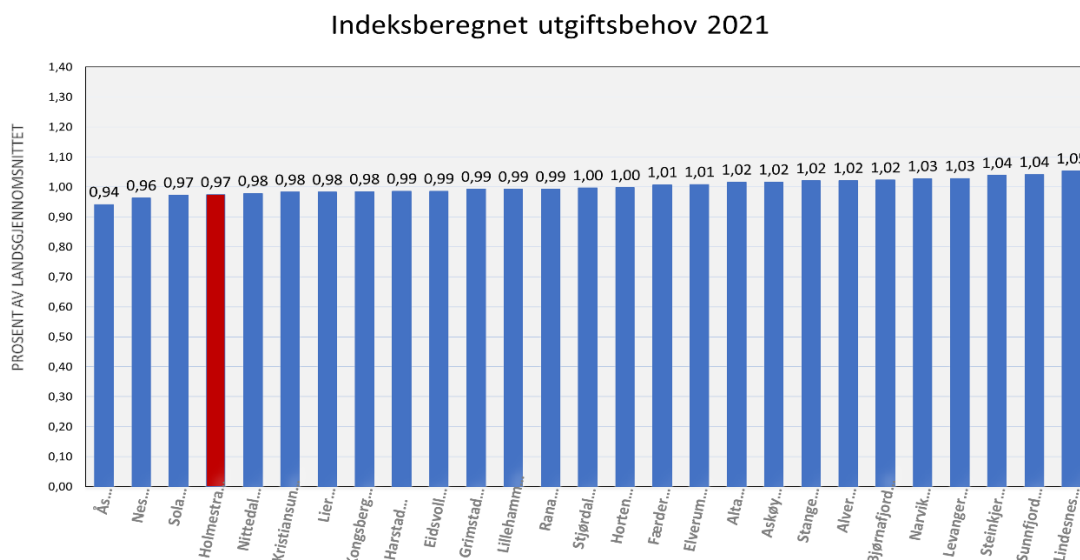

Figur 4.1 viser at Holmestrand kommune i 2020 brukte 23,6 prosent av kommunens frie inntekter på grunnskole og 11,9 prosent av de frie inntektene på barnehage.

Utgiftsbehov og inntektsnivå

Kommunens utgiftsbehov er et uttrykk for om kommunens tjenester er dyre eller billig å produsere. I økonomiske analyser brukes «indeksberegnet utgiftsbehov» som et mål på hvor mye det objektivt sett koster å produsere velferdstjenester for kommunen sammenlignet med andre kommuner. Hvis en kommune har et utgiftsbehov som er lavere enn landsgjennomsnittet kan vi forvente at det er rimeligere å produsere tjenesten enn gjennomsnittet i landet, mens hvis utgiftsbehovet er over landsgjennomsnittet forventer vi at tjenesten er dyrere å produsere.

Figur 4.2: Indeksberegnet utgiftsbehov, alle kommuner i kommunegruppe 7. 2021.

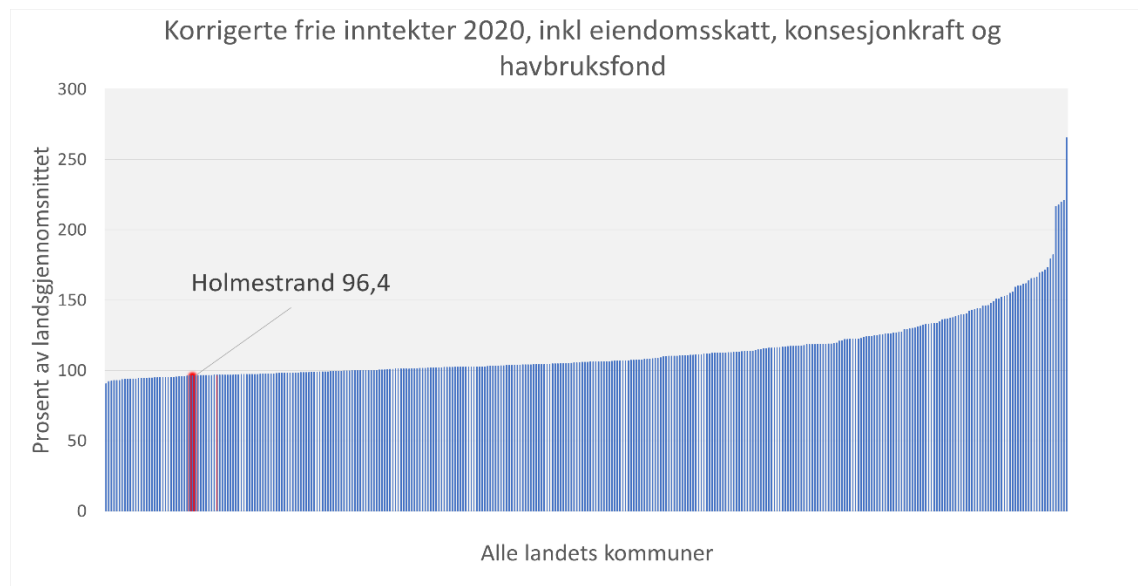

Figur 4.2 viser at Holmestrand har et utgiftsbehov på 97 prosent av landsgjennomsnittet. Dette betyr at det objektivt sett er 3 prosent rimeligere å produsere velferdstjenester til befolkningen i Holmestrand enn til landsgjennomsnittet. Dette har sammenheng med blant annet at Holmestrand har en noe yngre befolkning, at det er en kommune med noen stordriftsfordeler og at det er kortere reiseavstander i Holmestrand enn landsgjennomsnittet.

Holmestrand kommune har et inntektsnivå korrigeret for utgiftsbehovet som er 3,6 prosent under landsgjennomsnittet. Når inntektssystemet har korrigeret for utgiftsbehovet betyr det at inntektsnivået justeres opp eller ned ut fra hvor mye det objektivt sett koster å produsere velferdstjenester. Kommuner som har et lavt utgiftsbehov («billige» å drive) får justert opp inntektene, mens kommuner med et høyt utgiftsbehov («dyre» å drive) får justert inntektene ned.⁸

⁸ [Om inntektssystemet - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Figur 4.3: Frie inntekter korrigert for utgiftsbehov. 2020.

Figur 4.3 viser inntektsnivået til Holmestrand kommune sammenlignet med alle kommuner i landet, når vi inkluderer alle frie inntekter, altså rammetilskudd, skatteinntekter, finansinntekter og eventuelle inntekter kommunene har fra konsesjonskraft og havbruksfond.⁹

Figuren viser at Holmestrand kommune har et lavt korrigert inntektsnivå på 96,4 prosent av landsgjennomsnittet. Dette betyr at for hver million kroner i frie inntekter som en gjennomsnittskommune mottar, har Holmestrand kommune nesten 40 tusen kroner mindre i frie disponible inntekter enn gjennomsnittet i landet. Med andre ord kan ikke Holmestrand ha driftsutgifter på gjennomsnittet i landet uten at kommunen over tid akkumulerer store underskudd (negativt netto driftsresultat).

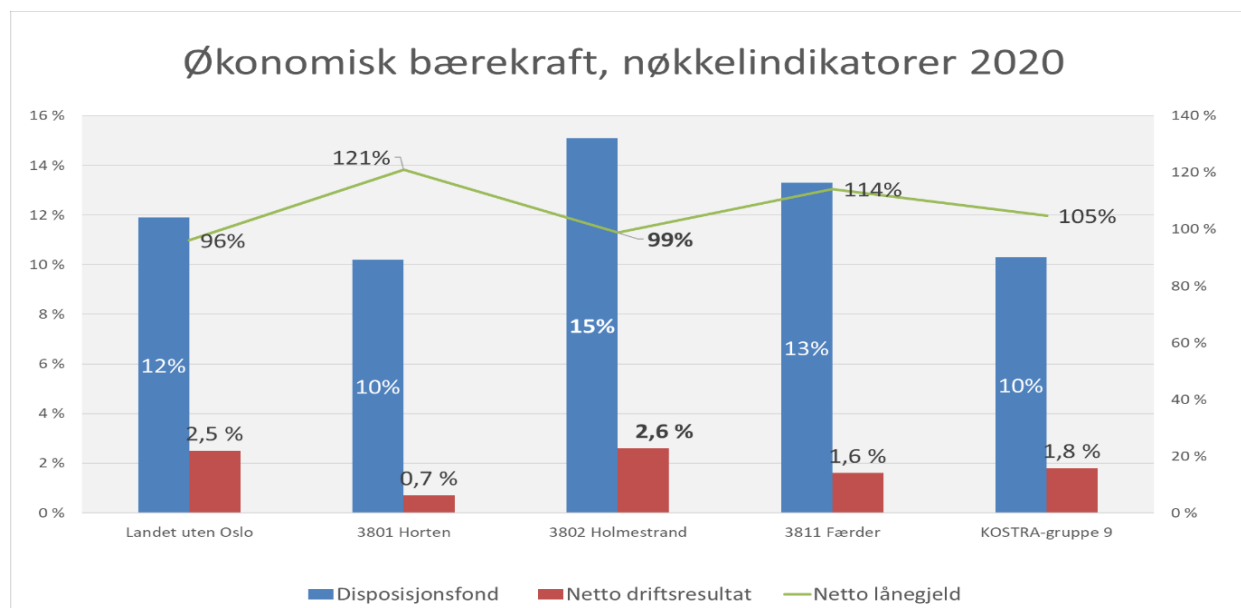
⁹ Øremerkede tilskudd og kommunens gebyrinntekter er ikke inkludert.

Finansielle indikatorer på økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraft måles i mange kommuner med nivået på netto driftsresultat, som er et uttrykk for kommunens balanse. I tillegg bruker de fleste kommuner nivået på netto lånegjeld og hvor mye midler kommunen har i fondsreserver som indikatorer på den økonomiske bærekraften.

KSK sin vurdering er at kommunens økonomiske bærekraft ikke kan vurderes på bakgrunn av nivået på enkeltindikatorer, men bør vurderes med utgangspunkt i balansen mellom disse. I tillegg må nivået på disse indikatorene vurderes opp på kommunens inntektsnivå, risikoeksponering og potensiale for å redusere nivået på driften dersom det blir er nødvendig.

Figur 4.4: Finansielle nøkkelindikatorer. Holmestrand kommune, kommunegruppe 9 og landet uten Oslo. 2020.

Holmestrand kommune er i en noe utfordrende økonomisk situasjon. Figur 4.4 viser tre finansielle nøkkelindikatorer for Holmestrand kommune sammenlignet med kommunegruppen og landet uten Oslo for 2020. Kommunegruppe 9 er KOSTRA gruppen som Holmestrand er plassert i, som består av kommuner med 20 000 – 29 999 innbyggere, som det er naturlig for Holmestrand å sammenligne seg med.

Holmestrand hadde i 2020 et netto driftsresultat på 2,6 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er innenfor det som normalt sett vurderes som et tilfredsstillende nivå, men dette resultatet bør

tolkes i sammenheng med at kommunen hadde høy skatteinngang mot slutten av året, slik kommunen også fikk i 2021.

Gjeldsgraden var 99 prosent av brutto driftsinntekter. Dette var noe høyere enn i Horten kommune, men lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen, Landet uten Oslo og Færder. Sett i sammenheng med at Holmestrand har et lavt inntektsnivå vurderes likevel gjeldsgraden å bidra til høy risikoeksponering knyttet til økte renteinntekter. Ved uforutsette endringer i utgifter eller inntektsnivå, har kommunen forholdsvis små muligheter til å øke handlingsrommet gjennom kutt i driften.

Kommunens fondsreserver skal gjøre kommunens tjenester mindre sårbare for uforutsette svingninger i kommunens inntekter eller utgifter. Nivået en kommune bør ha på disposisjonsfond avhenger av risikoeksponeringen, men en generell anbefaling fra KS er at disposisjonsfondet bør være 8 prosent av brutto driftsinntekter. Høy risikoeksponeringen øker behovet for å ha et høyt nivå på disposisjonsfondet. Holmestrand hadde i 2020 fondsreserver på 15 prosent av brutto driftsinntekter. Dette vurderes som tilstrekkelig for å møte kortsiktige endringer i inntekts- eller utgiftsnivået.. Tatt i betraktning at kommunen har et lavt inntektsnivå, noe høy gjeldsgrad og lite handlingsrom til å kutte i driftsnivået, bør kommunen ha et disposisjonsfond høyere enn KS sin generelle anbefaling, og om lag på dette nivået.

Vurdering

En samlet vurdering er at Holmestrand kommune har tilfredsstillende finanser, men er likevel i en økonomisk presset situasjon. Gjeldsgraden er noe høy og inntektsnivået er forholdsvis lavt. Samtidig er det tilstrekkelige fondsreserver til å dekke uforutsette endringer i inntekter eller utgifter på kort sikt. På lenger sikt vil imidlertid forholdsvis små endringer i rentenivået eller inntektsnivået bety at det blir nødvendig å redusere driftsutgiftene.

At Holmestrand kommune har lave frie disponible inntekter svekker isolert sett den økonomiske bærekraften. Dette fordi handlingsrommet til å redusere driftskostnadene, dersom det blir nødvendig, er mindre enn i kommuner som over tid har hatt et høyt inntektsnivå.

Samlet sett indikerer dette at dette at Holmestrand kommune må utvise varsomhet med nye låneopptak og prioritere investeringsprosjekter som kan bidra til å redusere driftsnivået på sikt. Isolert sett kan handlingsrom for nye investeringer innen oppveksttjenestene skapes ved å redusere nivået på driften i tjenestene.

4.2 Prioriteringer, utgiftsnivå og omstillingspotensial

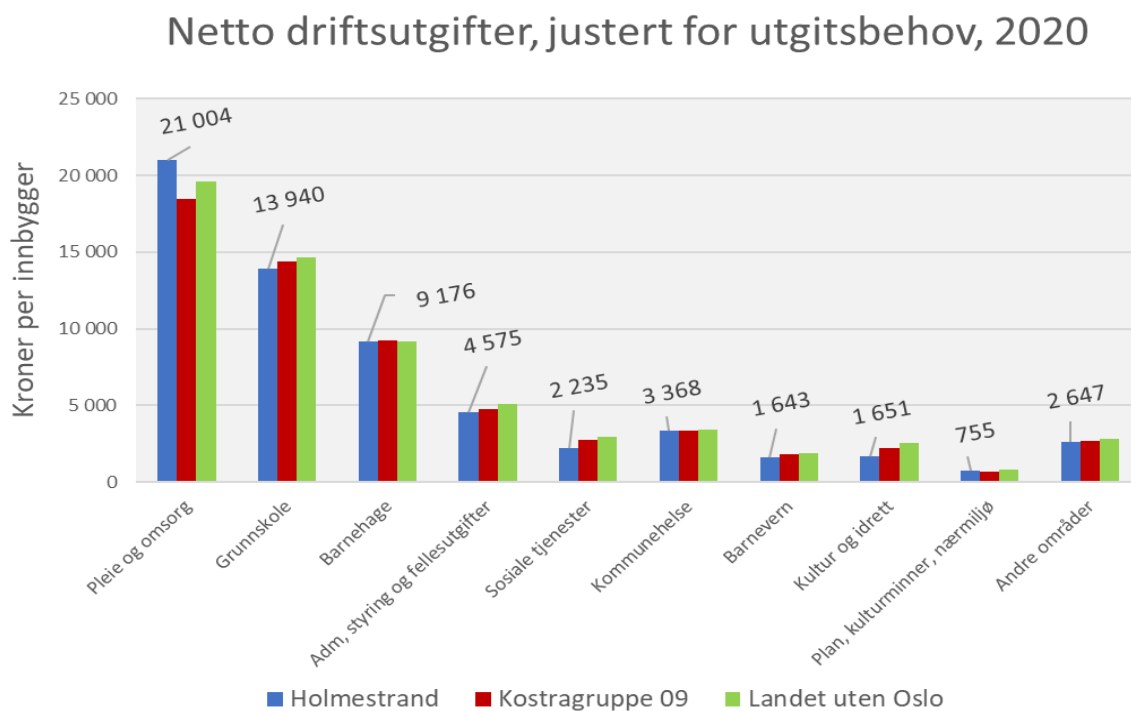
Under analyseres prioriteringer og det teoretiske innsparingspotensialet til Holmestrand kommune, basert på regnskap for 2020, korrigert for forskjeller mellom kommunene i utgiftsbehovet.¹⁰ Analysen gir et utgangspunkt for å vurdere potensialet for omstilling i barnehage og grunnskoletjenesten sett i forhold til kommunens øvrige tjenester.

Kommunens prioriteringer

Figur 4.5 under viser hvordan Holmestrand kommune prioriterer å bruke frie inntekter mellom tjenestene. I figuren er det korrigert for utgiftsbehovet i de enkelte tjenestene. Holmestrand kommune sammenlignes med gjennomsnittet i kommunegruppen og gjennomsnittet av alle landets kommuner uten Oslo.

¹⁰ At utgiftene er behovskorrigert innebærer at det er korrigert for forskjeller knyttet til demografi, geografi og sosiale forhold som systematisk påvirker kommunenes kostnadsnivå. Når vi korrigerer for utgiftsbehovet, er derfor i prinsippet alle kommunene sammenlignbare.

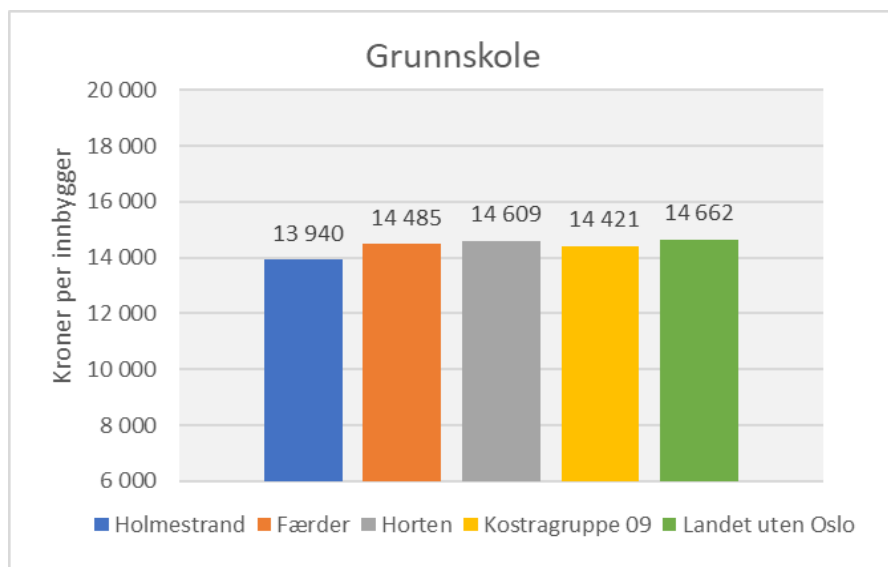
Figur 4.5: Prioriteringer mellom tjenestene 2020, kroner per innbygger, Holmestrand kommune, kommunegruppe 9 og landet uten Oslo.

Holmestrand kommune prioriterer grunnskole lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen og betydelig lavere enn landet uten Oslo. Barnehage prioriteres på nivå med landet uten Oslo og marginalt lavere enn kommunegruppen. Også administrasjon og styring, sosiale tjenester, kommunehelse, barnevern, kultur og idrett, prioriteres lavere enn både gjennomsnittet i landet uten Oslo og kommunegruppen. Pleie- og omsorg, som er den største tjenesten, prioriteres vesentlig høyere enn både kommunegruppe og landet uten Oslo.

Under sammenlignes Holmestrand kommunes netto driftsutgifter på grunnskolen og barnehage med Færder, Horten, kommunegruppen og landet uten Oslo.

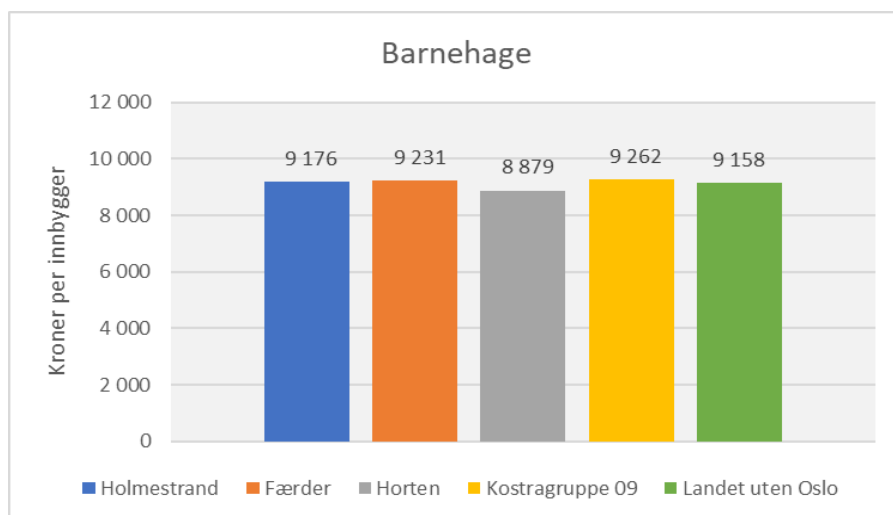
Figur 4.6: Prioriteringer grunnskole 2020, kroner per innbygger, Holmestrand, Færder, Horten, kommunegruppe 9 og Landet uten Oslo. Behovskorrigert.

Figur 4.6 bekrefter vurderingen over, Holmestrand kommune prioriterer grunnskolen lavt. Korrigert for utgiftsbehovet brukte Holmestrand kommune i 2020 13 940 kroner per innbygger i aldersgruppen. Dette er 545 kroner mindre enn

Færder kommune, 669 kroner mindre enn Horten kommune, 481 kroner mindre enn kommunegruppen og 722 kroner mindre enn landet uten Oslo.

Figur 4.7: Prioriteringer barnehage 2020, kroner per innbygger, Holmestrand, Færder, Horten og kommunegruppe 9 og Landet uten Oslo. Behovskorrigert.

Figur 4.7 viser netto driftsutgifter per innbygger på barnehage, korrigert for utgiftsbehovet. Holmestrand kommunes utgifter var i 2020 om lag på samme nivå som Færder,

kommunegruppen og Landet uten Oslo. Horten kommune hadde imidlertid lavere utgifter, og brukte 279 kroner mindre per innbygger enn Holmestrand kommune.

Teoretisk omstillingspotensial sammenlignet med andre kommuner

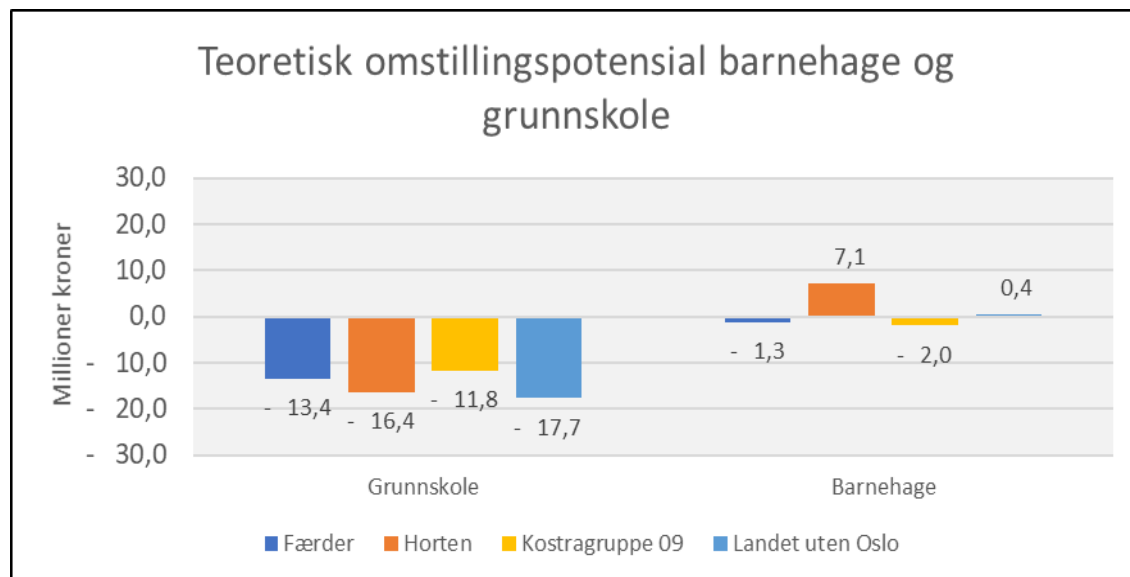
Med utgangspunkt utgiftsnivået til Holmestrand, hvor det er korrigeret for variasjoner i utgiftsbehovet mellom kommunene, kan det beregnes et teoretisk omstillingspotensial. Med omstillingspotensialet menes hvor mye rimeligere eller dyrere kommunen kan drifte tjenestene sammenlignet med andre kommuner. Dette gir en indikasjon på kommunens handlingsrom til å redusere driftsnivået. Dette er teoretisk fordi det ikke tar hensyn til de lokale utfordringene som oppleves i tjenestene, som er ofte oppleves forskjellig fra kommunene til kommune.

Figur 4.8 viser det teoretiske omstillingspotensialet til Holmestrand kommune på barnehage og grunnskole når vi sammenligner ressursbruken med kommunegruppen, landet uten Oslo, Horten og Færder. Figuren illustrerer hvor mye rimeligere eller dyrere Holmestrand kommune hadde drevet tjenestene dersom ressursinnsatsen var tilsvarende sammenligningskommunene, etter at vi har korrigeret for utgiftsbehovet.

Figuren viser at Holmestrand kommune ikke har et omstillingspotensial knyttet til grunnskole når vi sammenligner med Horten, Færder, kommunegruppen og landet uten Oslo. Holmestrand driftet i 2020 grunnskolen 17,7 millioner kroner rimeligere enn landet uten Oslo og 11,8 millioner kroner rimeligere enn kommunegruppen. Sammenlignet med Færder og Horten var utgiftsnivået i Holmestrand henholdsvis 13,4 millioner og 16,4 millioner kroner lavere i Holmestrand.

På barnehage er det et omstillingspotensiale 7,1 millioner kroner når vi sammenligner med Horten kommune og 0,4 millioner kroner sammenlignet med landet uten Oslo. Sammenlignet med Færder kommune og kommunegruppen er det imidlertid også på barnehager et negativt omstillingspotensial. Færder kommune hadde 1,3 millioner kroner høyere kostnader mens kommunegruppens utgiftsnivå var 2 millioner kroner høyere enn Holmestrand kommune.

Figur 4.8: Teoretisk omstillingspotensiale grunnskole og barnehage sammenlignet med andre kommuner. Linjen 0 er Holmestrand kommune

Omstillingspotensial i Holmestrand kommune

Selv om Holmestrand driver grunnskolen rimeligere enn de kommunene og kommunegruppene vi har sammenlignet med over, betyr dette ikke at det ikke er et potensiale for å redusere utgiftsnivået. I likhet med de fleste andre kommuner er det i dag forholdsvis stor forskjell på utgiftene til hver enkelt elev mellom barnehagene og mellom skolene i Holmestrand, og disse forskjellene har sterk sammenheng med antall barn i hver enkelt barnehage og elevmengden på skolene.

Tabellen nedenfor viser budsjettet for skoleåret 2021/22, i kroner per elev. Den viser at er en ganske klar sammenheng mellom skolens størrelse og budsjett pr. elev, og det er tydelig at store skoler har lavere budsjett per elev. Lavest budsjett elev per har Haga skole med en gjennomsnittsbudsjett per elev på vel 74 tusen kroner, og høyeste budsjett per elev har Galleberg med vel 120 tusen kroner. Tilbakemeldingen fra de ansatte og regnskapet er imidlertid at driftsbudsjettet oppleves like trangt uavhengig av skolestørrelse. Dette har sammenheng med at det meste av kostnadene er knyttet til lønnskostnader.

Til sammen er skolebudsjettet i Holmestrand kommune for 2021/ 2022 på vel 274 millioner kroner for inneværende skoleår. Dette tilsvarer en gjennomsnittskostnad på noe over 96 tusen kroner per elev. Kostander knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold, avskrivninger og eventuelle kapitalkostnader kommer i tillegg.

Tabell 4.1: Enhetskostnad per elev, beregnet med utgangspunkt i skolebudsjettet 2021/2022.

Skole	Antall elever	Budsjett pr. elev	Budsjett pr. skole
Botne	329	75 535	24 850 926
Ekeberg	382	75 916	28 432 978
Galleberg	102	120 324	12 063 499
Haga	382	74 107	28 531 804
Kjeldås	144	93 465	13 163 532
Kleiverud	154	96 162	14 861 351
Selvik	199	77 935	16 231 337
Hof	361	89 983	32 501 514
Gjøklep	399	90 093	37 760 679
Sande U	391	93 980	35 100 701
SUM	2843	96 379	274 005 553

Tabellen viser et potensiale i å ha en mer effektiv struktur, dvs. at skolene har et høyere elevtall. Dette må vurderes i sammenheng med forventet elevtallsutviklingen på hver skole og hvilke skoler som har kapasitet til å ta imot flere elever.

I dag er det flere skoler som har kapasitet til å ta imot flere elever. Tabellen under viser teoretisk beregnet elevkapasitet med utgangspunkt i elevmassen og skolebygg i 2020. Selv om hver skole ikke har så mange klasserom som er ledige, så er det plass til flere elever i eksisterende klasser. Det

gjøres oppmerksom på at tabellen nedenfor er en teoretisk ramme, basert på arealene på hver skole og størrelsen på klasserommene.

Tabell 4.2: Teoretisk beregning av skolekapasitet, Holmestrand kommune, 2020. Kilde, Holmestrand kommune.

Skolekapasitet per 10.09.2021	Elevtall nå	Ledige elevplasser (maksimalt)	Ledige elevplasser i prosent
Botne skole	328	100	23 %
Ekeberg skole (utvidet)	380	134	26 %
Galleberg skole	101	107	51 %
Haga skole	384	120	24 %
Kjeldås skole	144	82	36 %
NYE Kleiverud skole	153	81	35 %
Selvik skole	200	188	48 %
Hof skole	361	81	18 %
Gjøklep ungdomsskole	399	37	8 %
Sande ungdomsskole	390	116	23 %
Totalt	2 840	1 046	27 %

Etter 2023 vil antall elevplasser øke med ytterlige 90 plasser i sentrumsskolene i Sande. Det vil da være en betydelig overkapasitet selv om det kan komme en elevvekst knyttet til økt innflytting til kommunen.

4.3 Befolkningsutvikling fram mot 2040

I en utredning av fremtidig barnehage og skolestruktur er det viktig å gjøre fullstendige vurderinger av forventet etterspørsel etter tjenestene. På både barnehager og grunnskole er befolkningsutviklingen i målgruppen de viktigste driverne.¹¹

¹¹ I tillegg påvirkes vil etterspørselen påvirkes av utviklingen av eventuelle ikke – kommunale tilbud, og av om kommunens innbyggere benytter tilbud i nabokommuner.

De fleste kommuner legger SSBs befolkningsframskrivninger til grunn når utviklingen i målgruppen skal vurderes. I SSBs prognoser tas det utgangspunkt i befolkning per 1. januar 2020, som fremskrives på bakgrunn av demografiske forutsetninger som fruktbarhet, dødelighet, innenlands flytting og nettoinnvandring framover. Til forskjell fra tidligere SSB framskrivninger tar framskrivingene som ble gjort i 2020 utgangspunkt i kommunens utvikling de siste ti årene, og ikke som tidligere regionens demografiske atferd de siste ti årene. Dette gjør at vi kan anta at anslagene er mer treffsikre enn tidligere framskrivninger.

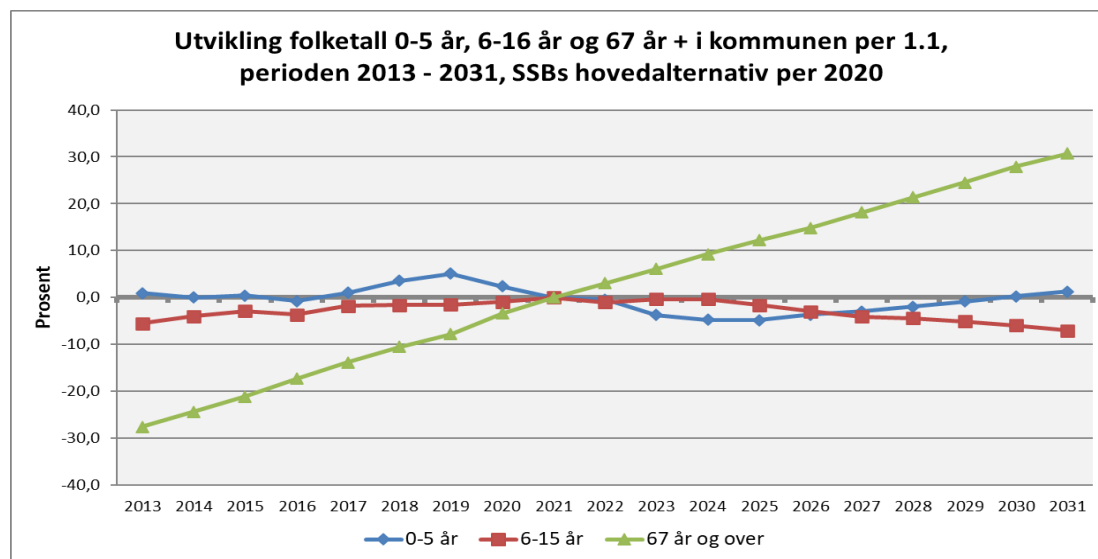
Selv om metodiske forbedringer i SSBs framskrivningsmodell antas å ha styrket treffsikkerheten hefter det, i likhet med alle prognosemodeller, usikkerhet knyttet til forutsetningene i framskrivingene. Usikkerheten vil bli større jo lenger ut i framskrivingsperioden vi kommer. Dersom en kommune forventer betydelige avvik i forhold til utviklingen de siste ti årene, for eksempel på bakgrunn av politiske vedtak og/eller markedsfaktorer, noe som innebærer at kommunen vil ha en sterk økning i boligbygging i forhold til de siste ti årene, bør dette vurderes i sammenheng med valg av framskrivningsalternativ og eventuell tolking av resultatene.

Med utgangspunkt i SSBs framskrivninger har Holmestrand kommune utarbeidet framskrivninger på kretsnivå i kommunen. Framskrivningene bygger på KOMPAS som er et verktøy for å planlegge kommunens tjenester. I modellen er SSBs framskrivninger justert for planlagte utbygginger fram i tid. Kommunens framskrivning legges til framskrivingene under.

Historisk utviklingstrend, 2012 - 2022

Per juli 2021 hadde Holmestrand kommune 25 286 innbyggere. Dette er en økning på 3 927 innbyggere fra 2011 til 2021. Figuren under viser befolkningsutviklingen i Holmestrand kommune fra 2011 og anslag for perioden fram til 2031, basert på faktisk utvikling og SSBs hovedalternativ. Selv om det har vært en befolkningsvekst fra 2011 til 2021 har det bare vært en svak vekst i aldergruppen 6-15 år. Befolkningstilveksten har altså i hovedsak vært i de eldre aldersgruppene, Dette er en trend som forventes å fortsette de neste årene.

Figur 4.9: Innbyggersammensetning i Holmestrand kommune, 2011 – 2031. Kilde SSB og KS.

Befolkningsutviklingen påvirkes av både trender som kommunen i liten grad kan påvirke, som fertilitet, levealder og innvandring, og forhold som kommunen kan påvirke, som boligbygging og attraktivitet for nye innbyggere knyttet til kommunens tjenester og lokalsamfunnets utvikling.

De siste ni årene har det også vært en gjennomsnittlig årlig vekst på 1,8 prosent i boligmassen i Holmestrand kommune, tilsvarende et gjennomsnitt på 184 boliger per år. Tabellen under viser utviklingen i antall boliger etter boligtype for perioden. Det har vært størst vekst antall boligblokker, men også en betydelig vekst i antall tomannsboliger og rekkehus. Normalt vil andelen barn være høyere i rekkehus og tomannsboliger enn i boligblokker.

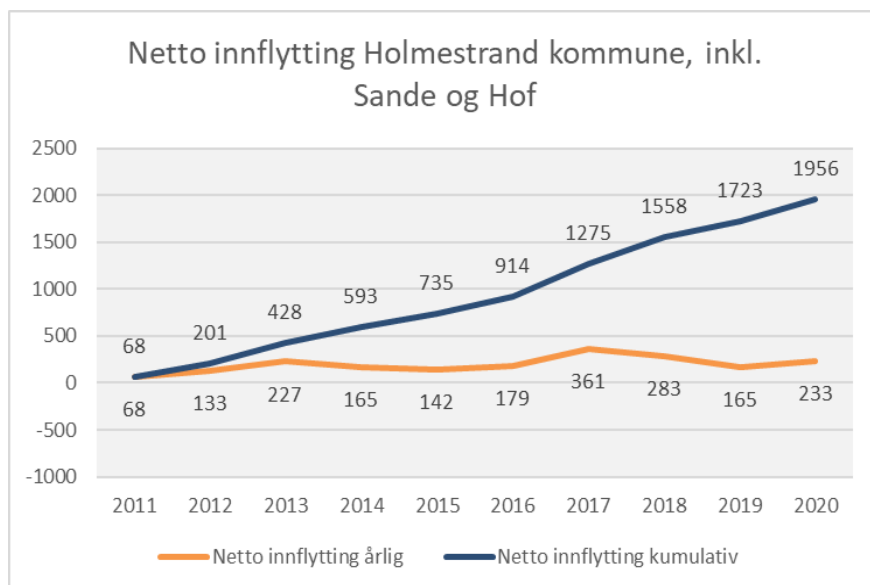
Sammenheng boligbygging, flyttemønstre og etterspørsel etter barnehage- og skoleplasser

Når det gjelder elevtallsvekst i sammenheng med boligbygging, viser tall fra SSB at en enebolig, tomannsbolig eller rekkehus i snitt gir 0,3 barn i skolealder, mens en leilighet gir 0,1 barn i skolealder. Dette tilsvarer om en vekst på i underkant av 300 barn i alderen 0-18 år for Holmestrand i denne perioden. Den reelle veksten i elevtallet i grunnskolen fra 2012 til 2021 var 140 nye elever.

Tabell 4.3: Boliger, endring fra 2012 til 2021 i Holmestrand kommune, inkl. Hof og Sande kommuner. Kilde SSB.

Boligtype	Antall boliger 2012	Antall boliger 2021	Endring 2012-2021	Antall nye boliger per år	Gjennomsnittlig årlig vekst
Enebolig	6 363	6 748	385	39	0,6 %
Tomannsbolig	480	652	172	17	3,1 %
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	1 454	1 892	438	44	2,7 %
Boligblokk	951	1 791	840	84	6,5 %
Sum	9 248	11 083	1 835	184	1,8 %

Figur 4.10: Netto innflytting Holmestrand kommune, inkl. Hof og Sande kommuner, 2012 – 2020. Kilde SSB.

Figur 4.10 viser netto innflytting per år og kumulativt (totalt) for perioden 2012 – 2020.

Holmestrand har hatt en netto innflytting på til sammen 1956 personer i perioden 2012 -2020.

Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 196 personer per år. Netto

innflytting er marginalt høyere enn endringen i boligmassen som har vært 184 per år.

De siste ti årene har det vært en netto innflytting og en vekst i antall boliger, og dette har medført at det har vært en vekst i barnetall i samme periode. Tabellen under viser endring i antall barn for perioden som helhet og gjennomsnittlig årlig endring. I perioden er antallet barn økt med 177 i aldergruppen 0-16 år, fra 4360 barn i 2012 til 4537 barn i 2022

Figuren under viser netto antall barn tilflyttet til kommunen i perioden 2016 -2020. I sum har aldersgruppen 0-15 år økt med 177 personer. Størst vekst i prosent har det vært i de eldre aldersgruppene. Mens aldersgruppen 1-5 år har hatt en gjennomsnittlig årlig vekst på 0,2 prosent, har aldersgruppen 6-12 år økt med 0,4 prosent per år, og aldersgruppen 13-15 år økt med 0,6 prosent per år.

Tabell 4.4: Endring antall innbyggere i aldersgrupper, 2012 -2022, Holmestrand kommune. Kilde SSB tabell 07459.

Alders- grupper	2012	2022	Endring 2012 - 2022	Gjennom- snittlig årlig endring	Gjennom- snittlig årlig endring
	<i>Antall</i>	<i>Antall</i>	<i>Antall</i>	<i>Antall</i>	<i>Prosent</i>
0 år	225	223	-2	-0,2	-0,1 %
1- 5 år	1 303	1 332	29	2,6	0,2 %
6 - 12 år	1 965	2 055	90	8,2	0,4 %
13 - 15 år	867	927	60	5,5	0,6 %
0 - 15 år	4 360	4 537	177	16,1	0,4 %

Tabellene under viser endring i antall barn for perioden 2012 til 2021 grunnskolen. Tabell 4.3 viser endring i kommunale grunnskoler etter områder i Holmestrand. Vi ser at elevtallet i grunnskolen har økt fra 2 700 elever i 2012 til 2 840 elever i 2021. Dette er en økning på 140 elever fra 2012 til 2021, som tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på noe under 16 elever per år. Den gjennomsnittlige årlig veksten er på 0,6 prosent.

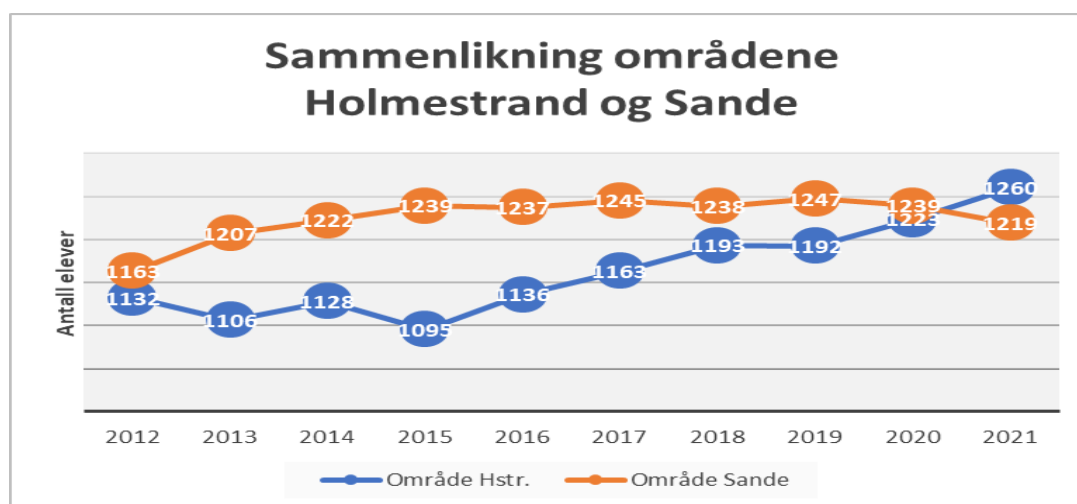
Tabell 4.5: Endring i antall elever, 2012 – 2021. Kilde: Holmestrand kommune / GSI

Område	2012	2021	Endring 2012 - 2021	Gjennomsnittlig årlig endring	Endring i prosent fra 2012 til 2021	Gjennomsnittlig årlig endring
	Antall	Antall	Antall	Antall	Prosent	Prosent
Hof	405	361	-44	-4,9	-10,9 %	-1,3 %
Holmestrand	1132	1260	128	14,2	11,3 %	1,2 %
Sande	1163	1219	56	6,2	4,8 %	0,5 %
Totalt i grunnskole	2700	2840	140	15,6	5,2 %	0,6 %

Utviklingen er imidlertid veldig forskjellig i de ulike områdene. I området som sogner til Hof er det en stabil nedgang, mens det i Holmestrand har vært en betydelig vekst og i Sande en mer moderat vekst i elevmassen i løpet av perioden.

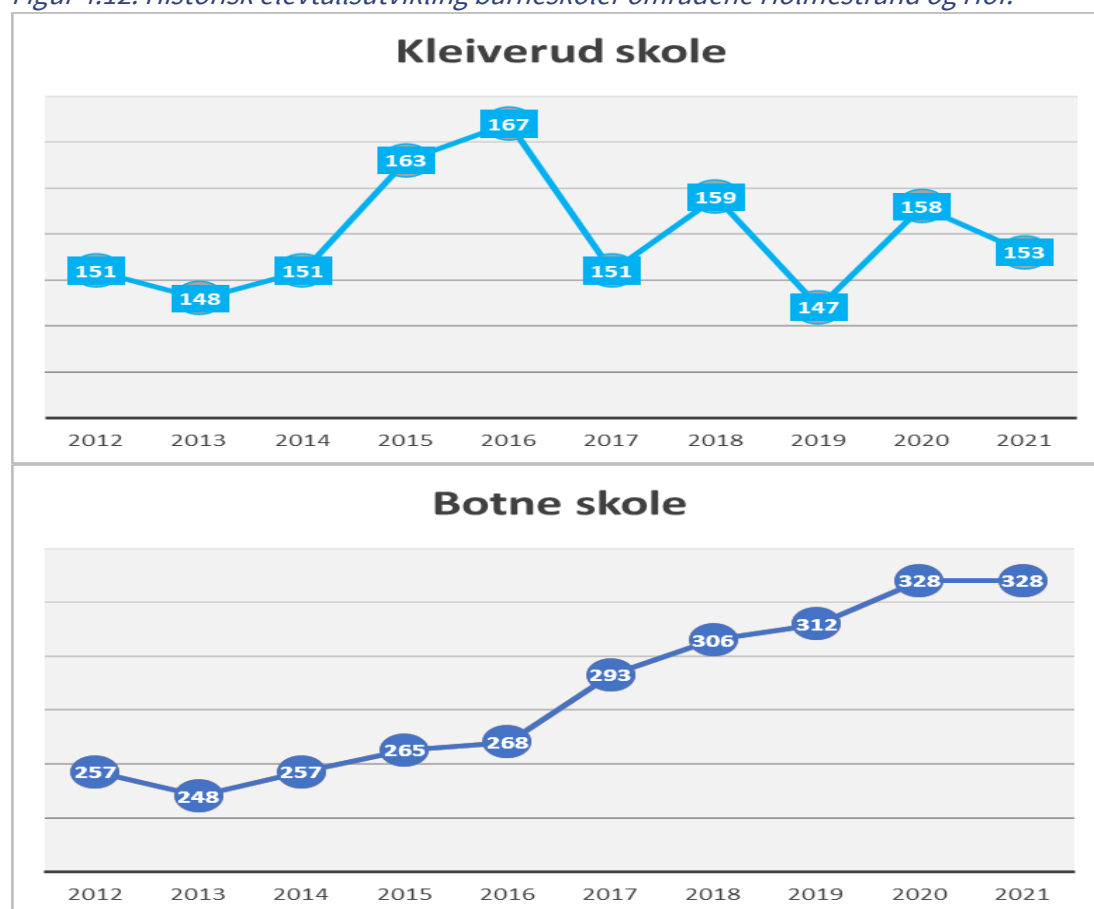
Figur 4.11 under sammenligner utviklingen i Sande og Holmestrand. I området Holmestrand har det vært en stabil og sterk vekst fra 2015. I Sande vokste elevtallet fram til rundt 2015 da veksten flatet noe ut. Fra 2019 til 2021 har det vært en reduksjon i elevtallet i Sande.

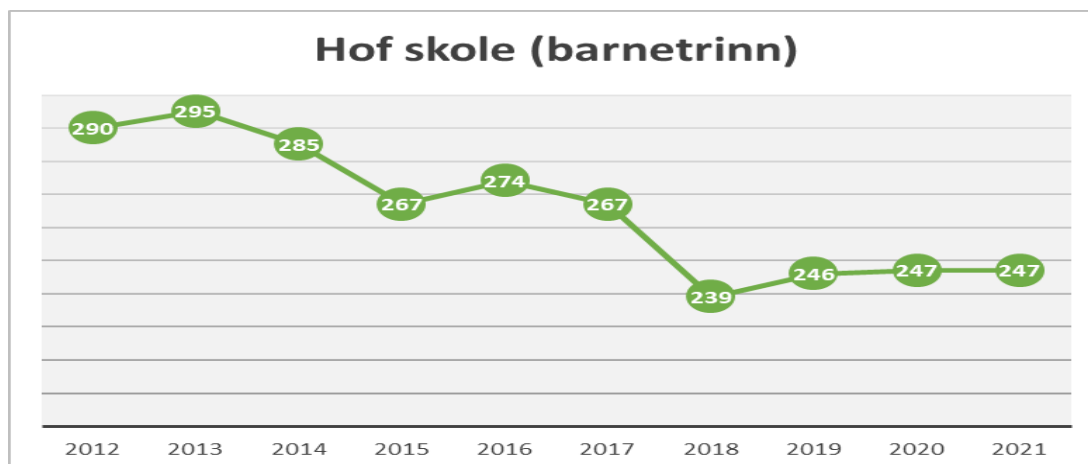
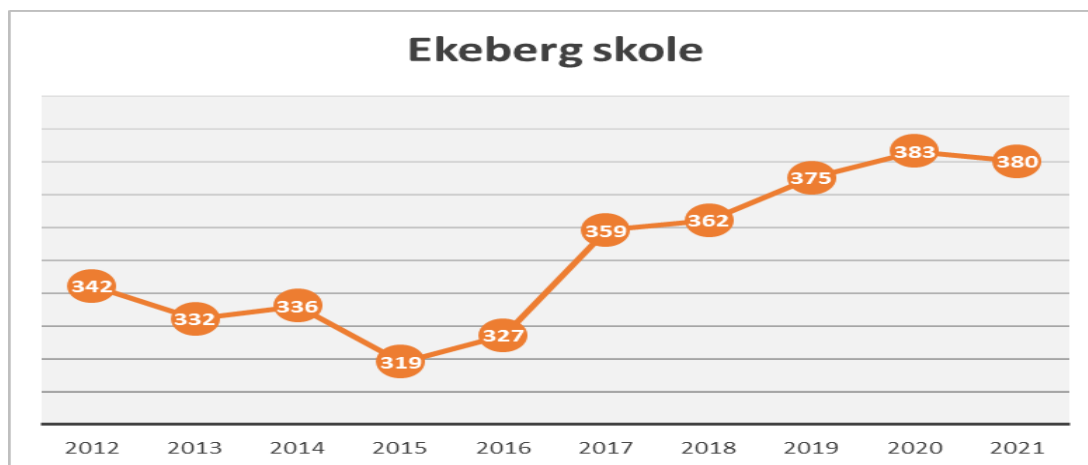
Figur 4.11: Sammenligning elevtallsutvikling Holmestrand og Sande, 1 -10. trinn. Kilde Holmestrand kommune.

Figurene under viser også at fordelingen i elevtallsutviklingen er svært ujevn når man ser på de forskjellige skolene. En hovedutfordring er at det ikke er noe godt samsvar mellom ledig kapasitet og framtidig behov. Barnetrinnet i området Holmestrand har Botne og Ekeberg hatt en sterk vekst, mens Kleiverud skole har hatt en mer varierende utvikling og har om lag samme antall elever i 2021 som i 2012. I området Hof har Hof skole hatt en betydelig nedgang fram til 2018.

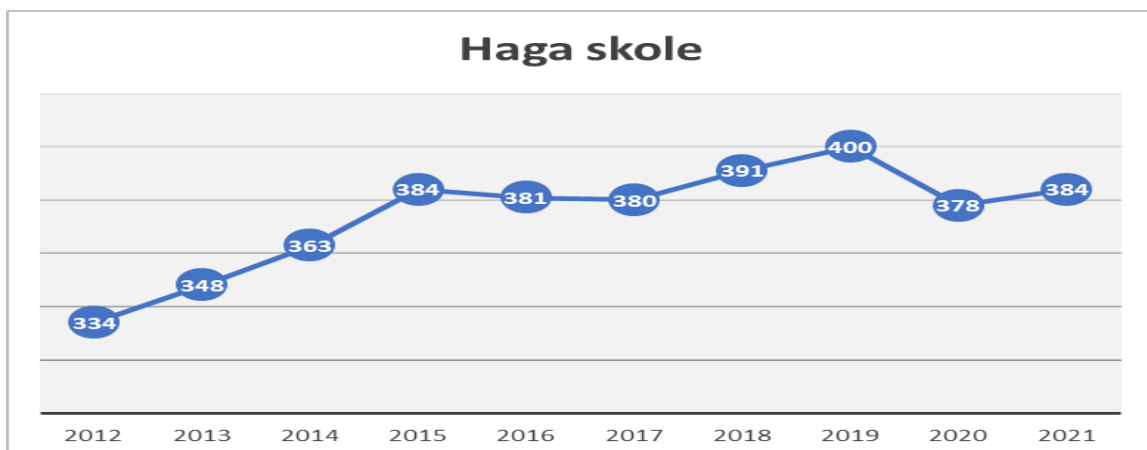
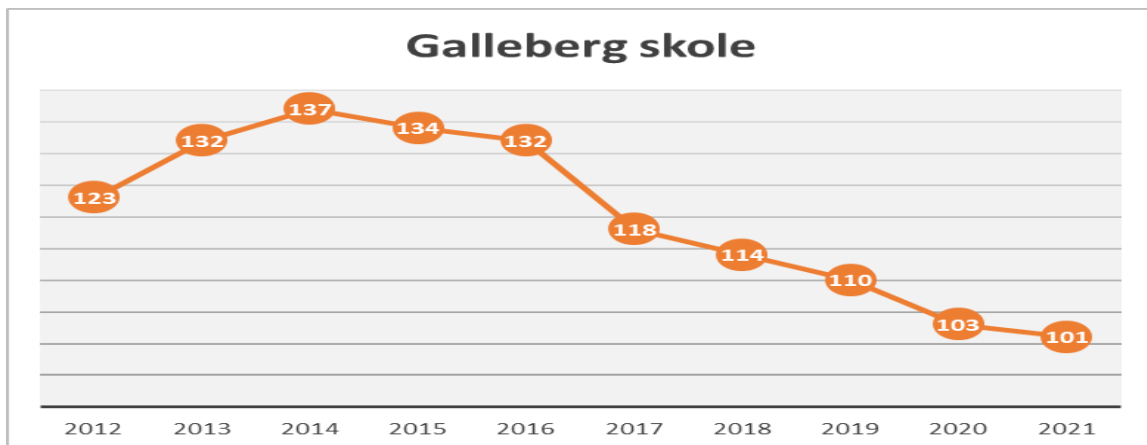
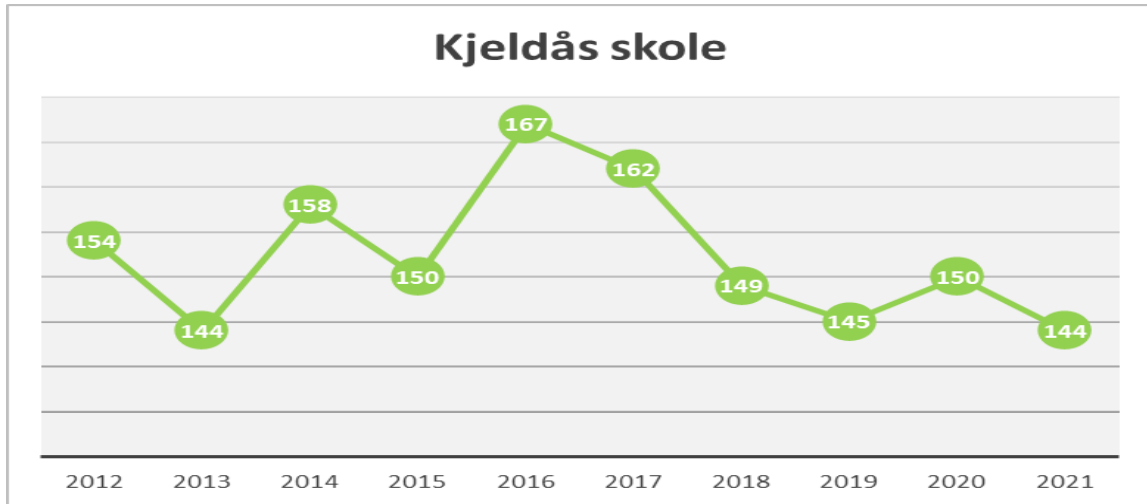
Figur 4.12: Historisk elevtallsutvikling barneskoler områdene Holmestrand og Hof.

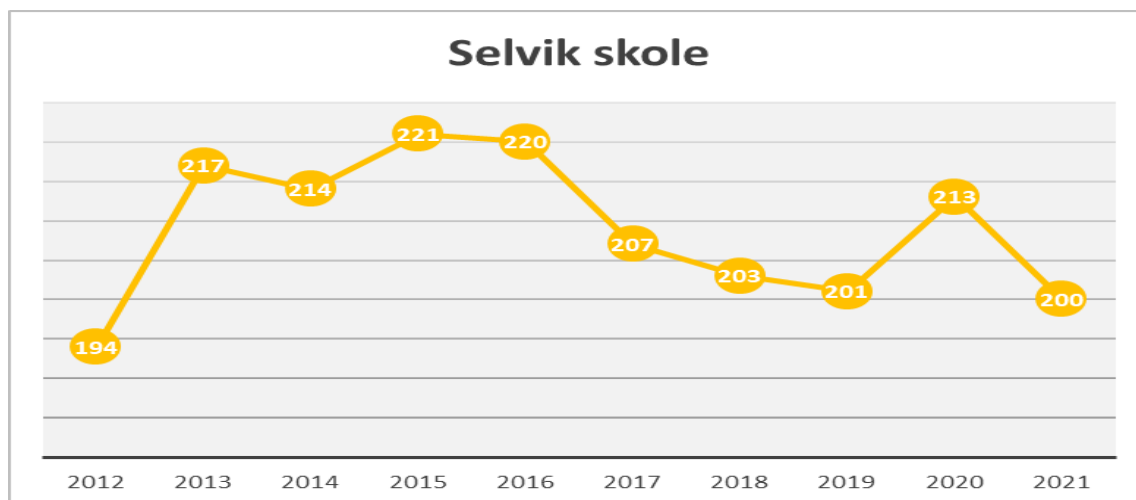

I området Sande er det i dag fire skoler for barnetrinnet. Av disse har Hage skole hatt en økning gjennom perioden, mens Selvik skole ligger noe over nivået i 2012, men har opplevd en nedgang siden 2015. Kjeldås skole har hatt en variabel utvikling, men har i dag færre elever enn i 2012, og har hatt en betydelig nedgang siden 2016. Galleberg skole har hatt en jevn nedgang fra 2014 til 2021.

4.13: Historisk elevtallsutvikling i barneskoler i området Sande.

Tabellen under viser anslag på skolestartere de neste årene basert på dagens antall barn i kommunen i alderen 0-5 år, fordelt på områdene Hof, Holmestrand og Sande. Det forventes en betydelig nedgang i antall skolestartere fra 2022 til 2025. I tillegg kommer netto tilflytting. Det forventes å bli en foreløpig topp i skolestartere i 2022, så vil det gå litt nedover før det sannsynligvis øker igjen. Tabellen viser at trenden man har hatt de siste ti årene vil også fortsette på de samme skolene de neste årene.

Tabell 4.6: Anslag skolestartere 2022 – 2026 etter områder.

Født	Skolestart	Hof	Holmestrand	Sande	Ekstern opplæring	Friskoler	Totalt
2016	2022	28	139	128			295
2017	2023	27	114	123			264
2018	2024	24	116	108			248
2019	2025	23	106	97			226
2020	2026	22	122	104			248
Sum Skolestartere 22-26		124	597	560	0	0	1 281

Under presenteres befolkningsutviklingen i kommunen de neste årene mer detaljert. Befolkningsframskrivingen legger også til grunn andre forhold som påvirker antall skolestartere, som innflytting og utflytting og innvandring.

Befolkningsutvikling barnehage- og skolebarn 2021 – 2040

Som nevnt over så legger de fleste kommuner SSBs hovedalternativ til grunn i planleggingen av tjenestestrukturer. Noen større kommuner supplerer disse framskrivingene med lokale vurderinger.

For Holmestrand kommune er et viktig spørsmål om den planlagte boligbyggingen vil påvirke barnetallsutviklingen så mye at det er grunnlag for å avvike hovedalternativet. Holmestrand kommune har de siste årene vært en vekstkommune. Kommuneadministrasjonen har vurdert at det med bakgrunn i erfaringstallene knyttet til SSBs befolkningsframskriving er mest realistisk å legge SSBs høy-vekst alternativ som grunnlag for planleggingen i barnehage- og grunnskoletjenestene.

Høy-vekst alternativet legger til grunn en noe høyere fertilitet og innvandring enn det som er lagt som forutsetninger i hovedalternativet. Denne framskrivingen er justert i forhold til vedtatte boligutviklingsplaner i kommunen, som antas å gi gir mer nøyaktige prognoser enn SSBs framskrivning, ned på den enkelte skolekrets. Kommuneplanverktøyet KOMPAS er benyttet til dette.

Under presenteres framskrivninger for befolkningsutviklingen i Holmestrand kommune for perioden 2021 – 2040 basert på befolkningsframskrivingene. Framskrivningene er gruppert etter aldersgrupper, tidligere kommunegrenser, og etter dagens skolekretser.

For å sikre både et helhetsperspektiv og et perspektiv på ulike områder og skolekretser, presenteres først framskrivingene på kommunenivå etter aldersgrupper fordelt på målgruppene barnehager, barneskole og ungdomsskole. Deretter presenteres utviklingen fordelt på områdene Hof, Sande og Holmestrand, og for hvert område presenteres utviklingen på de ulike skolekretsene i disse tre områdene. Til sammen er det i dag 8 skolekretser fordelt på de tre områdene:

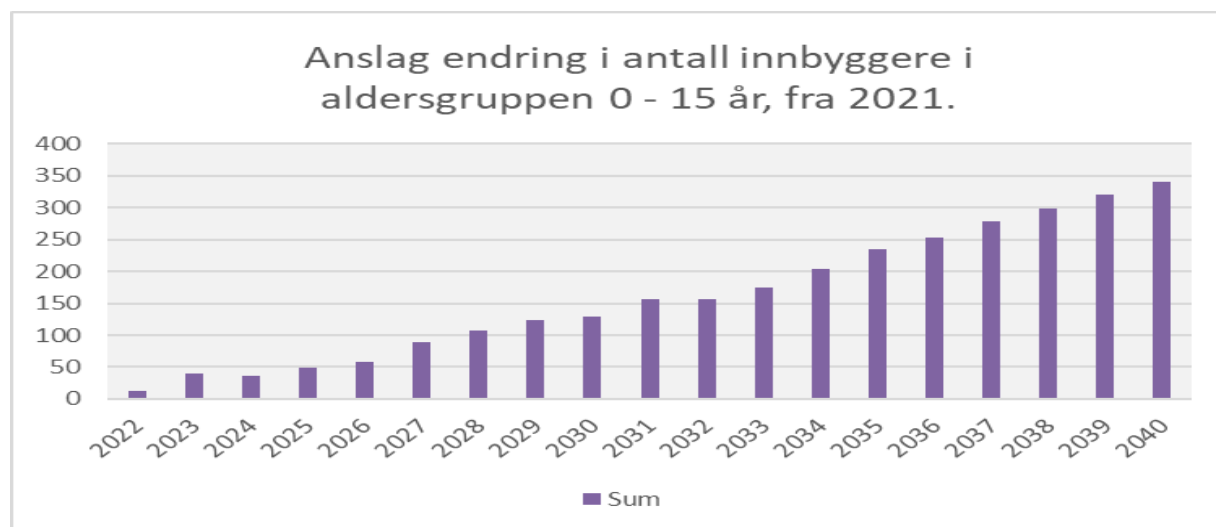
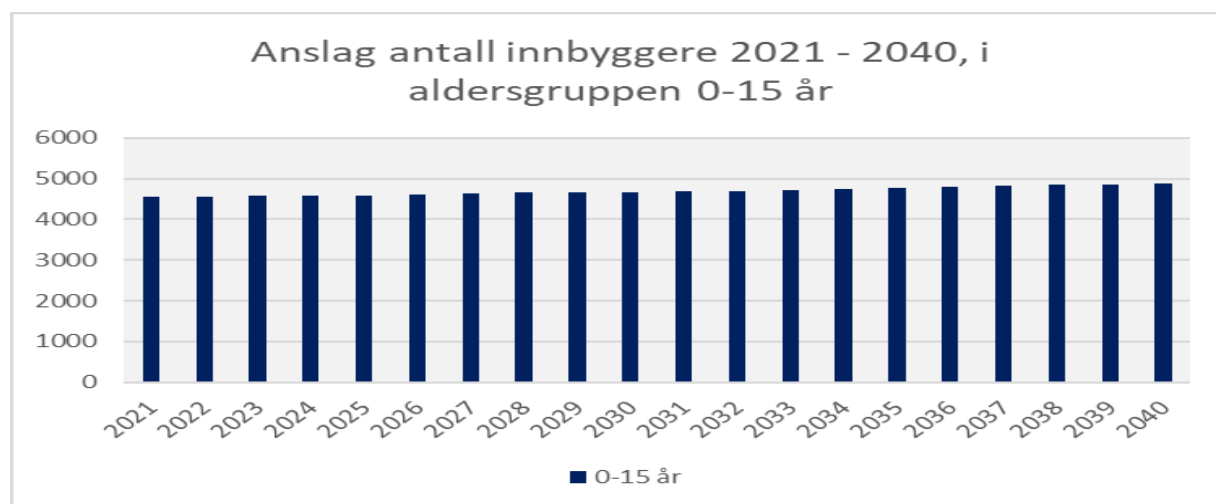
- Hof: Hof skolekrets
- Holmestrand: Botne, Ekeberg og Kleiverud skolekretser
- Sande: Selvik, Haga, Galleberg og Kjeldås skolekretser

Det presiseres at målgruppen for barnehage normalt regnes barn i aldersgruppen 1-5 år, men at grupperingen under også inkluderer 0- åringer.

Framskrivninger på kommunenivå

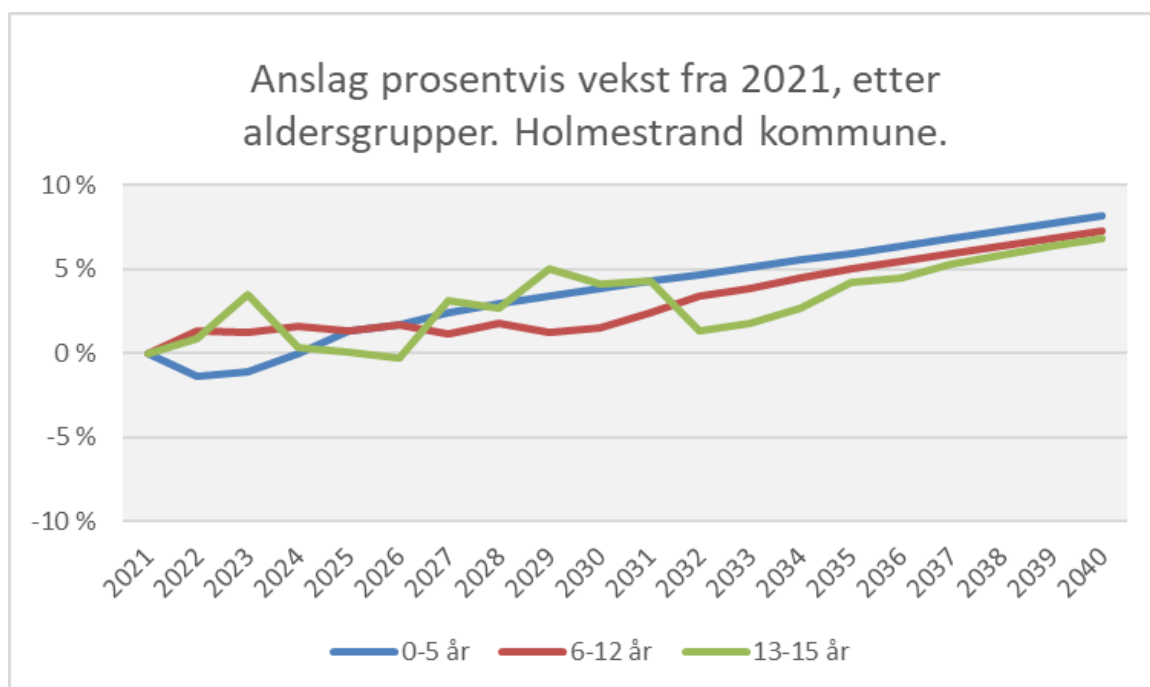
Figuren under viser anslag på antall innbyggere i aldersgruppen 0-15 år i Holmestrand kommune i perioden 2021 – 2040, og anslag på endring i antall innbyggere i denne aldersgruppen. Figurene viser at det totale antallet innbyggere i aldersgruppen forventes øke fra 4 547 innbyggere i 2021 til 4887 innbyggere i 2040. Dette er en samlet øking på 341 innbyggere.

Figur 4.14: Anslag på antall innbyggere i aldersgruppen 0-15 år for perioden 2021 - 2040, og anslag på endringer i antall innbyggere i aldersgruppen 0-15 år fra 2021. Kilde: Holmestrand kommune.

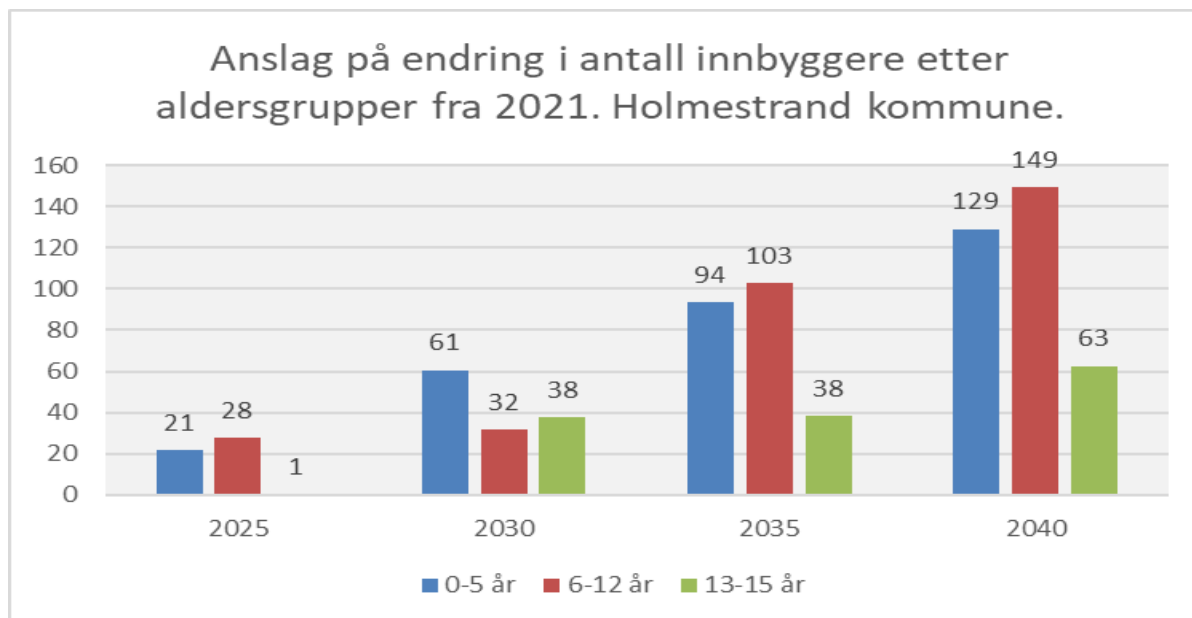
Veksten er imidlertid forskjellig mellom de ulike aldersgruppene. Figuren under viser prosentvis vekst fordelt på aldersgruppene 0 – 5 år, 6 – 12 år og 13 – 15 år i Holmestrand kommune. I perioden som helhet forventes størst prosentvis vekst i aldersgruppen 0 – 5 år på 8 prosent, mens aldersgruppene 6 – 12 år og 13 – 15 år forventes å øke med om lag 7 prosent. Figuren viser også at veksten forventes å gå i bølger. For eksempel forventes det en økning barn i ungdomsskolealder til 2023 før det blir en midlertidig nedgang fra 2024 – 2026.

Figur 4.15: Anslag på prosentvis vekst fra 2021, etter aldersgrupper. Kilde: Holmestrand kommune.

I figuren under viser veksten i aldersgruppen i antall innbyggere i stedet for i prosent, sett i forhold til antallet innbyggere i aldersgruppene i 2021. Fram til 2040 ser vi at aldersgruppen 0-5 år forventes å øke med 129 personer, aldersgruppen 6-15 år forventes å øke med 149 personer, og aldersgruppen 13 – 15 år forventes å øke med 63 personer.

Figur 4.16: Anslag på endring i antall innbyggere etter aldersgrupper fra 2021. Kilde: Holmestrand kommune

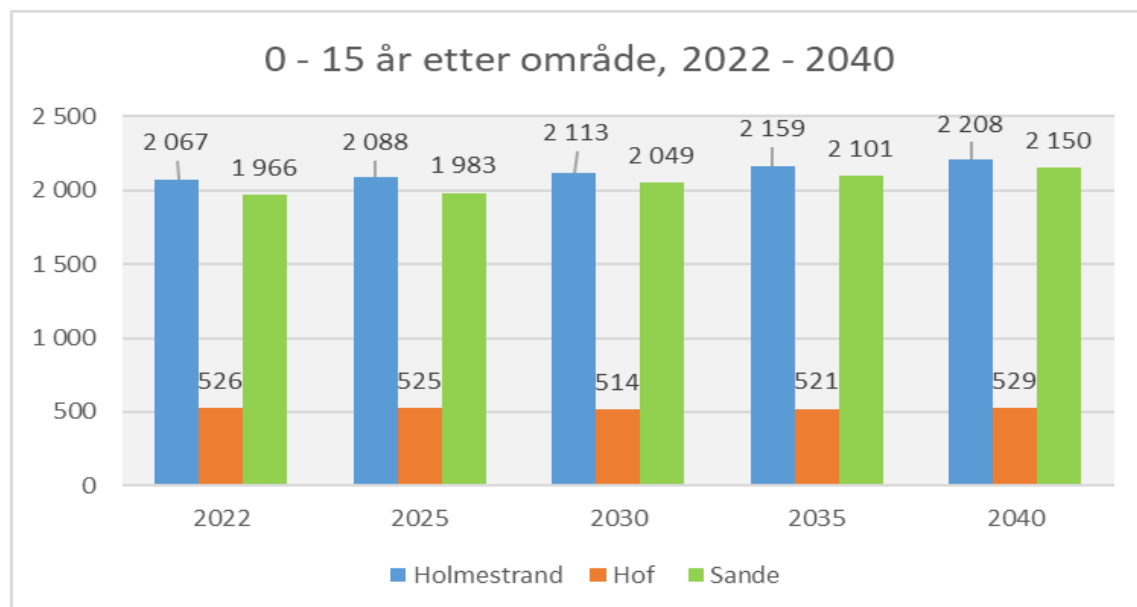

Framskrivinger av brukergrupper barnehage, barneskole og ungdomsskole i Holmestrand, Hof og Sande

I figurene under presenteres befolkningsframskrivinger etter aldersgruppene 0-15 år, 0-5 år, 6-12 år og 13-15 år, fordelt på områdene Holmestrand, Hof og Sande.

Figur 4.17 viser utviklingen i innbyggertallet i hele aldersgruppen 0-15 år for de tre kommuneområdene. Figuren viser at det i Holmestrand forventes en vekst fra 2 067 innbyggere til 2 208 innbyggere i 2040, og at det i Sande forventes en vekst fra 1 966 innbyggere i 2022 til 2 150 i 2022. I Hof forventes det en stabil utvikling, men en midlertidig reduksjon rundt 2030 før det igjen stiger mot 2035 og 2040.

Figur 4.17: Antall barn 0-15 år etter kommuneområdet, 2022 – 2040. Kilde: Holmestrand kommune.

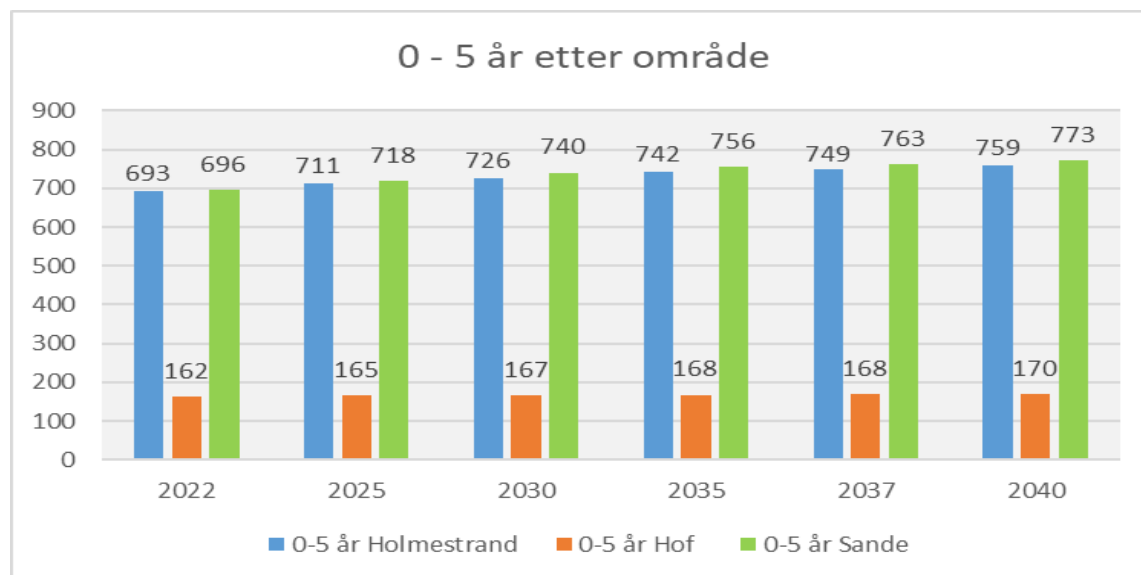

Figuren viser at det i Holmestrandområdet forventes en vekst fra 2 067 innbyggere til 2 208 innbyggere i 2040, og at det i Sande forventes en vekst fra 1 966 innbyggere i 2022 til 2 150 i 2040. I Hof forventes det en stabil utvikling, men en midlertidig reduksjon rundt 2030 før det igjen stiger mot 2035 og 2040.

Figur 4.18 viser framskrivning for aldersgruppen 0-5 år etter området. Figuren viser at antallet barn i målgruppen under for barnehage forventes å øke i områdene Holmestrand og Sande, mens det i Hof forventes en mer stabil utvikling.

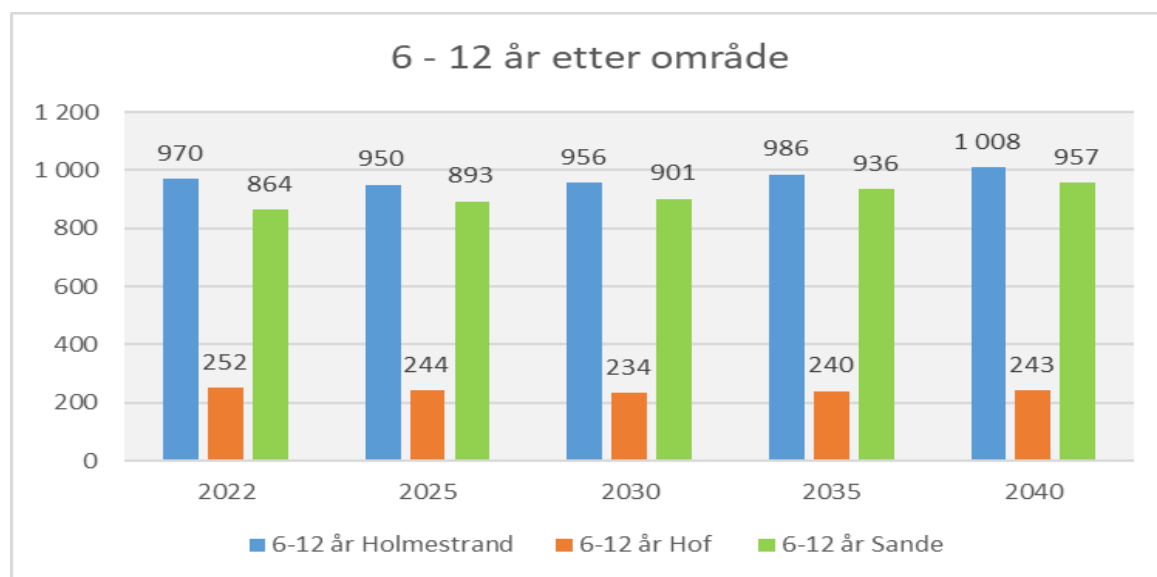
Figuren viser at i Holmestrand forventes antallet barn i barnehagealder å øke fra 693 til 759. I Sande er økningen noe høyere, fra 696 til 773. I Hof forventes antallet barn å øke fra 162 til 170.

Figur 4.18: Antall barn 0-5 år etter kommune området, 2022 – 2040. Kilde: Holmestrand kommune.

Figur 4.19 under viser forventet endring i aldersgruppen 6-12 år som er målgruppen for barnetrinnet. Også her forventes det en økning i Holmestrand og Sande, men veksten er mer moderat enn for barn i barnehagealder.

Figur 4.19: Antall barn 6-12 år etter kommune området, 2022 – 2040. Kilde: Holmestrand kommune.

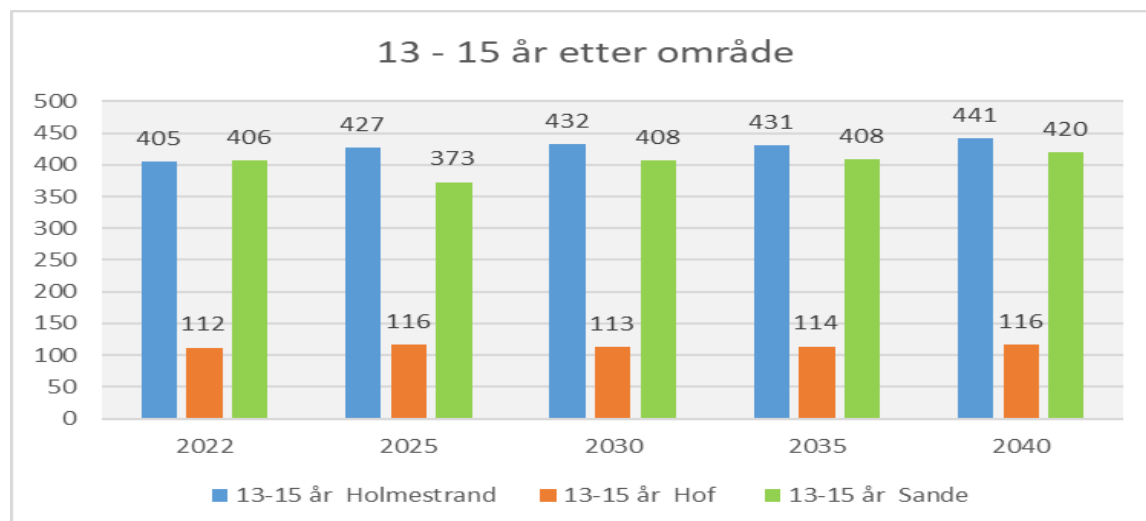

Holmestrandområdet forventes antallet barn i aldersgruppen 6-12 år først å gå ned mot 2030 før det igjen stiger noe fram mot 2040, fra dagens nivå på 970 til 1 008 i 2040. I Sande forventes antallet

barn i aldersgruppen å øke moderat utover hele perioden, fra 864 i 2022 til 957 i 2040. I Hof forventes en moderat nedgang fra 252 barn i 2022 fram mot 2030, for deretter å øke noe til 243 barn i 2040.

Neste figur viser utviklingen for barn i målgruppen for ungdomsskolen, 13-15 år. Figuren viser at også i denne aldersgruppen forventes en moderat vekst i antall barn.

Figur 4.20: Antall barn 13-15 år etter kommuneområdet, 2022 – 2040. Kilde: Holmestrand kommune.

I Holmestrandområdet forventes antall barn i ungdomsskolealder å øke fra 405 i 2022 til 432 i 2030. Det forventes deretter å holde seg stabilt til 2035 før det igjen blir en moderat vekst fram 2040 nå det forventes at antallet barn i ungdomsskolealder er passert 440 innbyggere.

I Sande forventes det at antallet barn i ungdomsskolealder blir betydelig redusert fra 2022 til 2025. Det forventes deretter en vekst tilbake til dagens nivå mot 2030, og en videre moderat vekst til 2040 hvor prognosen anslår at det vil være 420 barn i denne aldersgruppen i Sande. I Hof forventes antallet barn i ungdomsskolealder å holde seg stabilt mellom dagens nivå på 112 og 116 som er nivået både i 2025 og 2040.

Framskrivninger i skolekretser

Gjennomgangen over har vist at det forventes en vekst i alle aldersgruppene i både Holmestrand-området og i Sande. Den prosentvise veksten er noe høyere i aldersgruppen for barnehager. I Hof forventes en mer stabil utvikling, men fortsatt en svak vekst i aldersgruppene 0-5 år og 13-15 år, og en svak nedgang i aldersgruppen 6-15 år. At det forventes en sterkere vekst i Holmestrand og Sande enn i Hof har sammenheng med kommunens boligutviklingsplaner.

Under presenteres framskrivninger for skolekretsene. For grunnskolen er det en sterk sammenheng mellom utviklingen i barnetallene og framtidig etterspørsel etter kommunale skoleplasser. Holmestrand har bare en privat skole, og denne har få elever. Det er heller ikke mange elever som går på skoler i andre kommuner, men dette bilde kan endre seg ved en eventuell nedleggelse av enkelte skoler.

For barnehager er det ikke en direkte sammenheng mellom befolkningsutviklingen i aldersgruppen 0-5 år og etterspørselen etter kommunale barnehager. Dette har sammenheng med at om lag 57 prosent av barna går i private barnehager. Det er heller ikke alle barn som går i barnehager. Det er få 0-åringene som går i barnehager og i aldersgruppen 1-2 åringer gikk 85 prosent av barna i barnehage i 2020, mens 97 prosent av barna i aldersgruppen 3-5 år gikk i barnehage. Selv om det ikke er en direkte sammenheng gir imidlertid framskrivningene av utviklingen i aldersgruppen 0-5 år i området et viktig grunnlag for å vurdere om det vil bli endringer i etterspørselen, og på dette grunnlaget vurdere om dagens kapasitet er tilstrekkelig til å møte denne endringen.

Forventet elevtallsutvikling og kapasitet i skolekretser i Holmestrand

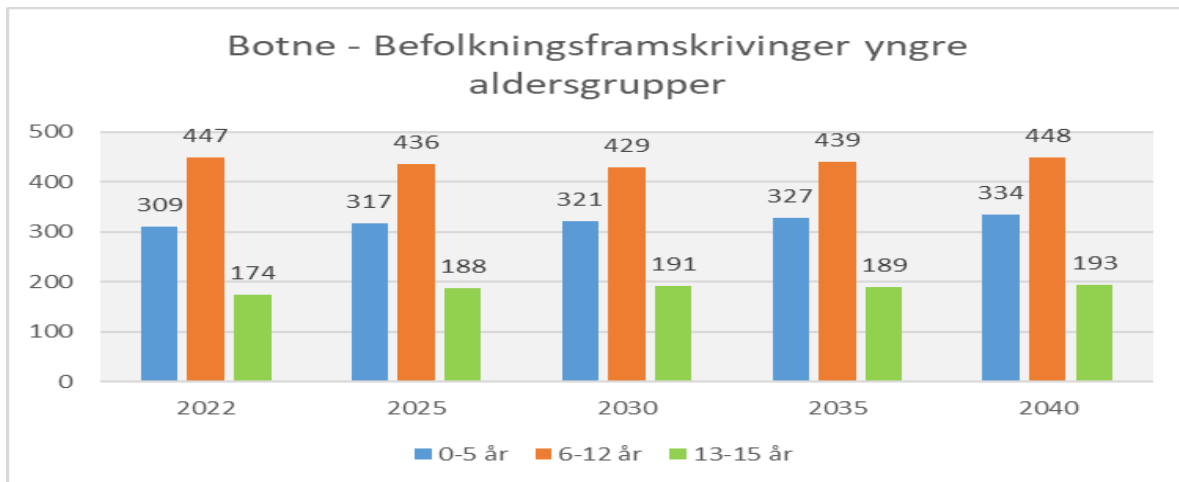
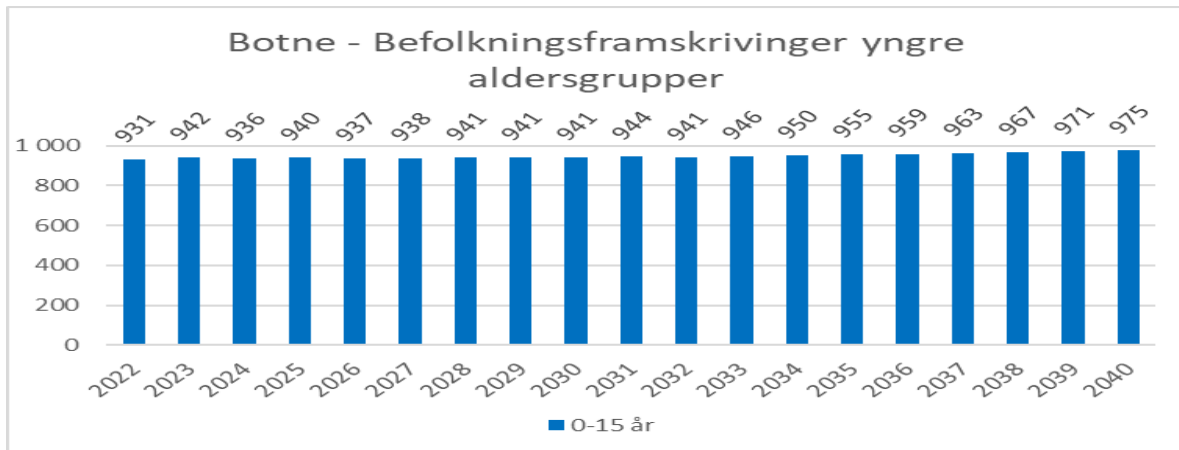
Holmestrand har tre skolekretser, Botne, Ekeberg og Kleiverud. I tillegg til de tre barneskolene i de tre skolekretsene er det en ungdomsskole i området, Gjøklep.

I området er det 11 barnehager, herav er 7 private og 4 kommunale barnehager.

Botne skolekrets

Figur 4.21 under viser befolkningsframskrivningen for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene. Det forventes en moderat vekst i aldersgruppen som helhet, fra 931 i 2022 til 975 i 2040.

Figur 4.21: Befolningsframskriving Botne skolekrets

Antallet barn i Botne skolekrets 0-5 år øker moderat utover perioden fra 309 i 2022 til anslagsvis 321 i 2030 og 334 i 2040. Dette tilsvarer en anslått økt etterspørsel etter barnehageplasser fra 2022

på henholdsvis 10 plasser i 2030 og 21 plasser i 2040.¹² Gullhaug barnehage ligger i denne kretsen og er den barnehagen i dag som har størst kapasitetsproblemer.

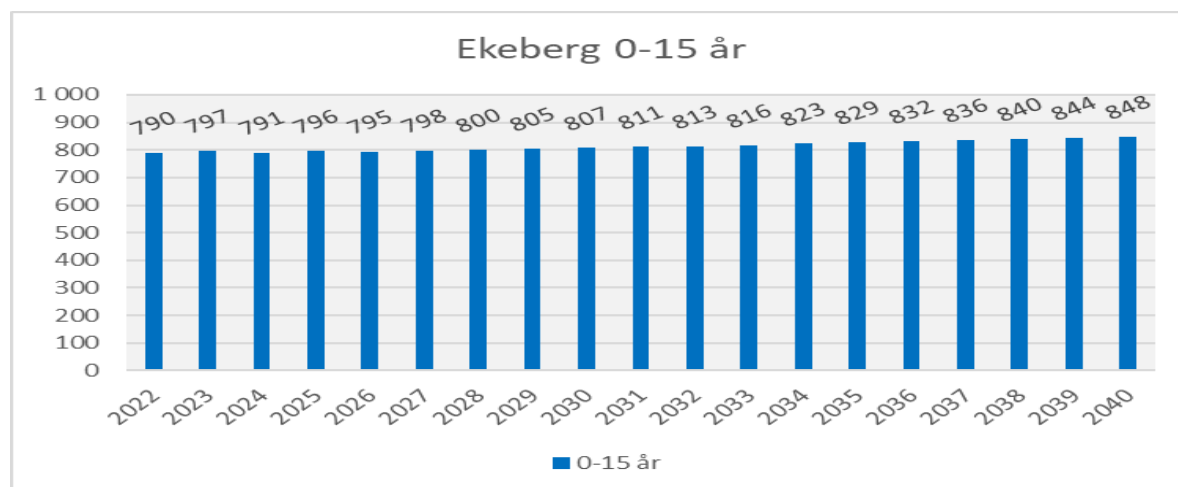
I aldersgruppen 6-12 år forventes en nedgang fram til 2030, før antallet igjen øker tilbake til samme nivå som i 2022. På grunnlag av prognosene er det ikke sannsynlig at det vil bli økt kapasitetsbehov på Botne barneskole.

For barn i ungdomsskolealder forventes det en vekst fra 174 barn i 2022 til 191 barn i 2030. Dette vil gi et økt press på Gjøklep ungdomsskole.

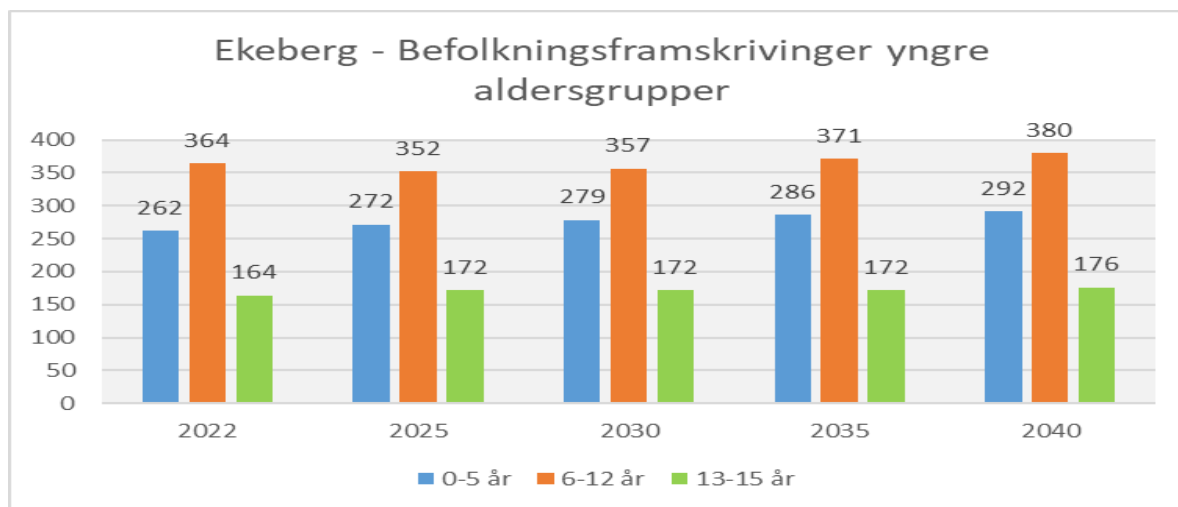
Ekeberg skolekrets

Figur 4.22 viser befolkningsframskrivingen for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene i Ekeberg skolekrets. Det forventes en moderat vekst i aldersgruppen som helhet, fra 790 i 2022 til 848 i 2040.

Figur 4.22: Befolkningsframskriving Ekeberg skolekrets

¹² Dette anslaget er basert på en antagelse om at 1 barn i aldersgruppen øker etterspørselen med 0,75 plasser. Dette er basert på at anslått dekningsgraden er om lag 82 prosent av innbyggerne i aldersgruppen 0-5 år.

Antall barn i Ekeberg skolekrets i aldersgruppen 0-5 år øker moderat utover perioden fra 262 i 2022 til anslagsvis 279 i 2030 og 292 i 2040. Dette tilsvarer en anslått økt etterspørsel etter barnehageplasser fra 2022 på henholdsvis 13 plasser i 2030 og 25 plasser i 2040.¹³

I aldersgruppen 6-12 år forventes det en reduksjon i barnetallet fra 364 barneskolebarn i 2022 til 352 i 2025 og 257 i 2030. Fra 2030 til 2040 kan det forventes en moderat vekst, fra 257 barn til 380 barn.

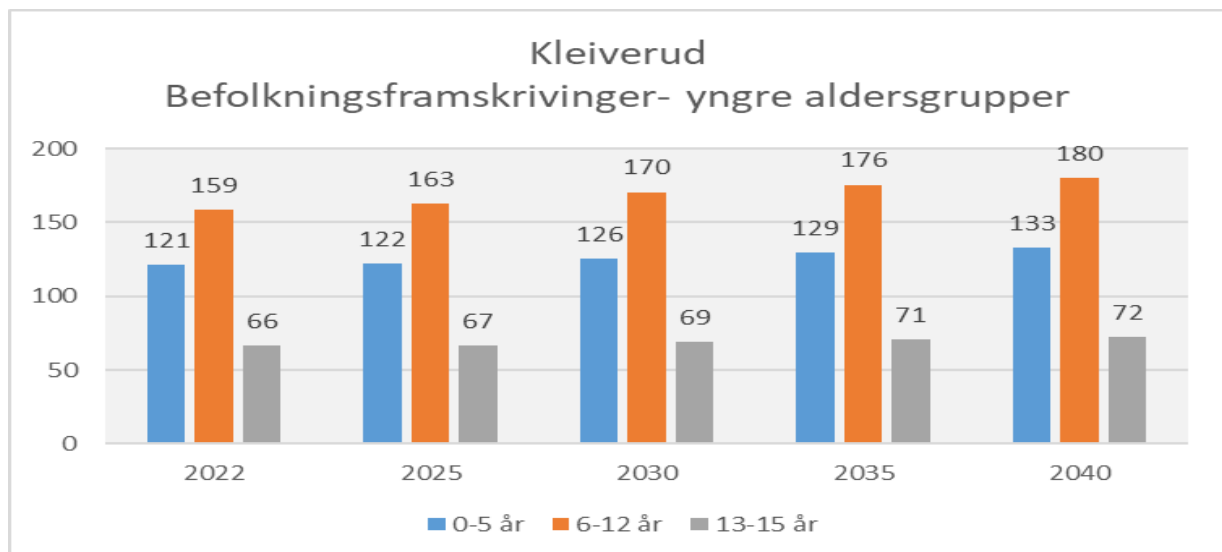
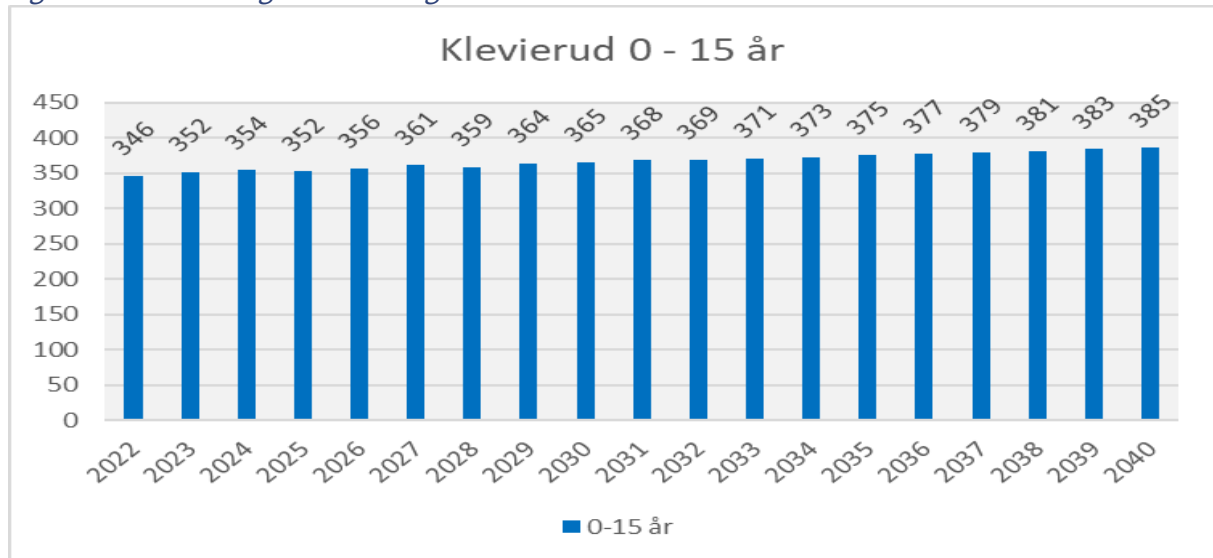
Barn i ungdomsskolealder forventes å øke fra 164 i 2022 til 172 i 2025. Det forventes deretter å være stabilt noe over 170 barn fram mot 2040.

Kleiverud skolekrets

Figur 4.23 viser befolkningsframskrivingen for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene i Kleiverud skolekrets. Det forventes en moderat vekst i aldersgruppen som helhet, fra 346 barn i 2022 til 385 barn i 2040.

¹³ Dette anslaget er basert på en antagelse om at 1 barn i aldersgruppen øker etterspørselen med 0,75 plasser. Dette er basert på at anslått dekningsgraden er om lag 82 prosent av innbyggerne i aldersgruppen 0-5 år.

Figur 4.23: Befolningsframskriving Kleiverud skolekrets

I den yngste aldersgruppe, barnehagebarn i aldersgruppen 0-5 år, forventes det en stabil utvikling. Prognosen anslår en veldig moderat vekst fra 121 barn i barnehagealder i 2022 til 126 barn i 2030 og 133 barn i 2040. Dette tilsvarer en forventet vekst i etterspørselen fra 2020 på 4 barn i 2030 og 9 barn i 2040.

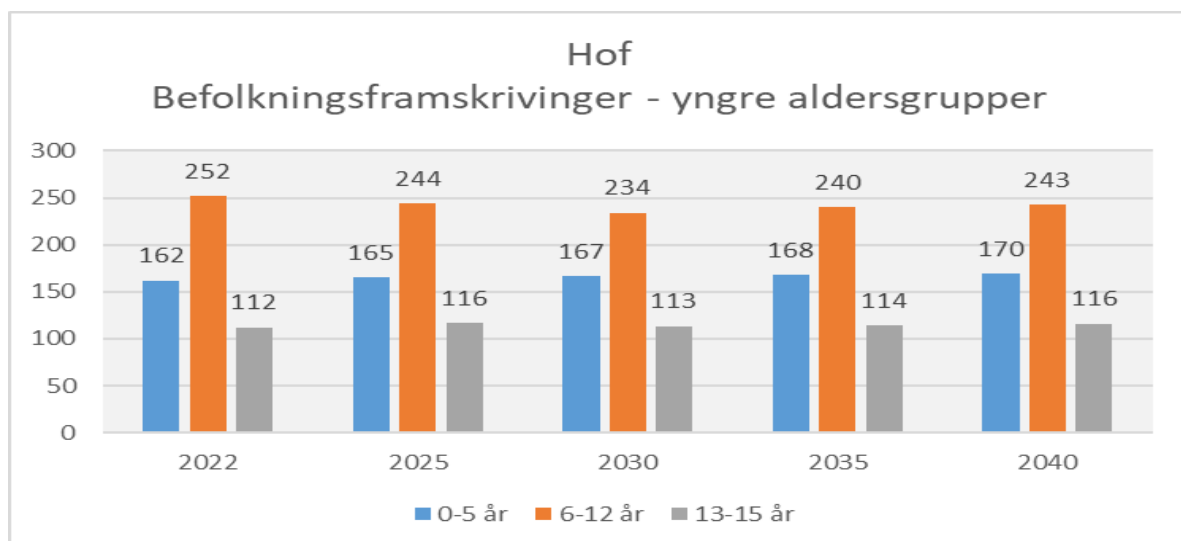
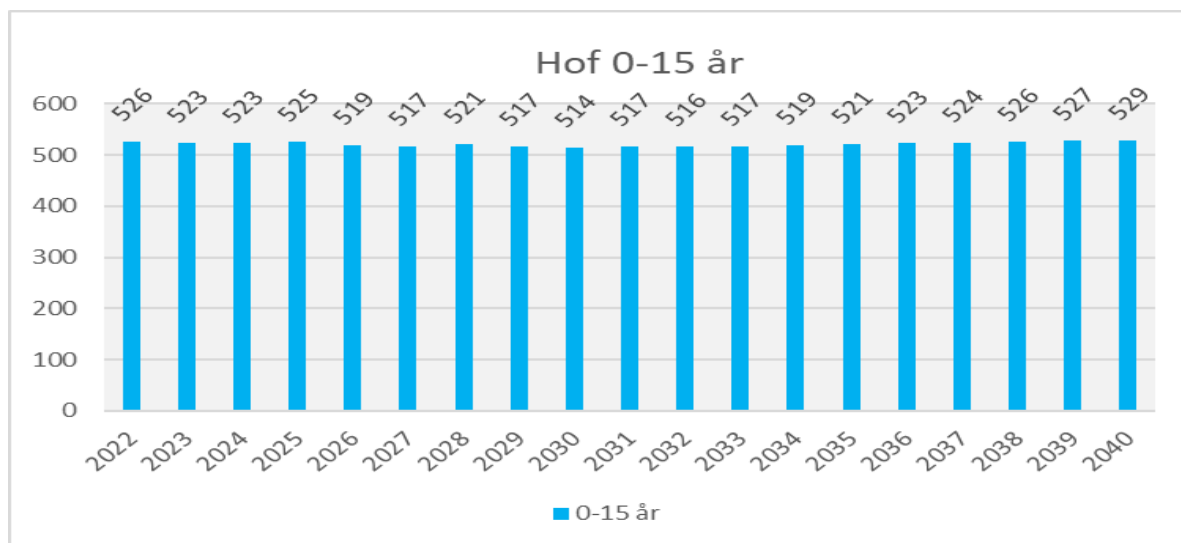
I aldersgruppen 6-12 år anslås en betydelig vekst fra 159 barn i 2022 til 163 barn i 2030 og 180 barn i 2040. For barn i ungdomsskolealder forventes veksten å være mer moderat. Antall barn i denne aldersgruppen anslås å øke fra 66 i 2022 til 69 i 2030 til 72 i 2040.

Forventet elevtallsutvikling og kapasitet i Hof skolekrets

I Hof skolekrets er det en barneskole og en ungdomsskole. Innenfor kretsen er det også tre barnehager, to kommunale og en privat.

Figur 4.24 viser befolkningsframskrivingen for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene i Hof skolekrets. Det forventes en stabil utvikling i barnetallet som helhet, fra 526 barn i 2022 til 529 barn i 2040.

Figur 4.24: Befolkningsframskriving Hof skolekrets

Også når vi ser på de ulike aldersgruppene forventes en rimelig stabil utvikling. Aldersgruppen 0-5 år forventes å øke fra 162 i 2022 til 167 i 2030 og 170 i 2040. Dette tilsvarer en økt etterspørsel på barnehageplasser i forhold til 2022 på 3 flere barn i 2025, 4 flere i 2030 og 6 flere i 2040.

I aldergruppen 6-12 år forventes en nedgang fra 2022 til 2025 på 8 elever, fra 252 i 2022 til 244 i 2025. Nedgangen forventes å fortsette mot 2030 da det anslås å være 234 barn i denne aldersgruppen. Det antas så å være en moderat økning mot 2040 til 243 barn i barneskolealder.

For barn i ungdomsskolealder er tilsier prognosen en stabil utvikling, fra 112 barn i 2022 til 116 i 2025 og 113 barn i 2030. I 2040 antas det å være 4 flere barn i denne aldersgruppen enn i 2022.

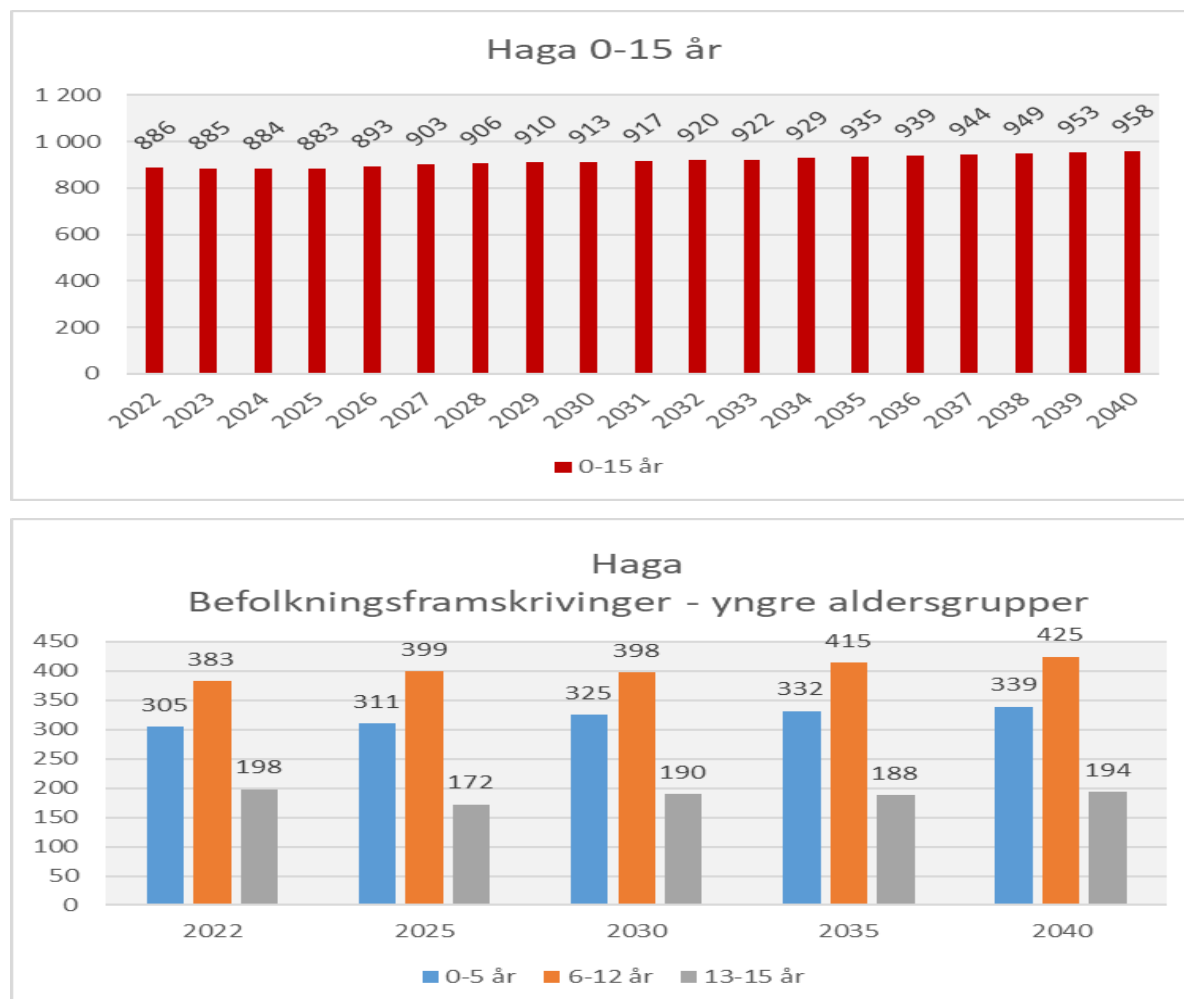
Forventet elevtallsutvikling og kapasitet i skolekretser i Sande

I Sande område er det 5 barneskoler, 1 ungdomsskole og 7 barnehager. 5 barnehager er private og 2 er kommunale.

Haga skolekrets

Figur 4.25 viser befolkningsframskrivingen for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene i Haga skolekrets. Det forventes en moderat og gradvis økning i barnetallet som helhet, fra 886 barn i 2022 til 958 barn i 2040.

Figur 4.25: Befolkningsframskriving Haga skolekrets

For barn i barnehagealder anslås det en økning fra 305 barn i 2022 til 325 barn i 2030 og 339 barn i 2040. Dette tilsvarer en økt etterspørsel i barnehageplasser i forhold til 2022 på 16 plasser i 2030 og 28 flere plasser i 2040. I 2025 antas det å være en økt etterspørsel på 5 plasser.

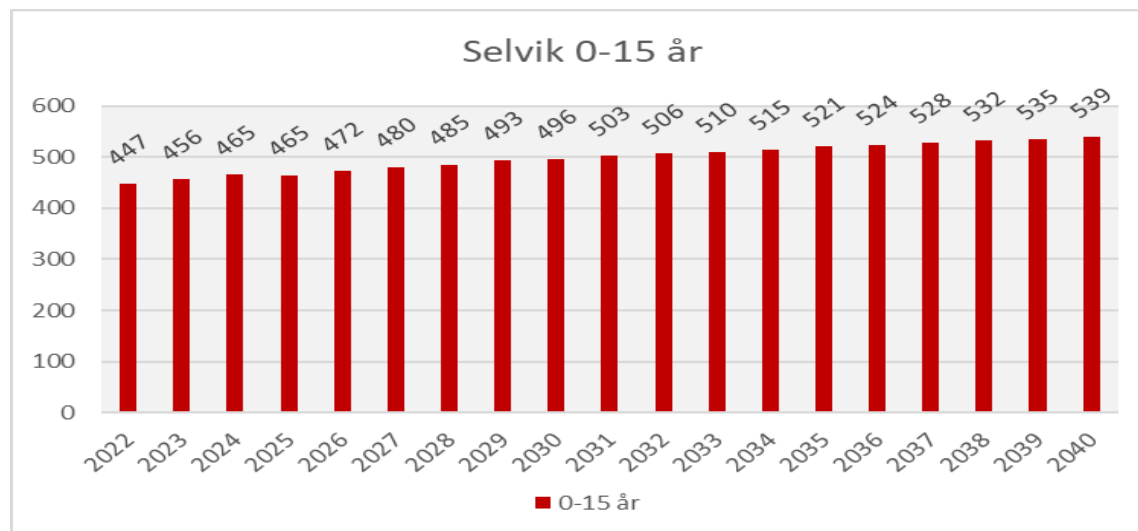
I aldersgruppen 6-12 år anslås det å være en økning fra 383 barn i 2022 til 399 i 2025, 398 barn i 2030 og til 425 barn i 2040.

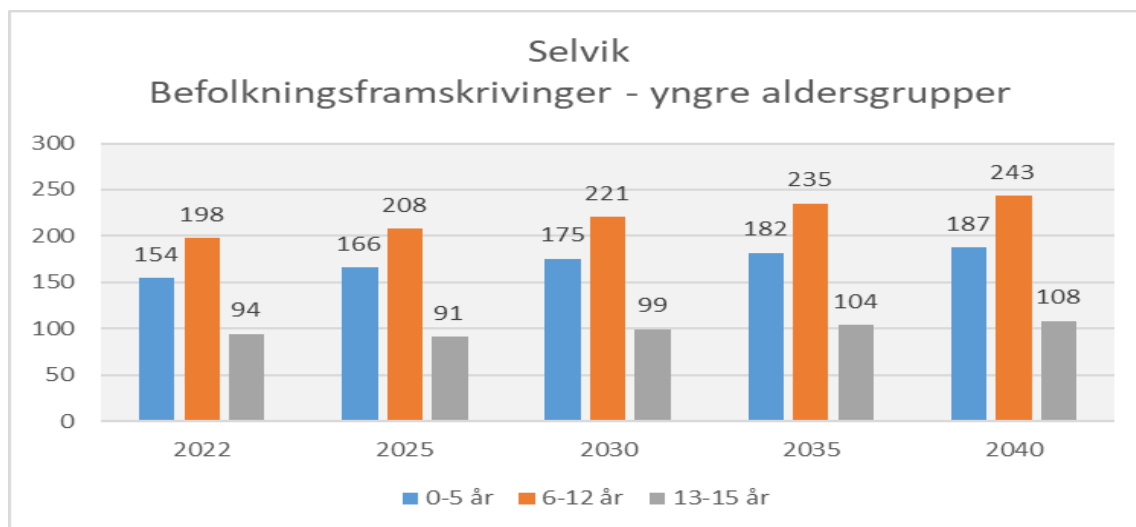
For aldersgruppen som går i ungdomsskolen er bildet annerledes. Prognosene tilsier en nedgang i aldersgruppen 12-15 år fra 198 barn i 2022 til 172 barn allerede i 2025. Det vil deretter bli en vekst tilbake mot nivået i 2022, til 190 barn i 2030 og 194 barn i 2040.

Selvik skolekrets

Figur 4.26 viser framskrivningen for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene, i Selvik skolekrets. Det forventes en forholdsvis betydelig økning i barnetallet som helhet, fra 447 barn i 2022 til 519 barn i 2040.

Figur 4.26: Befolkningsframskrivning Selvik skolekrets

I den yngste aldersgruppen, 0-5 år, er det i dag 154 barn i Selvik. Det forventes en økning til 166 barn i 2025 og 175 barn i 2030. Økningen fortsetter fram til 2040 når det anslås å være 187 barn i denne aldersgruppen i skolekretsen.

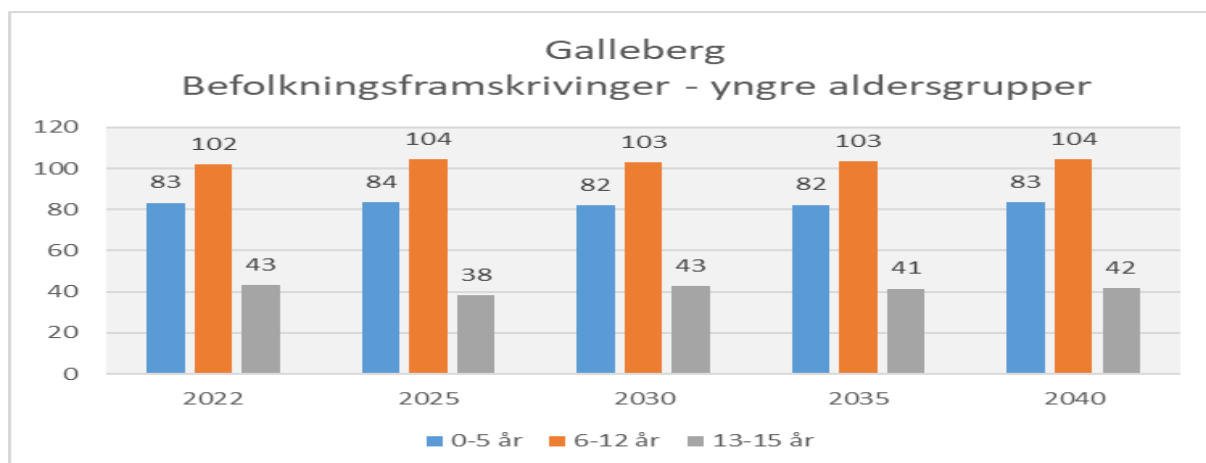
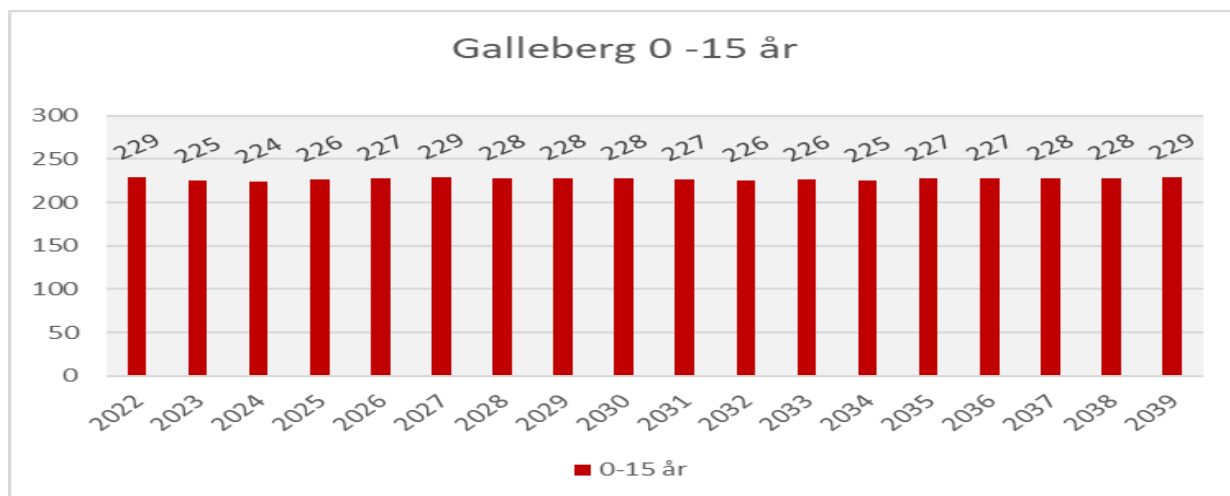
I aldersgruppen som tilhører barneskolen, dvs. barn i aldersgruppen 6-12 år, er det i 2022 198 barn. Barnetallet forventes i denne aldersgruppen forventes å øke til 208 barn i 2025, 221 barn i 2030 og 243 barn i 2040.

I aldersgruppen som tilhører ungdomsskolen er utviklingen annerledes. Fra 2022 til 2025 forventes en reduksjon fra 94 til 91 barn. Antallet forventes imidlertid igjen å øke etter 2025, til 99 barn i 2030 og videre til 108 barn i 2040.

Galleberg skolekrets

Figur 4.27 viser befolkningsframskrivingene for Galleberg skolekrets, for aldersgruppen 0-15 år og for ulike yngre aldersgrupper. Det forventes en stabil befolkningsutvikling i aldersgruppen som helhet fram til 2040, med små variasjoner fra år til år.

Figur 4.27: Befolkningsframskriving Galleberg skolekrets.

For barn i aldersgruppen 0-5 år forventes det ingen vesentlige endringer fra 2022 fram til 2040. Det er i dag 83 barn i denne aldersgruppen. Prognosen tilsier at det i 2030 er 82 barn og i 2040 er 83 barn. Etterspørselen etter barnehageplasser antas derfor ikke å påvirkes av befolkningsutviklingen.

I aldersgruppen som får på grunnskole er bildet det samme. Det er i dag 102 barn i området, og prognosen anslår at det i 2030 vil være 103 barn og i 2040 104 barn i Galleberg i denne aldersgruppen.

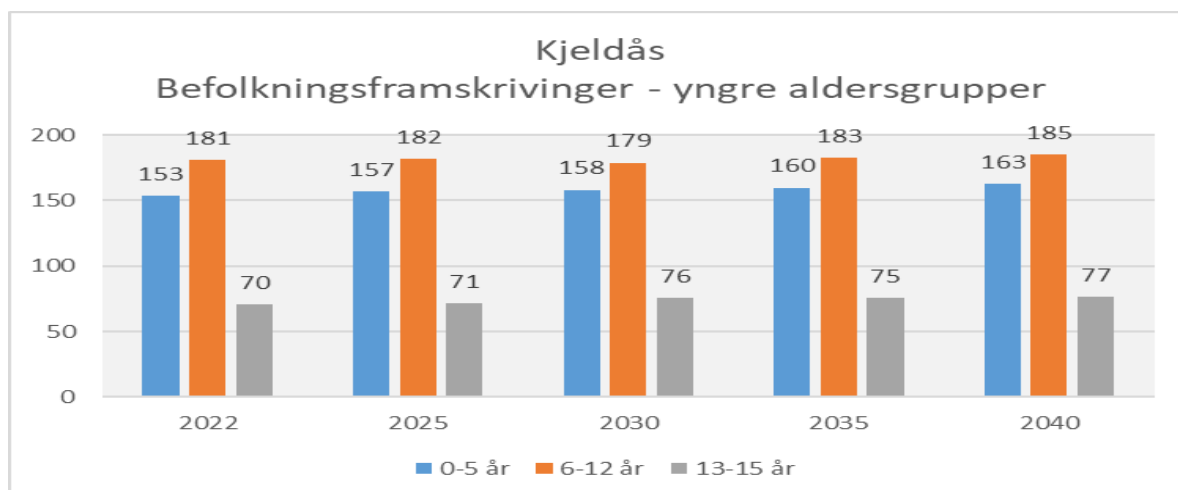
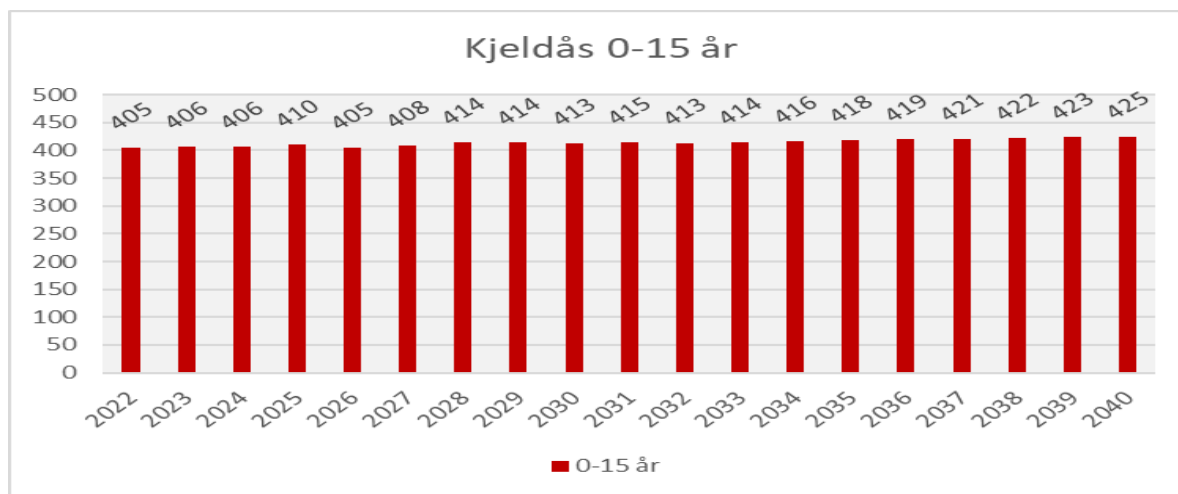
Prognosen viser at det forventes en liten nedgang i barn i ungdomsskolealder, fra 43 barn i 2022 til 38 barn i 2025. I likhet med i Selvik antas denne nedgangen å være midlertidig, og i 2030 og 2040 anslås det å være om lag det samme antall barn i denne aldersgruppen i Galleberg som i dag.

Kjeldås skolekrets

Figur 4.28 viser befolkningsframskriving for Kjeldås skolekrets for aldersgruppen 0-15 år, og i de ulike yngre aldersgruppene i skolekretsen. Det forventes en svært moderat vekst i aldersgruppen som helhet, fra 405 barn i 2022 til 425 barn i 2040.

Figur 4.28: Befolkningsframskriving Kjeldås skolekrets.

Framskrivningen viser at antallet barn i barnehagealder, 0-5 år forventes å øke fra 153 barn i 2022 til 157 barn i 2025. I 2040 anslås det å være 163 barn i denne aldersgruppen i Kjeldås skolekrets. Dette innebærer en antatt økning på etterspørsel etter barnehageplasser i forhold til 2022 på 3 flere plasser i 2025, 4 flere plasser i 2030, fem flere plasser i 2035 og 8 flere plasser i 2040.

I aldersgruppen 6-12 år forventes det at barnetallet vil være stabilt. Det antas en reduksjon fra 181 barn i 2022 til 179 barn i 2030, og 185 barn i 2040.

For barn i ungdomsskolealder forventes en moderat økning. I dag er det 70 barn i ungdomsskolealder. Dette forventes å øke til 71 barn i 2025, 76 barn i 2030 og 77 barn i 2040.

4.4 Langsiktig økonomisk bærekraft

Endringer i befolkningssammensetningen påvirker kommunens tjenester. Flere eldre medfører økt behov for pleie- og omsorgstjenester, flere barn i grunnskolen økt behov for elevplasser og færre barnehagebarn medfører redusert behov for barnehageplasser. Kostnadene påvirkes imidlertid av mange ulike faktorer som kan endres over tid. Andel av befolkningen i en målgruppe som mottar tjenester, innhold og kvalitet i tjenestene de mottar, folkehelse og eventuell bruk av nye teknologiske virkemidler er blant de forhold som påvirker nivået på kostnadene.

Tabell 4.7 under viser anslag på årlige endringer i utgiftsbehovet for Holmestrand kommune fram til 2031 basert på befolkningsframskrivingen som er brukt for yngre aldersgrupper i denne utretningen, og SSBs hovedalternativ for andre aldergrupper. Tabellen illustrerer at utgiftsbehovet vil øke i oppveksttjenestene. For barnehage og grunnskole innebærer endringene i utgiftsbehovet at det kan forventes at rammetilskuddet fra staten isolert sett vil bli øke med henholdsvis 6,9 og 14,1 millioner kroner fram til 2031. Det må presiseres at de faktiske kostnadene på grunnskole vil øke noe mindre enn økningen i utgiftsbehovet og rammetilskuddet. Årsaken til dette er at kostnadene til grunnskolen i Holmestrand er noe lavere enn landsgjennomsnittet.

Tabellen viser også at utgiftsbehovet vil øke betydelig mer i pleie- og omsorgstjenesten enn i grunnskole og barnehage. Fordi Holmestrand har høye enhetskostnader på pleie- og omsorgssektoren vil kostnadene øke enda mer, hvis ikke denne tjenesten omstilles og enhetskostnadene reduseres.

Dersom enhetskostnadene på pleie- og omsorg ikke reduseres vil dette påvirke andre tjenester, inkludert barnehager og grunnskoler, fordi disse tjenestene må prioriteres ned for å dekke kostnadsøkningen. På lang sikt er der derfor avgjørende for å sikre økonomisk bærekraftige oppveksttjenester med god kvalitet at også pleie- og omsorgssektoren omstilles, slik at det blir en bedre balanse mellom utgiftsveksten som vil komme på i pleie- og omsorgstjenesten og kommunens inntekter.

Tabell 4.7: Framskrivning av utgiftsbehov etter tjenester i Holmestrand kommune, basert på gjennomsnittlig utgifter per person i målgruppene i landet. Kilde: KOSTRA 2021, SSB befolkningsframskrivinger 2020, Grønt hefte og KS.

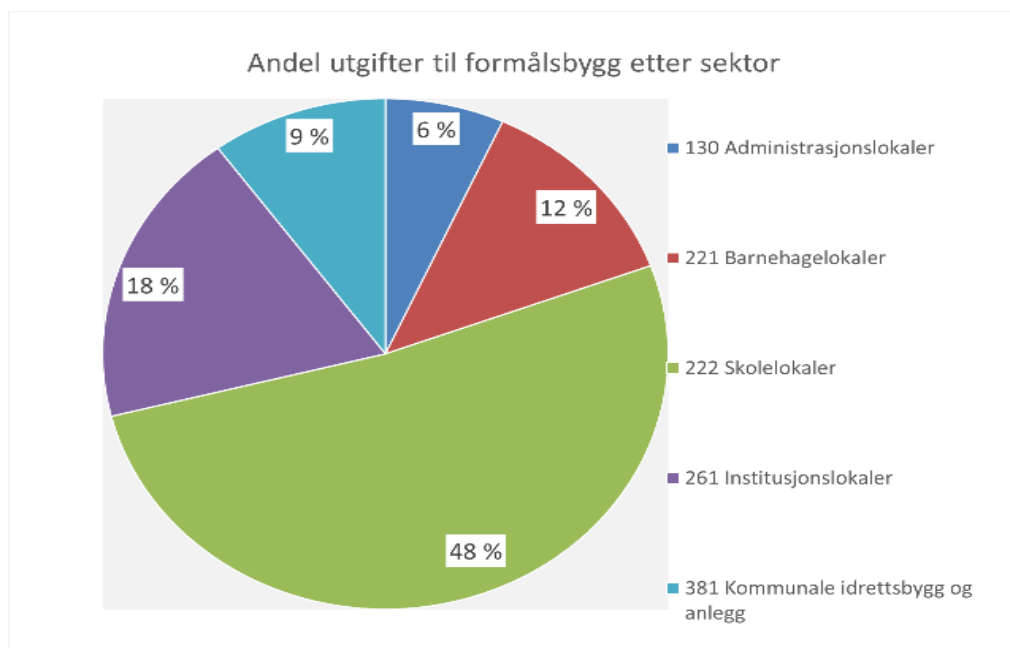
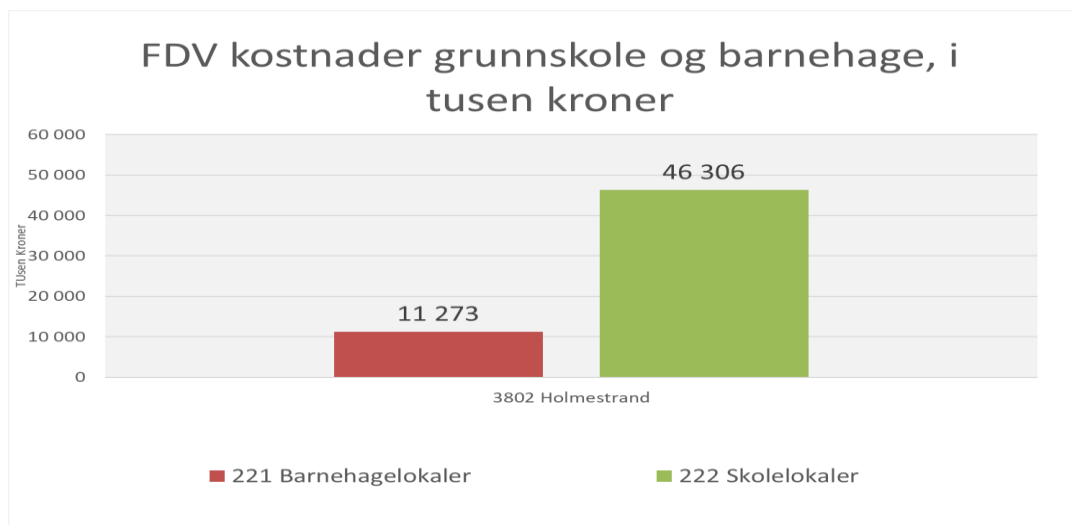

År	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage
2022	12 507	6 882	-1 122
2023	14 422	3 367	-4 916
2024	17 306	-3 010	74
2025	23 156	-1 308	2 760
2026	19 963	551	3 572
2027	24 690	2 840	117
2028	23 252	1 644	1 600
2029	28 524	1 320	1 390
2030	26 114	-231	1 376
2031	25 755	2 895	1 243
Sum 2022-2031	215 689	14 952	6 094

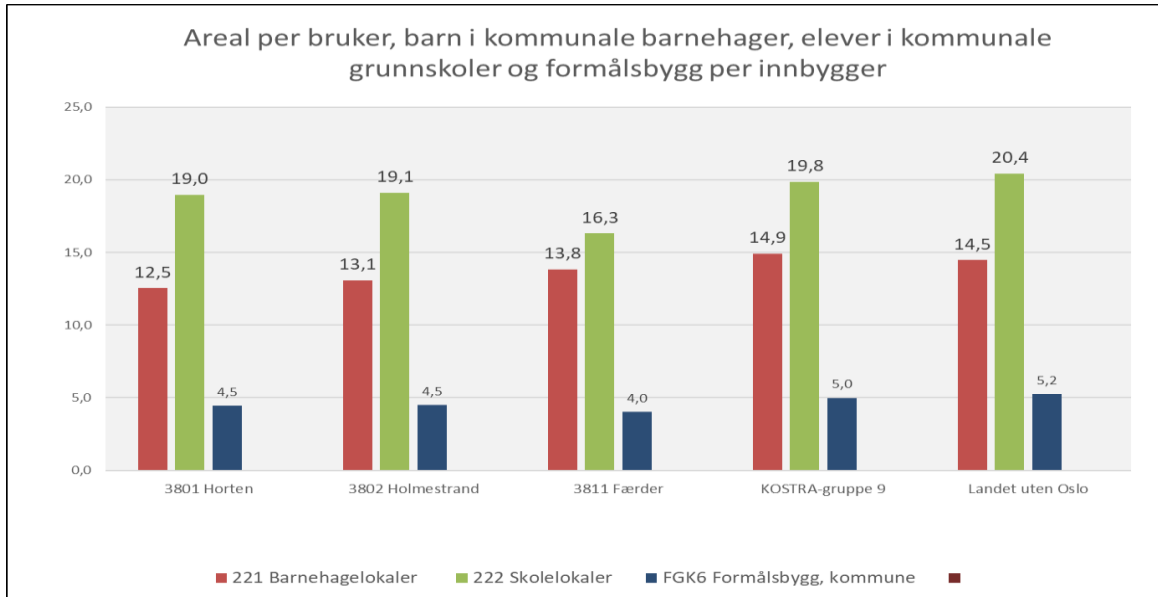
Utfordringen i pleie- og omsorgstjenesten innebærer at oppvekst tjenestene bør gjøre tiltak som sikrer at tjenestene er robuste i møte med dette utfordringsbildet. Under identifiseres viktige drivere i oppveksttjenestene i Holmestrand kommune.

4.5 Drivere i grunnskole og barnehagetjenestene (Areal, kapasitet, kostnader og behov)

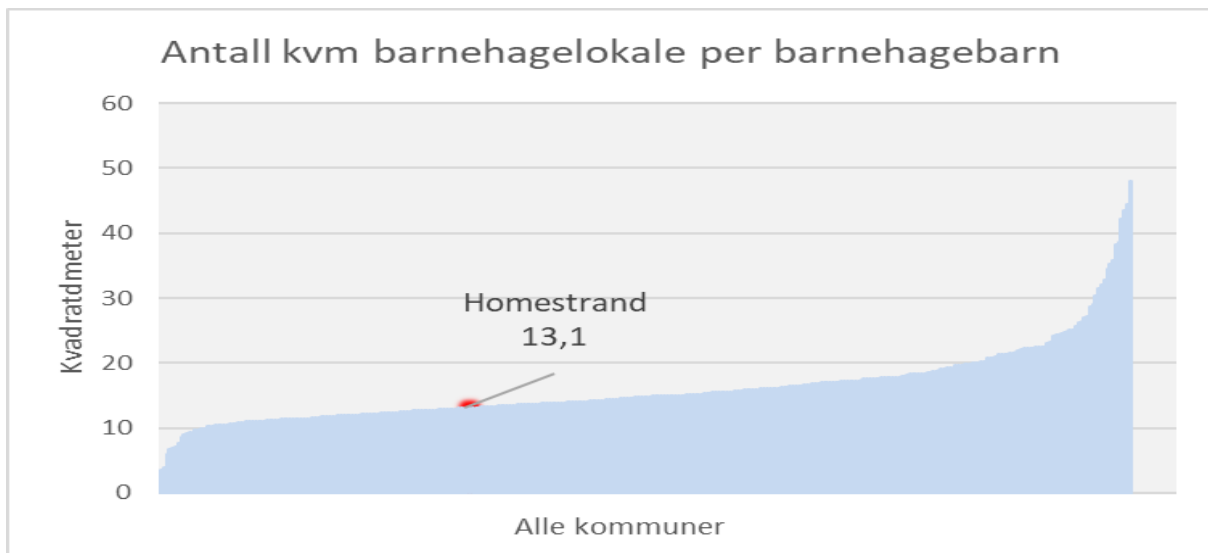
Arealkostnadene når det gjelder formålsbygg er store i alle kommuner. Ifølge KOSTRA disponerer skolene til sammen 54 327 kvadratmeter, og de kommunale barnehagene 6 932 kvadratmeter, noe som koster kommunen 57,5 millioner pr. år i forvaltning, drift og vedlikehold, FDV. Inventar i byggene er ikke med i dette regnskapet, det dekkes av enhetens budsjett. Avskrivninger og renteutgifter er heller ikke med.

Tabellen under viser antall kvadratmeter formålsbygg i Holmestrand kommune, sammenlignet med Færder, Horten, kommunegruppen og landet uten Oslo.

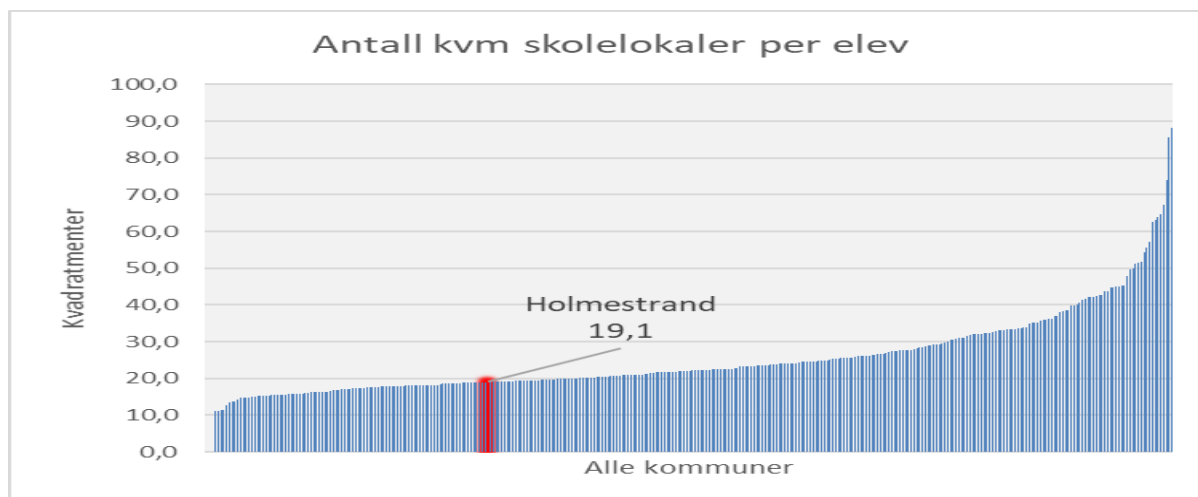

Det er stor forskjell på hvor mange kvadratmeter pr. barn som brukes rundt om i landet. Holmestrand er litt under middels på dette området

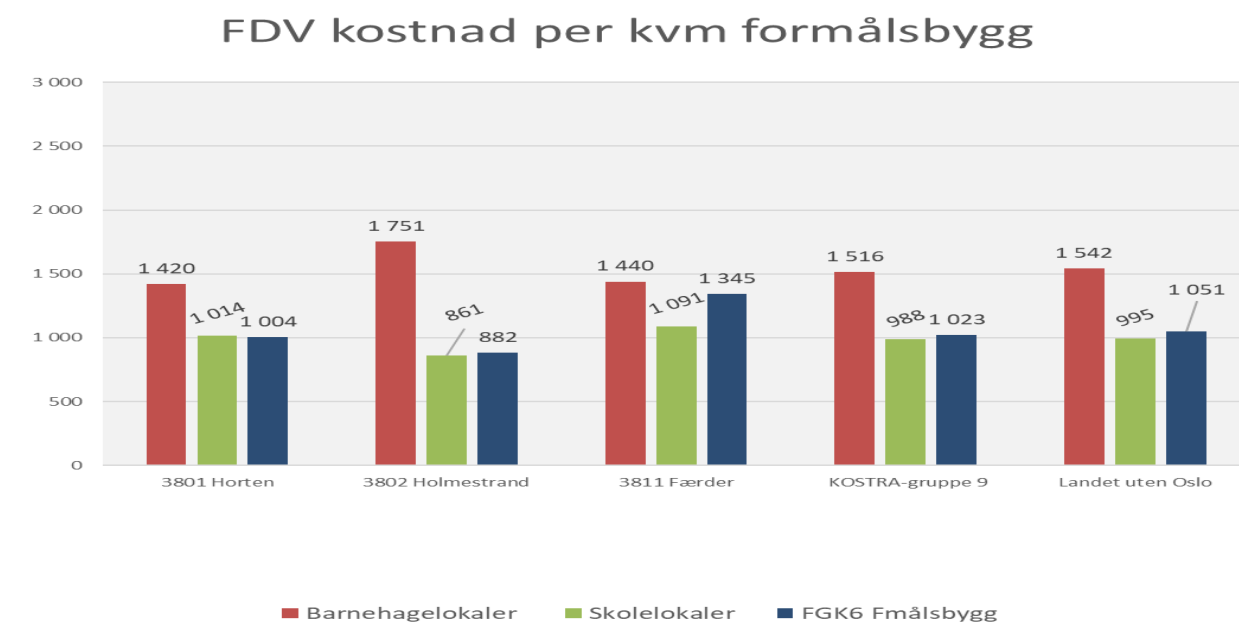

Det samme gjelder skolebygg, selv om det er stor forskjell skolene imellom, er det mange arealeffektive skoler, noe som drar snittet ned. Dette henger også sammen med lærertettheten, skoler som har høy lærertetthet har ofte også god utnyttelse av arealene.

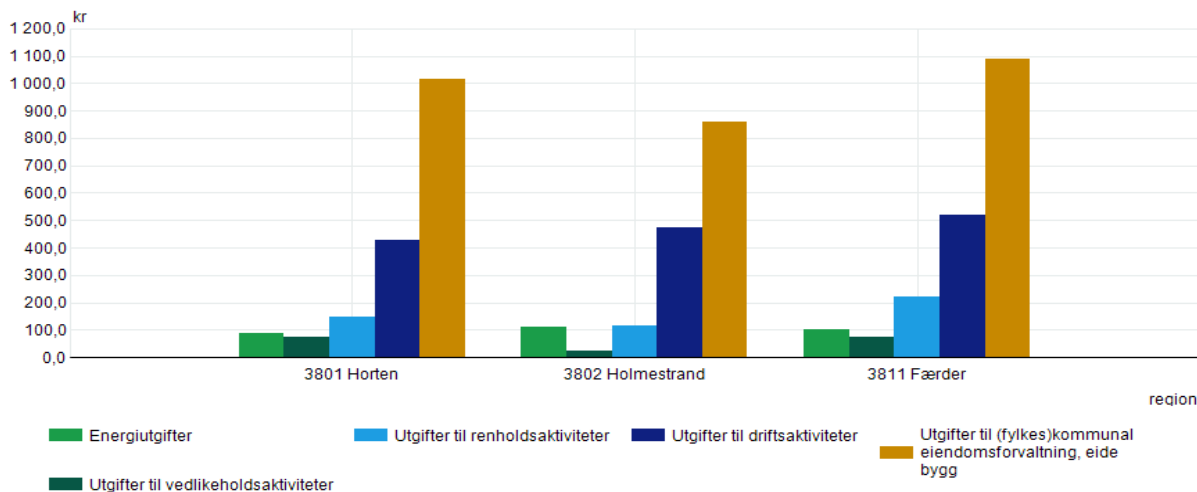
Grunnen til at man bør ha god utnyttelse av arealene er at man da driver billigere og kan prioritere å bruke mer penger på undervisning og drift. Ledige lokaler koster det samme om de blir brukt eller ikke.

Tabellen nedenfor viser utgifter FDV, skolebygg, barnehagebygg og alle formålsbygg i Holmestrand kommune i 2020 per kvadratmeter formålsbygg.

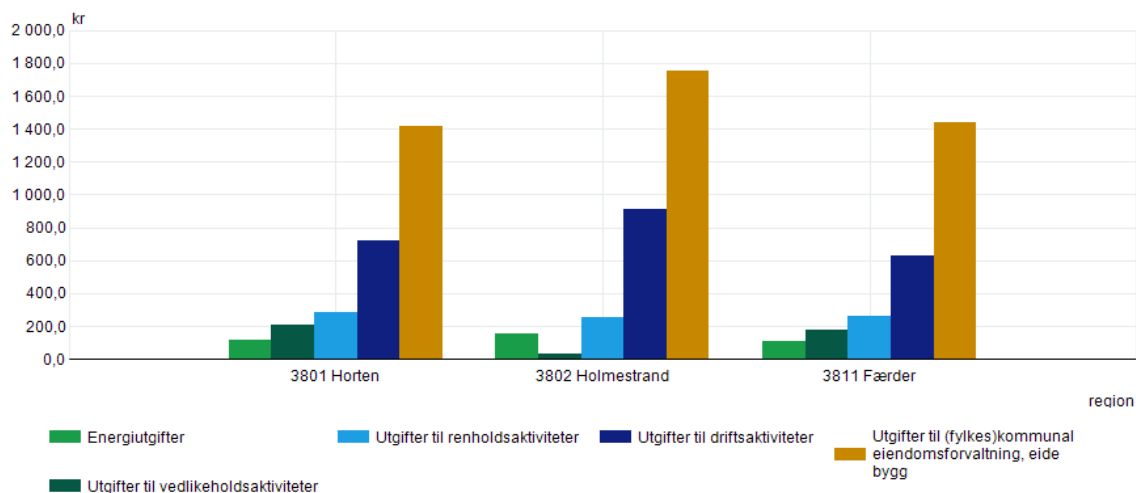

12905: Utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av utvalgte kommunale formålsbygg, etter art og region. Utgifter per kvadratmeter bygg (kr), Skolelokaler, 2020.

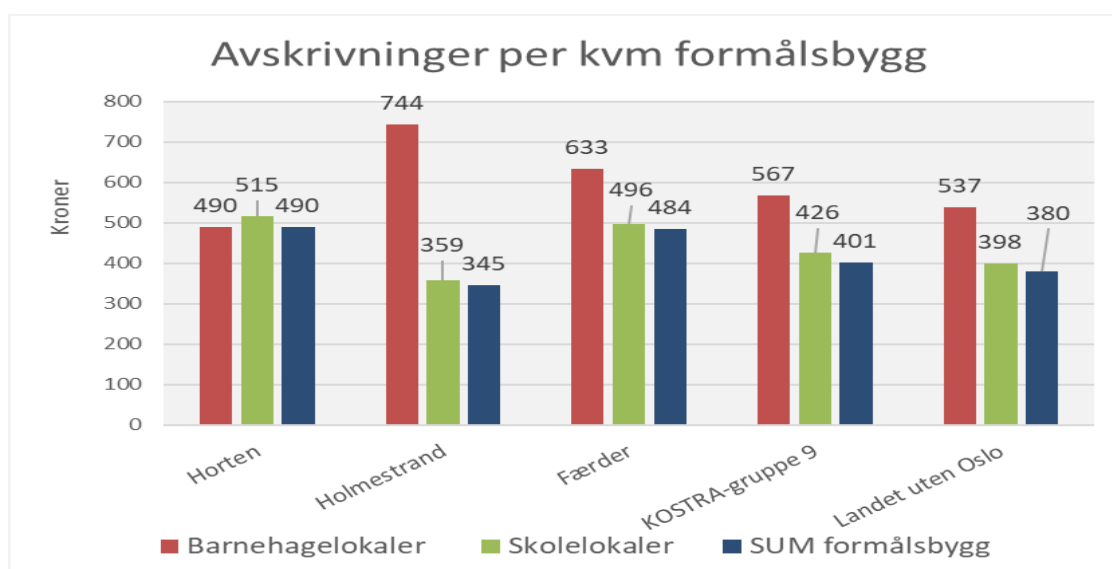
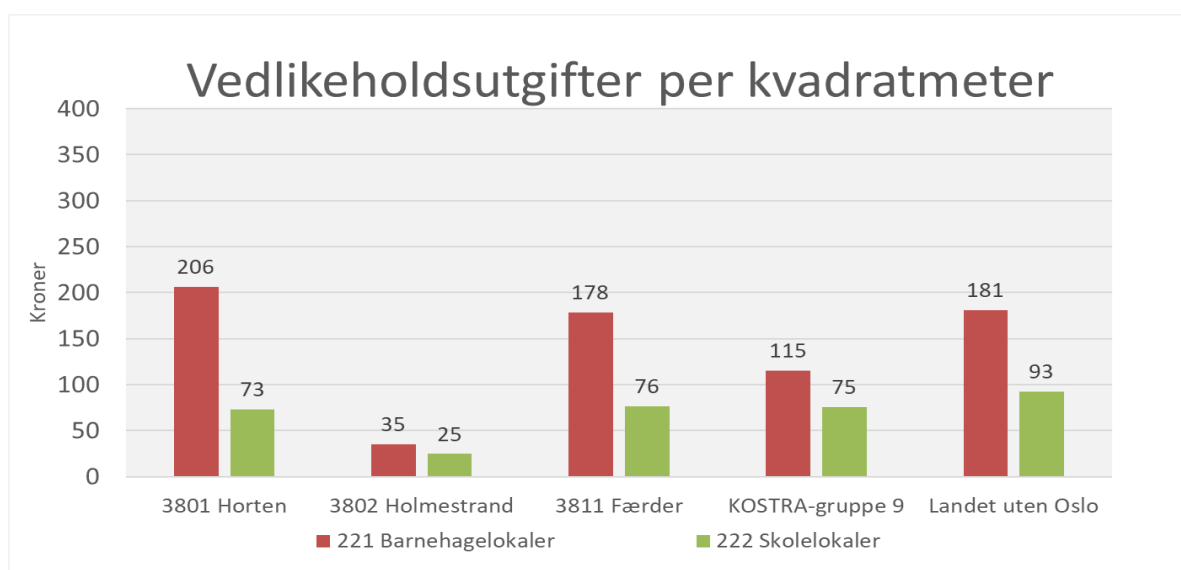

Skolene har en utgift på rundt 46,3 millioner i året på Forvaltning, drift og vedlikehold av bygningene. Dette utgjør 861 kroner pr. kvadratmeter pr. år. Sammenlignet med andre kommuner bruker Holmestrand vesentlig mindre på vedlikehold

12905: Utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av utvalgte kommunale formålsbygg, etter art og region. Utgifter per kvadratmeter bygg (kr), Barnehagelokaler og skuss, 2020.

Tabellen over viser at Holmestrand bruker rundt 11,3 millioner i året på barnehagebyggene. Dette utgjør 1750 kroner pr. kvadratmeter pr. år. Det brukes vesentlig mindre penger på vedlikehold sammenlignet med andre kommuner. Gjennomsnittet i landet var i 2020 181 kroner og 93 kroner per kvadratmeter på henholdsvis barnehage- og skolebygg, mens Holmestrand i 2020 kun brukte henholdsvis 35 og 25 kroner per kvadratmeter på sine barnehage- og skolebygg. Flere bygninger i skole og barnehage bærer preg av mangel på vedlikehold.

4.6 Økonomiske drivere i barnehage og skole

De største utgiftene for å drive barnehage og skole er lønn og utgifter til å drifte og vedlikeholde bygg. I Holmestrand ligger andre driftsutgifter på et lavt nivå, det som brukes på inventar, barnehage- og skolemateriell, lærebøker osv. ligger på et minimumsnivå.

Når det gjelder lønnsutgifter så er lønnen til hver enkelt lærer satt ut ifra kompetanse og ansiennitet og her må man følge nasjonale regler. Man har et visst handlingsrom overfor lønn til ledere og assistenter, men det er marginalt i det store bildet.

Handlingsrommet ligger i antall ansatte, eller hvor godt man fyller opp med barn og elever i forhold til normtall. Skolen har lærernorm og barnehagene har norm form antall ansatte. I barnehagen skal det være maks 6 barn pr ansatt i grunnbemanningen. Dette er beskrevet i kapittel 4.8 under overskriften bemanningstetthet.

Lærernormen sier at det maks skal være 15 elever pr. lærer i 1. – 4. trinn og det skal være maks 20. elever pr. lærer fra 5. – 10. trinn. Skolen står fritt til å organisere elevene innen disse rammene.

Men elevene skal organiseres i grupper/klasser og alle elever har krav på å tilhøre en fast gruppe. Og det er antall grupper som opprettes som er den største kostnadsdriveren. En gruppe koster like mye pr. år om det er to elever der eller om det er 25. Samtidig er det forskjell på hvor mye en gruppe koster da de har ulikt antall undervisningstimer etter hvilket trinn elevene går på.

En annen faktor er at lønnen til lærere kan variere ganske mye, ut ifra hvilken kompetanse og ansiennitet de har. Vi har i regneeksemplene nedenfor brukt gjennomsnittslønnen på landsbasis, og vi bruker snitt tall på undervisning for elever og leseplikt for lærere.

Gjennomsnittslønn lærer:	570 000 kroner
Sosiale utgifter m.m:	200 000 kroner
Kontaktlærertillegg:	16 000 kroner
Sum:	786 000 kroner

En lærer i barneskolen underviser 741 timer i året mens en lærer i ungdomsskolen underviser i snitt 650 timer.

Kostnad pr. time, barneskole:	kr. 786 000 : 741 = 1 060 kroner
Kostnad pr. time, u-skole:	kr. 786 000 : 650 = 1 210 kroner

En elev i barneskolen har i snitt 753 timer undervisning, mens det i ungdomsskolen er 874 timer.

Det vil gi følgende kostnader pr. gruppe pr. år, lærerlønn:

Barnetrinn:	Kr. 1 060 x 753 = 798 000 kroner
Ungdomstrinn:	Kr. 1 210 x 874 = 1 057 540 kroner

I tillegg kommer kostnader til:

- Ledelse
- Merkantilt personale
- Spesialundervisning
- Styrkingsressurser/delingstimer
- Sosiallærer/rådgiver
- Driftsutgifter som inventar, læringsmateriell osv.

Disse kostnadene vil variere mellom skolene, særlig spesialundervisningen kan gi store utslag. Men i snitt kan man si at dette utgjør rundt kr. 200.000.- pr gruppe. I små skoler vil summen være høyere enn på store skoler siden det der er flere å dele utgiftene på.

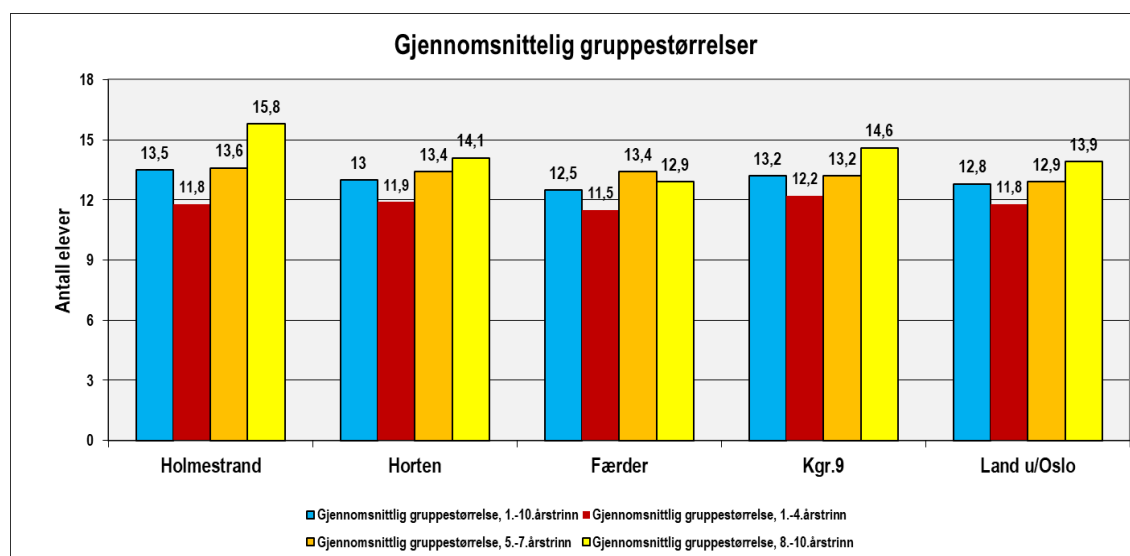
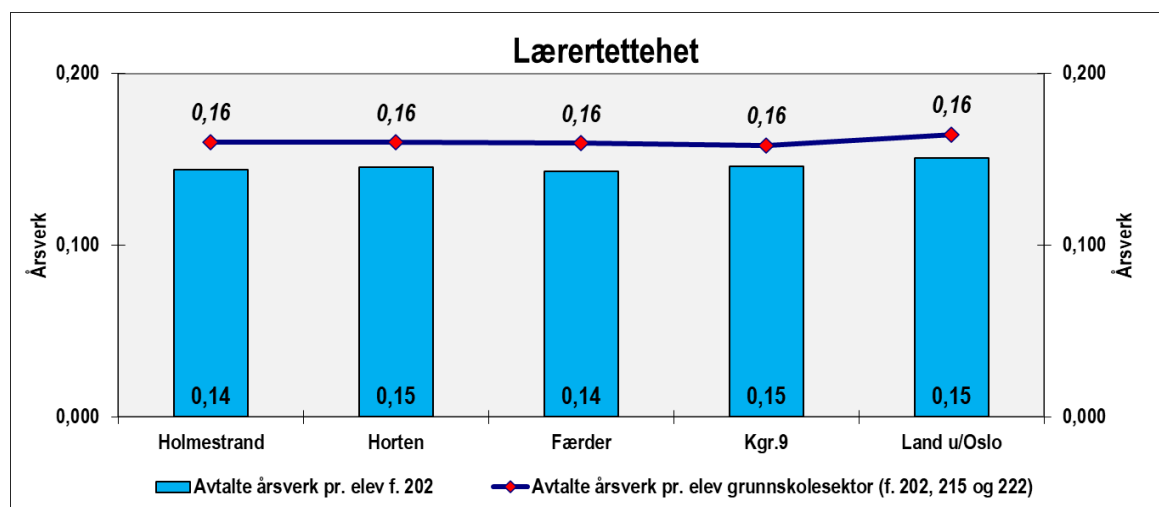
FDV-kostnader kommer også i tillegg, og som vist i forrige kapittel er de i Holmestrand på kr. 861.- pr. kvadratmeter pr. år.

Oppsummert kan man si at handlingsrommet ligger på tre områder:

1. Antall grupper som opprettes/lærertetthet
2. Antall timer til spesialundervisning eller styrking
3. Antall kvadratmeter undervisningsareal.

Lærertetthet og gruppestørrelser

Antall grupper som opprettes kan sees i sammenheng med lærertetthet. De to første tabellene viser gjennomsnittstall, og der er Holmestrand på nivå med andre. Men når man går inn på den enkelte skole, ser man at det er en del forskjeller. I tildelingsmodellen til Holmestrand ligger at man i noen tilfeller må gå inn og skjevfordele ressurser for å nå lærernormen.

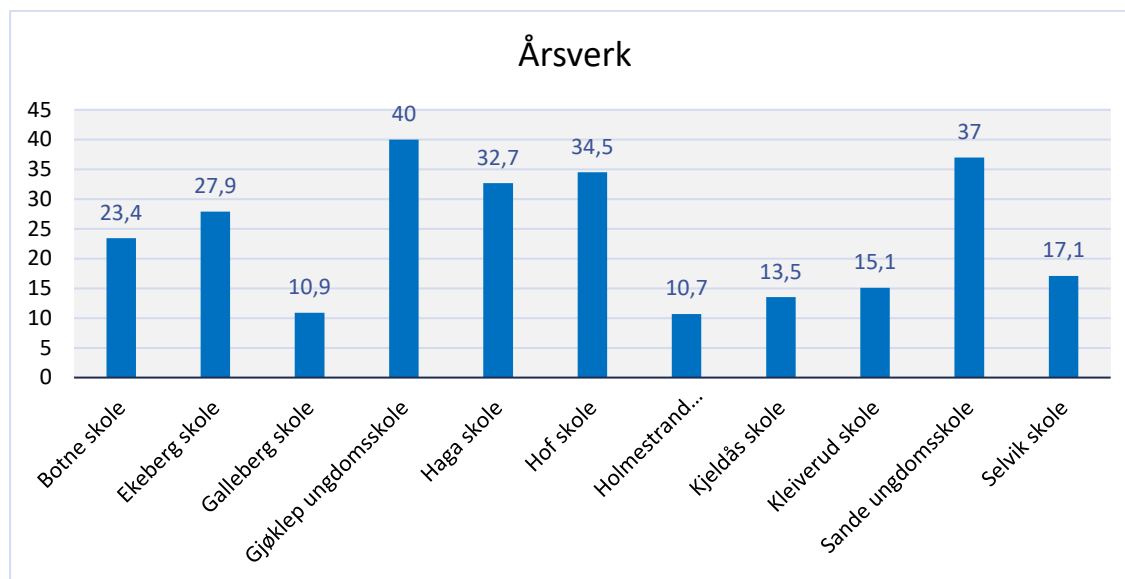
Fra UDI sitt analysebrett kan man hente inn denne oversikten over lærertettheten pr. trinn. Som tidligere beskrevet er makstallet 15 elever på småskolen og 20 elever på mellom- og ungdomstrinnet. Tabellen viser antall elever pr. lærer i ordinær undervisning.

Skole	1 – 4 årstrinn	5 – 7 årstrinn	8 – 10 årstrinn
Botne skole	16,95	18,30	
Ekeberg skole	14,15	19,22	
Galleberg skole	12,20	15,01	
Gjøklep u-skole			17,03
Haga skole	14,10	13,82	
Hof skole	14,91	16,23	
Holmestrand Montessoriskole	15,11	10,59	
Kjeldås skole	13,30	14,02	
Kleiverud skole	11,17	14,77	
Sande u-skole			18,96
Selvik skole	14,91	17,59	
Vestfold og Telemark	14,08	16,81	18,10

Handlingsrommet i denne sammenhengen vil være å bruke lærernormen som verktøy for å styre økonomisk tildeling til skolene. Men det kan slå litt urettferdig ut, små skoler har ikke samme muligheten som store skoler til å fylle klassene etter normen. Som tabellen over viser, så er det noen skoler som er helt opp mot lærernormen, mens andre har en ganske høy lærertetthet.

Årsverk pr. skole

Det er stor forskjell på størrelsen på skolene i Holmestrand. Det er spesielt Galleberg, Kjeldås og Kleiverud som utpeker seg som små skoler.

Hva kan man effektivisere ved å slå sammen skoler?

Beregningene nedenfor er forholdsvis grove anslag. I noen tilfeller kan innsparingen bli større, andre ganger mindre. Gruppestørrelse er blant annet avhengig av hvordan kabalen går opp. Noen ganger kan en sammenslåing føre til at det utløser nye grupper, og da er mye av gevinsten borte. Andre ganger kan nye elever gå inn i eksisterende grupper, og da kan innsparingen bli stor. Men generelt kan man si at større skoler gir større fleksibilitet i forhold til hvordan man setter sammen grupper. Det er også slik at gruppestørrelsen kan utjevnes over flere trinn. Dersom man ligger litt under delingstallet på ett trinn, kan man ligge litt over på neste.

Som tabellen i forrige kapittel viste, så er det bare Galleberg skole og delvis Haga, Kjeldås og Kleiverud som har noe å hente på gruppestørrelser. De andre skolene ligger tatt opp til lærernormen.

Slike forhold kan variere fra år til, avhengig av hvordan elevtallet er og hvordan det slår ut på lærernormen.

Hvor mye man sparer på FDV- kostnader er avhengig av at man får frigitt bygningsmasse som kan selges eller brukes til noe annet. F. eks. veksle inn frigjorte skolelokaler til barnehagedrift.

Skoler	Gruppestørrelse	Ledelse/adm.	FDV	Andre
Sammenslåing av to ungdomsskoler	Mulig innsparing, x gruppe pr. trinn Sparing pr. gruppe som kan slås sammen Kr. 1.200.000,-	1 stilling ledelse 0,2 adm. Kr. 1.200.000,-	Ingen innsparing dersom det ikke frigjøres bygg. Ved frigjøring, spart FDV + renter og avdrag Kr. 1220,- pr. kvadratmeter	Rådgiver 1/2 Sosiallærer 1/2 Spes.ped. (større grupper) Stordriftsfordeler på materiell og utstyr Kr. 1.700.000,-
Sammenslåing av to barneskoler	Mulig innsparing, x antall grupper Sparing pr. gruppe Kr. 1.000.000,-	1 stilling ledelse, 0,2 adm. Kr. 1.200.000,-	Sammenslåing til en skole, spart FDV, renter og avdrag Kr.1220,- pr. kvadratmeter	Andre stordriftsfordeler som færre lisenser, leasingavtaler osv. Kr. 200.000,-

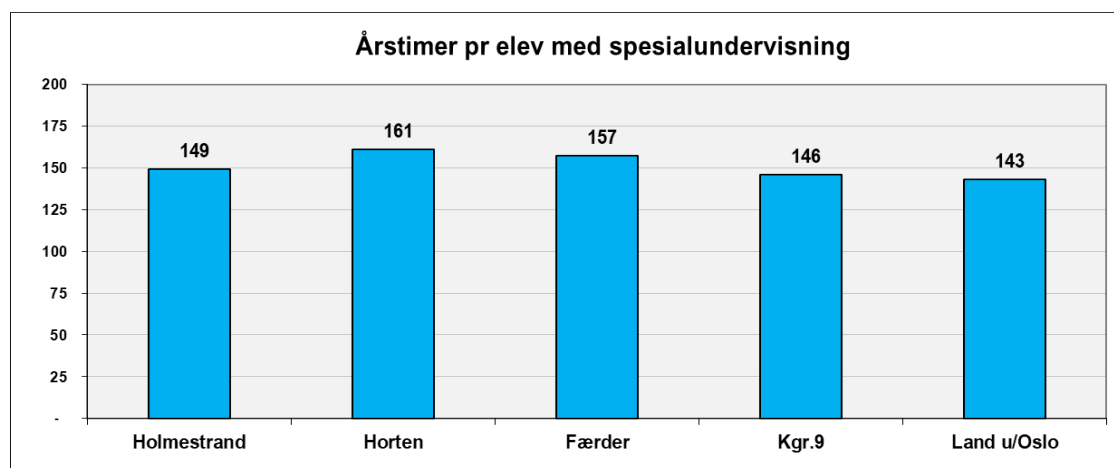
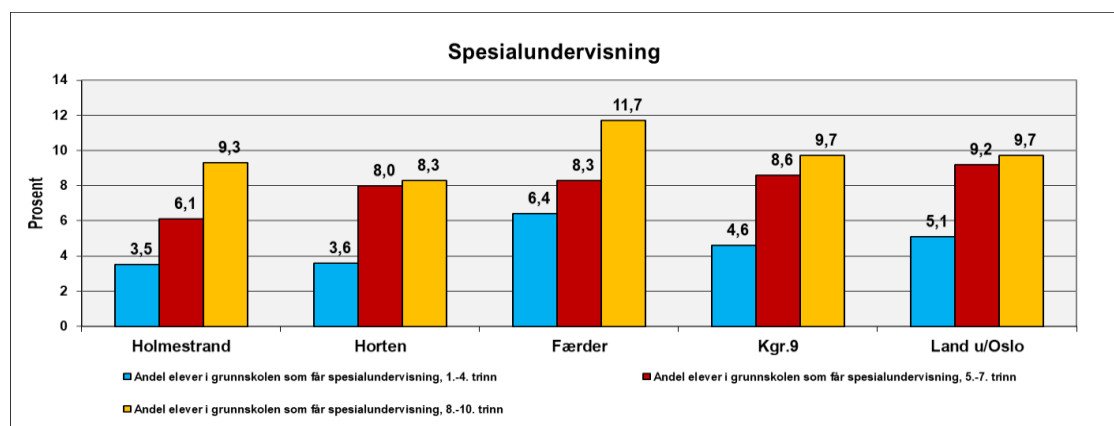
Andre argumenter rundt sammenslåing av skoler, jamfør intervjuene:

- Man mister et samlingspunkt i nærmiljøet
- En del elever vil få lengre reisevei.
- Mange elever synes det er bedre med et større elevmiljø, kunne velge venner. Det er sårbart dersom man blir for få.
- Andre elever synes det er trygt når det er et lite miljø, spesielt de yngste elevene.
- Det profesjonsfaglige miljøet kan bli lite når det er få ansatte, færre å spille på, færre innen hvert fagområde.

- Kompetansekravene kan bli vanskelig å fylle dersom det er få lærere.
- Flere elever i ungdomsskolen vil gi mulighet til flere valgfag når skolene blir større.
- Større skoler vil generelt gi stordriftsfordeler ved at man kan få mer igjen til driftsmidler
- Større skoler gir mer tilstedeværelse av PPT, Helsepsykepleier o.l. i og med at de slipper å fordele seg på flere skoler. Mindre reisetid

Spesialundervisning

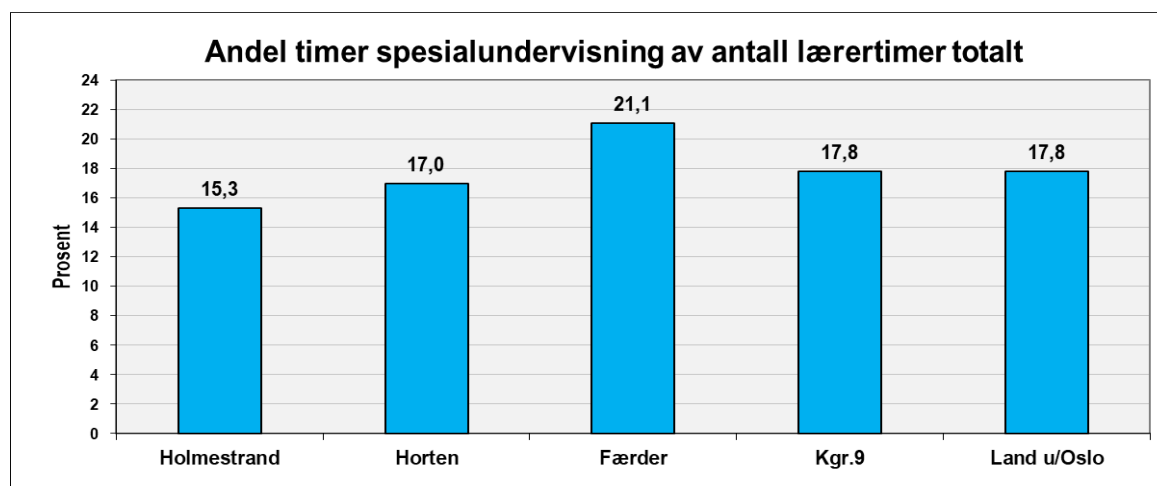
Det er i gjennomsnitt 6,0 prosent av elevene i Holmestrand som får spesialundervisning, og de får igjen i snitt 149 timer pr. år.

Selv om bare 6 prosent av elevene får spesialundervisning, utgjør dette 15,3 prosent av rammen som går til undervisning. I 2020 fikk 177 elever i Holmestrand spesialundervisning.

I 2020 brukte Holmestrand kommune 25 900 lærertimer på spesialundervisning, det utgjør rundt 20 millioner kroner pr. år.

I tillegg kommer rundt 55 årsverk på bruk av assistenter, noe som utgjør en sum på rundt 21 millioner kroner pr. år.

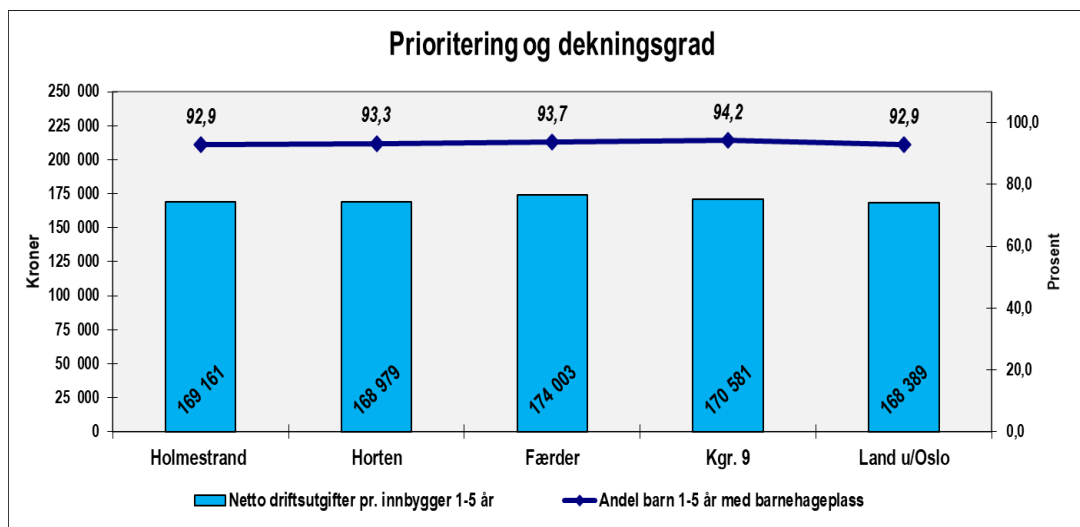
Sammenslåing av barnehager

Når det gjelder sammenslåing av barnehager er gevinsten mindre når det gjelder bemanning. Finansieringen av barnehager går pr. barn, og det er igjen regulert av bemanningsnormene. Med unntak av Eidsfoss barnehage, er det den samme voksentettheten i små barnehager som i store. Men man trenger bare en styrer, uavhengig av barnehagens størrelse.

Den største innsparingen her ligger på kostnader til bygg, FDV. Små barnehager er forholdsvis dyre i drift.

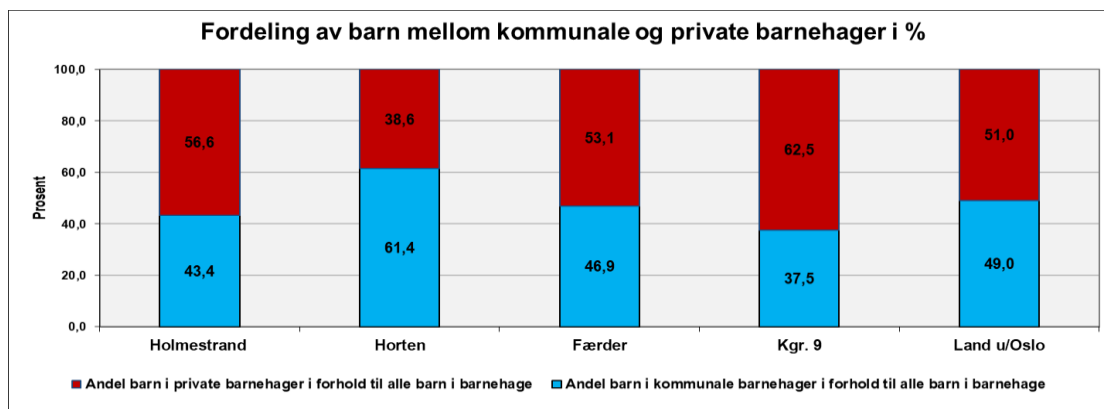
4.7 Utvalgte nøkkeltall for barnehage og skole

Prioritering og dekningsgrad barnehager. Det er marginalt færre som går i barnehage i Holmestrand enn i sammenlignbare kommuner, og driftsutgiftene pr. barn er også på snittet.

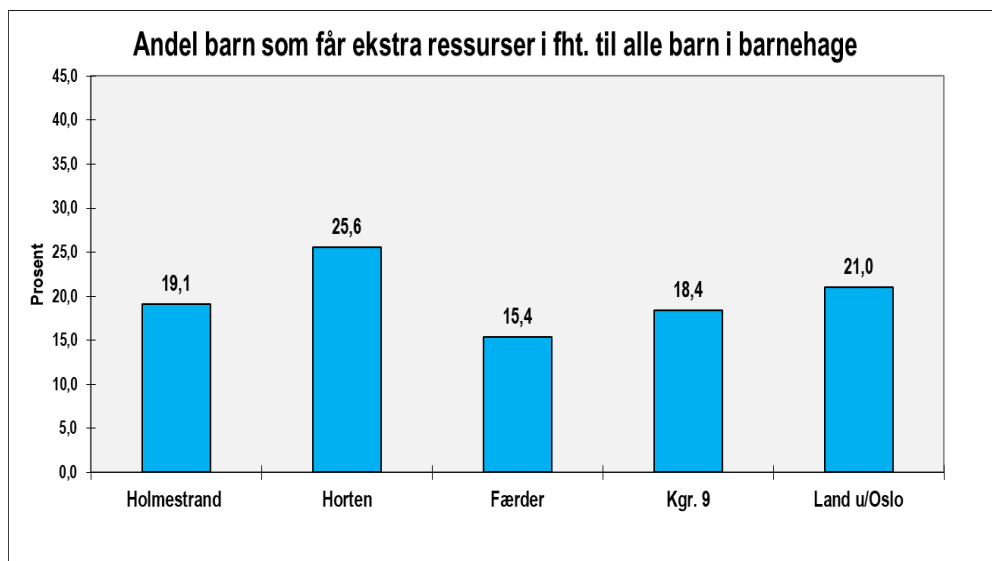

Kommunen har en fordeling mellom private og kommunale barnehager slik det er vist i figuren nedenfor. Finansieringen av private barnehager er basert på regnskapet som brukes til kommunale barnehager, dvs. at dersom kommunale barnehager driver dyrt, vil støtten til de private øke. Barnehagene skal behandles likeverdig ved tildeling av tilskudd.

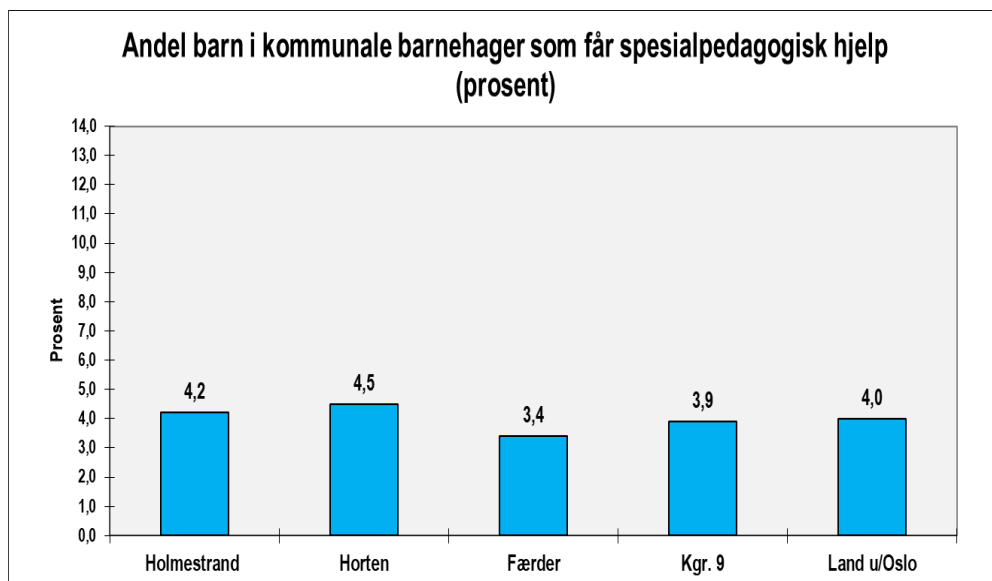
I tillegg kommer foreldrebetaling, fra 1.8.22 blir den redusert til 3 050 kroner per måned.

En del barn trenger ekstra hjelp, for eksempel enten ved assistent til fysisk hjelpebehov. I Holmestrand er det 19,1 prosent av barna som får denne type hjelp.

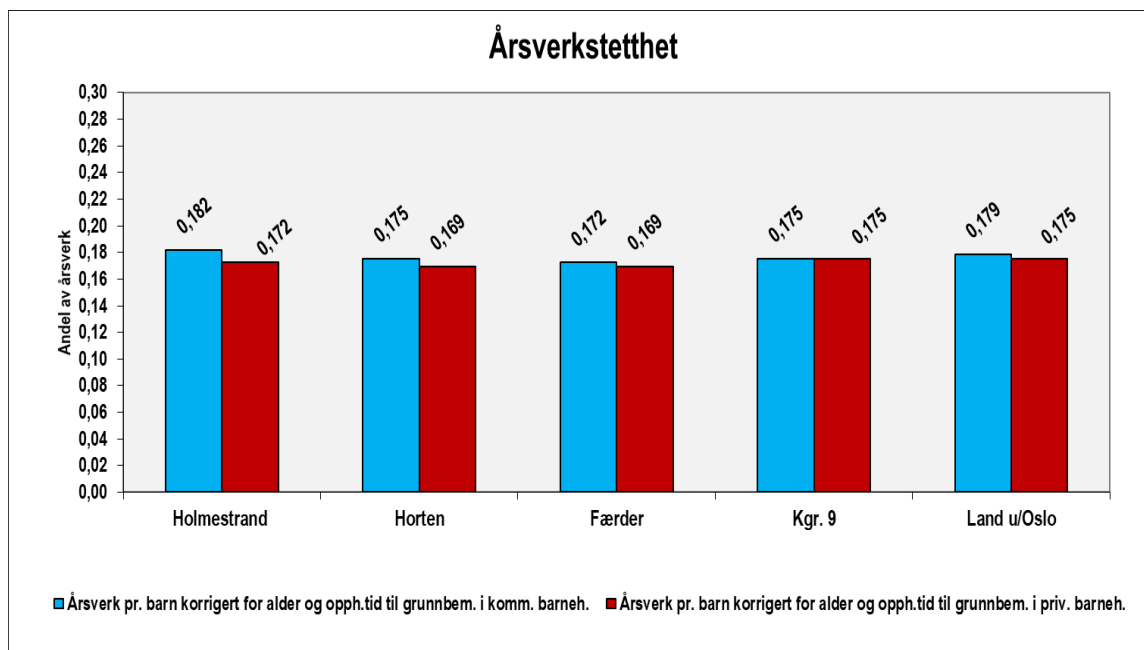

4,2 prosent av barna i kommunale barnehager får spesialpedagogisk hjelp.

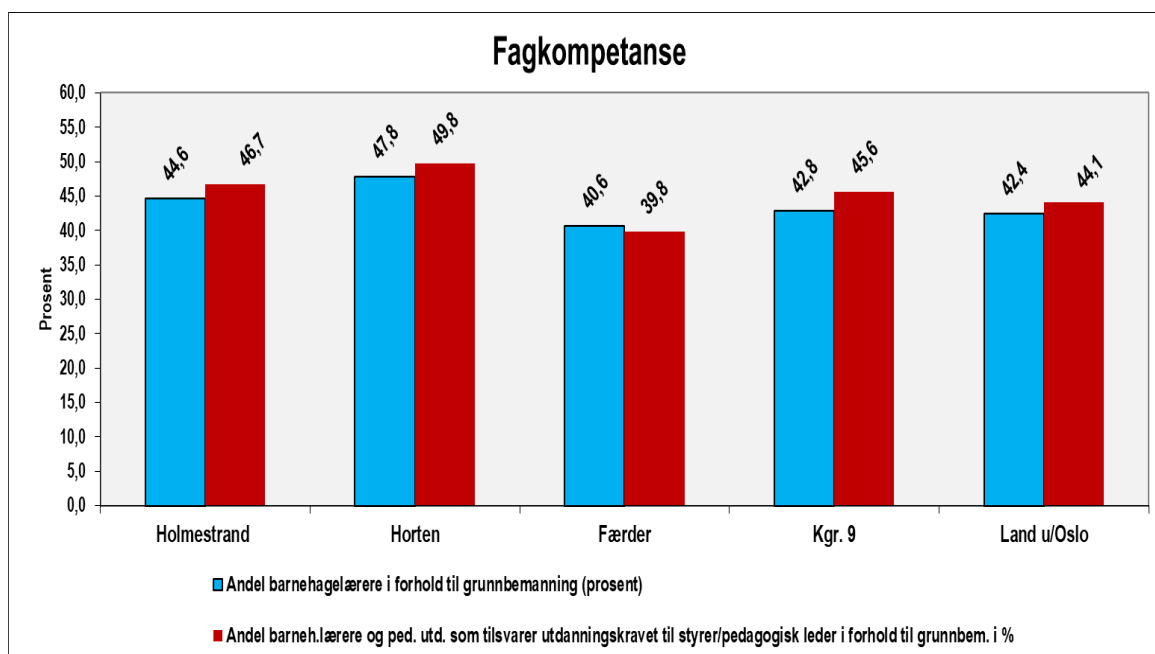

Det er flere årsverk pr. barn i kommunale barnehager enn i private barnehager.

Bemanningsnormen i grunnbemanningen er som tidligere nevnt maks 6 barn pr. voksen.

Barnehagene i Holmestrand har en fagkompetanse i snitt som ligger høyere enn KOSTRA-gruppen. Det er imidlertid en del forskjeller barnehagene imellom.

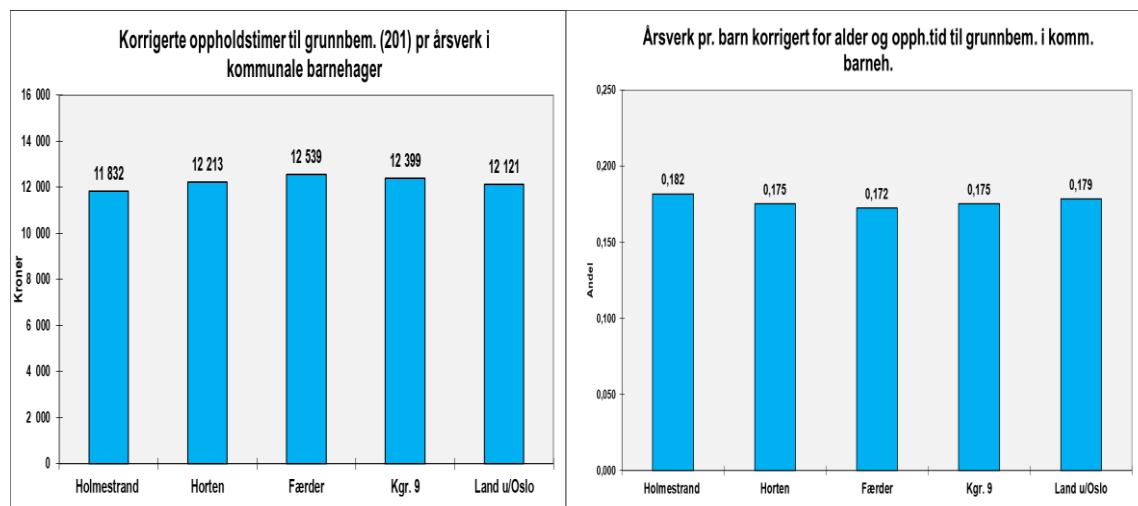

Bemanningstetthet og gruppestørrelser

Figurene under viser korrigerte oppholdstimer til grunnbemanning per årsverk, og korrigerte årsverk per barn. Korrigerte oppholdstimer er det nøkkeltallet som er mest brukt til å beskrive produktiviteten i barnehagene. Dette fordi den etter korrigeringene uttrykker bemanningstettheten i barnehagene. Tilsvarende gir også indikatoren årsverk per barn korrigert for oppholdstid og alder et godt uttrykk for bemanningstetthet og produktivitet. Disse indikatorene sier oss også noe om hvor nært opptil bemanningsnormen barnehagene er; jo lavere bemanningstetthet og produktivitet, jo større er potensialet for å øke gruppestørrelsene. Bemanningsnormen er 6 store barn per ansatt i avdelingen, som tilsvarer 13 000 timer.

Figurene viser at Holmestrand kommune i 2020 brukte 0,182 korrigert årsverk per barn og hadde 11 832 korrigerte oppholdstimer per årsverk. Holmestrand hadde en høyere bemanningstetthet og noe lavere produktivitet enn kommunegruppen, landet uten Oslo, Færder og Horten.

Dette viser at Holmestrand ligger noe under maks grensen på gruppestørrelser og bemanningsnorm. Som på skole har dette en økonomisk side, men også for barnehage må dette ses i sammenheng med organisering av tjenesten og kvalitet.

Tabellen under viser antall barn per barnehagelærer på kommunale og private barnehager i Holmestrand, Færder, Horten og Vestfold og Telemark. Kommunale barnehager i Holmestrand har 13,4 barn per barnehagelærer og private barnehager 13,5 barn per barnehagelærer.

2020	Kommunale barnehager	Private barnehager
Holmestrand	13,4	13,5
Færder	14,4	11,9
Horten	11,4	11,8
Vestfold og Telemark	12,3	12,2

Antall barn pr. barnehagelærer varierer mellom kommuner selv om bemanningsnormen er den samme. Det skyldes både tilgang på lærere med kompetanse og hvor mye den enkelte kommune prioriterer disse stillingene. Tabellen under viser antall barn per barnehagelærer, antall barn per barnehage og kapasiteten i barnehager i kommunale og private barnehager i Holmestrand.

Antall barn pr. barnehagelærer, antall barn pr. barnehage og kapasitet. Kilde: Analysebrettet for barnehage og Visma.

Barnehage (Kommunal/privat)	barn pr. ansatt	Antall barn 21/22	Antall barn 2030	Antall barn 2040	Kapasitet
Eidsfoss (K)	3,8	13			30
Espira Sundfoss (P)	6	66			120
Hof barnehage (K)	6	48			80
Sum område Hof		127	131	134	230
Møllerdammen (P)	5,6	63			70
Botnestua (P)		20			23

Gullhaug(K)	6,2	64			63
Fredly (P)	5,9	27			38
Gaupås (P)	6	37			52
Kleiverud (K)	6	88			144
BMB (P)	5,9	28			27
Knutseskogen (K)	5,9	70			104
Eikelund barnehage (P)	6	56			78
Holmestrand Montessori (P)	5,7	72			49
Gausetangen (K)	5,8	86			104
Sum område Holmestrand		611	639	665	752
Galleberg (P)	5,9	72			96
Kjeldås (P)		102			104
Læringsverkstedet Sande (P)	6	38			52
Haga (K)	5,8	95			115
Læringsverkstedet Lersbrygga (P)	6	112			162
Nordre Jarlsberg (K)	5,9	103			138
Vammen (P)	6	34			46
Sum område Sande		556	591	619	713

Tabellen viser at det ikke er høyere voksentetthet i små barnehager enn i store. Det er ofte en forestilling om at barn i mindre barnehager får tettere oppfølging og blir mer sett enn i store, men voksentettheten er stort sett den samme uavhengig av barnehagens størrelse. Små barnehager vil ofte ha et problem med å dekke hele dagen med bemanning dersom det er lang åpningstid og få ansatte. Eidsfoss barnehage får ekstra bemanning for å få denne kabalen til å gå opp.

Ut ifra tabellen er det også tydelig at den samlede kapasiteten i hvert område kan ta imot barnetallsutviklingen i kommunen, uten videre utbygging. Men innenfor området er det ikke fullt samsvar mellom kapasitet og behov. Spesielt Gullhaug barnehage opplever et trykk, der er det fullt og det vil bli flere som ønsker seg dit etter hvert. Det er imidlertid ledig kapasitet på de to nærmeste barnehagene, Fredly og Botnestua. Gullhaug er også en barnehage som har en sliten bygningsmasse.

Diverse utgifter pr. elev

Utgifter pr. elev, sammenlignet med andre

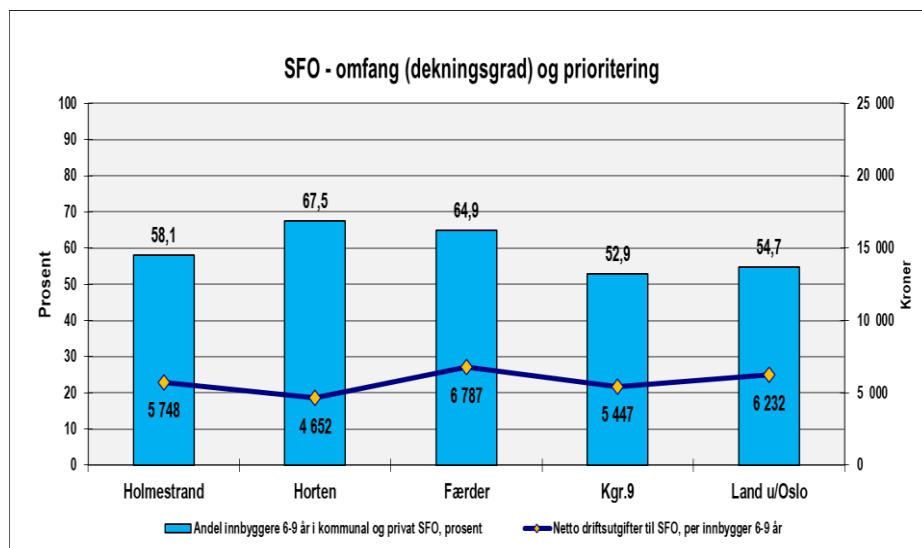
2020	Utgifter pr. elev samlet	Lønnsutgifter pr. elev	Utgifter til inventar og drift pr. elev	Utgifter til læremidler pr. elev
Holmestrand	114 116	94 807	469	830
Horten	118 290	95 389	344	894
Færder	118 533	96 605	760	1 046
Vestfold og Telemark	123 532	99 814	384	1 410

Holmestrand er omtrent midt på treet når det gjelder utgifter pr. elev, både når man sammenligner med nabokommuner og KOSTRA-gruppen, men ligger noe under fylket. Det siste skyldes at det er mange små kommuner i fylket som ikke har mulighet for å drive effektivt.

SFO

Utgifter til drift av SFO løses ulikt mellom kommunene. Noen kommuner driver SFO på selvkost, mens andre har lavere egenbetaling og legger inn ekstra driftsmidler. Brutto driftsutgifter til SFO var i 2020 vel 20 millioner kroner. Herav brukte kommunen 6,6 millioner kroner av sine frie inntekter, resten ble dekket gjennom brukerbetaling.

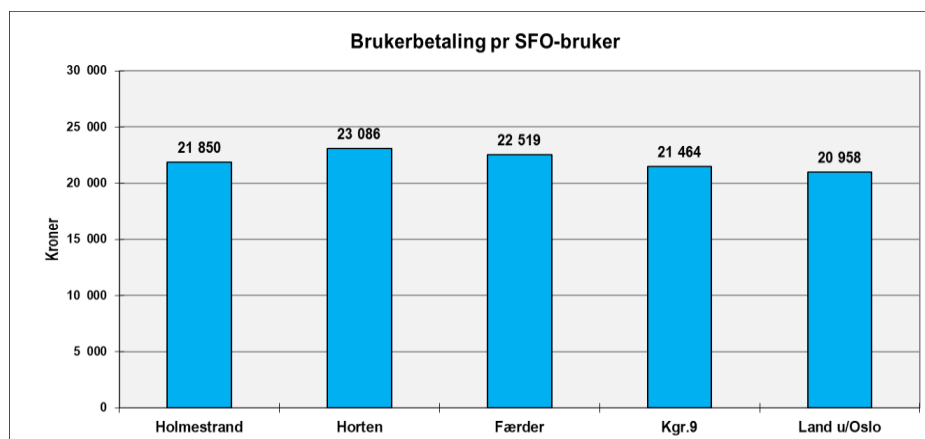
Figuren under viser dekningsgrad, dvs. hvor stor andel av 6-9 åringene i kommunen som bruker kommunal SFO, og netto driftsutgifter målt i kroner per innbygger i målgruppen.

Holmestrand har en noe lavere dekningsgrad enn nabokommunene, men høyere enn kommunegruppen og landet uten Oslo. I netto driftsutgifter per innbygger i målgruppen brukte

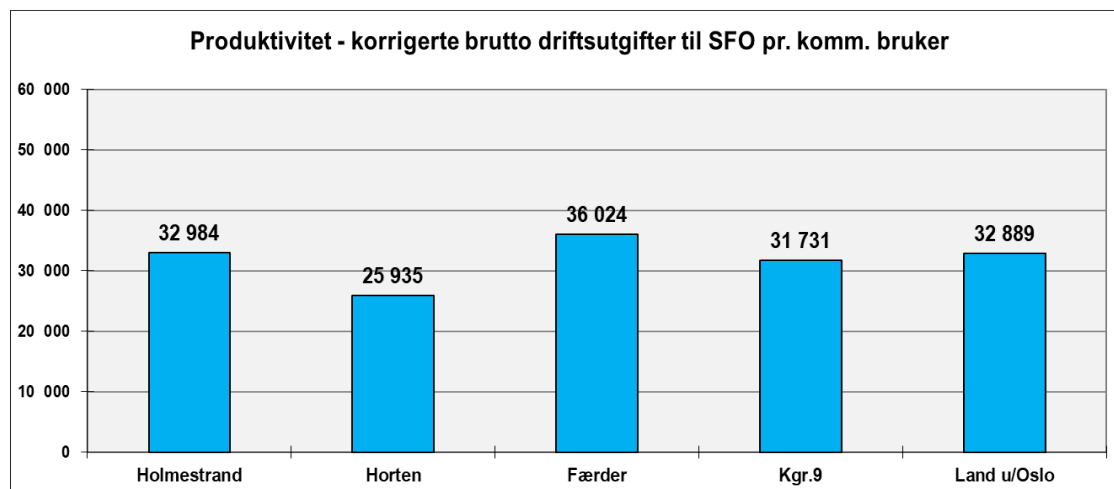
Holmestrand 5 748 kroner. Dette er noe mer enn Horten og kommunegruppen, men noe lavere enn Færder og landet uten Oslo.

I prinsippet kan SFO dekkes fullt ut av selvkost. Få kommuner gjør imidlertid det. Figuren under sammenligner nivået på brukerbetalingen i Holmestrand med Horten, Færder, kommunegruppen og landet uten Oslo.

Figuren viser at brukerbetalingen i Holmestrand er noe lavere enn Horten og Færder, og noe høyere enn i kommunegruppen og landet uten Oslo.

Den siste figuren viser produktivitet, dvs. korrigerte brutto driftsutgifter til SFO per kommunale bruker. Figuren viser at Holmestrand bruker om lag 33 tusen kroner per bruker, dette er betydelig høyere enn i Horten og noe mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen og på nivå med landet uten Oslo. Dette betyr at disse kommunene driver SFO rimeligere enn Holmestrand.

Trivsel på skolen

Elevundersøkelsen viser at elevene trives godt på skolene i Holmestrand, resultatene ligger på snittet i Fylket. Det er forskjeller på skolene, men det er ingen sammenheng mellom skolestørrelse og trivsel. Men generelt er det en viss sammenheng mellom resultater og trivsel, skoler der elevene får gode resultater på nasjonale prøver og eksamen har også gjennomgående høyere trivsel.

Alder på lærere

Alderssammensetningen blant lærere viser at det er mange unge lærere i kommunen, men det er også en del som vil gå ut av yrket de nærmeste årene

Alderssammensetning	Lærere (antall) 2020
40 år og yngre	132
41 til 49 år	113
50 til 59 år	65
60 år og eldre	23

5. Klimaregnskap

Klimaregnskap og klimabudsjett er en del av kommunens arbeid. Formålsbygg er en vesentlig del av kommunens totale utslipp av klimagasser og byggenes kvalitet er av stor betydning. Det samme gjelder hvilke energikilder som brukes, ved eventuelle nybygg eller renovering vil det ligge miljømessige og økonomiske gevinster i å satse på lave utslipp og alternative energikilder.

Finansieringsmuligheter og støtteordninger er gode dersom man bygger klimanøytrale bygg, og ved å sette formålsbyggene inn i totalregnskapet for miljøtiltak, kan man spare utgifter til andre miljøbesparende tiltak.

6. Valgmuligheter og gevinster

Holmestrand kommune har flere muligheter for å redusere ressursbruken i en framtidig barnehage og skolestruktur. Det drives i dag på et minimum når det gjelder driftsmidler, og for å opprettholde kvalitet og følge framtidige forventninger til drift og innhold i barnehager og skoler, er det nødvendig å gjøre grep.

Det er flere alternative måter å løse det på, men alle alternativer vil selvfølgelig få konsekvenser, og dette må settes opp mot hverandre i en helhetlig vurdering. Hovedutfordringen er at det på sikt vil være et større og større gap mellom det som brukes på struktur og bygninger mot det som er igjen til å drive godt kvalitativt arbeid og gi et likeverdig tilbud til alle som vokser opp i Holmestrand kommune.

Her er noen alternativer:

1. Fortsette som i dag, 0 -alternativet

Med de finansielle utsiktene som foreligger sett i sammenheng med behovet for oppgradering av bygningsmassen i flere barnehager og skoler, vil det betinge ytterligere nedskjæringer på drift eller at man prioriterer barnehage og skole høyere enn andre sektorer i kommunen. Flere nedskjæringer vil sannsynligvis få konsekvenser for det kvalitative arbeidet i barnehager og skoler. Ved å beholde dagens struktur vil man også redusere handlingsrommet til å foreta investeringer og nødvendig vedlikehold.

Dagens struktur vil føre til en viss overkapasitet noen steder og for lav kapasitet andre steder.

2. Slå sammen skoler

De største elevene uttrykker klart at elevmiljøet betyr mye, og at for små forhold kan være både sårbare og lite utviklende, sosialt og faglig. Skoler som har få elever i forhold til byggets kapasitet vil være vesentlig dyrere å drive, spesielt dersom man i tillegg har problemer med drive effektivt i forhold til lærernormen. Utgifter pr. elev blir altså høyere jo mindre skolen er. Det er mange faglige og økonomiske argumenter for å slå sammen skoler.

Innenfor Hof-området vil det ikke være noen muligheter, der er skolene allerede slått sammen. I Holmestrand – området vil det ikke være kapasitet til å slå sammen skoler, og da står man igjen med Sande. Der er det fire barneskoler og god kapasitet på alle. Det mest nærliggende, økonomisk sett, vil være å splitte Galleberg skole og dele elevene på Haga og Kjeldås skole. Med ca. 50 elever til hver skole vil det være plass i eksisterende grupper og den ekstra kostnaden vil i hovedsak dreie seg om at flere elever må ta buss til skolen.

Det vil si en årlig innsparing på rundt 10 millioner kroner, i tillegg sparte utgifter til FDV, renter og avdrag dersom man finner alternativ bruk eller salg av bygget. Dette vil utgjøre rundt 3-4 millioner kroner pr. år.

Hverken Haga, Kjeldås eller Galleberg skolekrets har noen store planlagte utbyggingsprosjekter og dermed vil elevtallet være stabilt eller synkende.

Et slikt grep ville gi et bidrag til å rehabilitere Kjeldås skole slik at den gjennomgående vil være i tråd med framtidig ønsket standard.

3. Endre barnehagestruktur

Flere av barnehagene har sliten og lite oppdatert bygningsmasse, og det er mye gammelt og utdatert utstyr. Siden barnehagene er finansiert pr. barn, er det mer et spørsmål om hvilken kvalitet man vil ha på bygg og hvilke fasiliteter ansatte og barn skal tilbringe dagene i. Det er også noen barnehager som er små, i intervjuene ble det poengtert at mellomstore barnehager vil være å foretrekke.

Når det gjelder strukturen er foreldrene svært opptatt av to ting:

- Barnehagen må ligge i nærmiljøet og dermed legge til rette for god overgang til nærskolen

- Mange foreldre i Holmestrand kommune pendler og bruker mye tid på jobbreisen. Barnehagen må ligge på reiseveien og i tråd med knutepunktstrategien. Knutseskogen er et eksempel på dette.

Per i dag er det spesielt Eidsfoss barnehage som sliter med å fylle opp med barn, og det er en dyr barnehage å drive. Det er god plass til barna fra Eidsfoss i barnehagene i Hof.

4. Flytte skolegrenser

Å flytte skolegrenser kan gi gevinst hvis resultatet blir at man kan drive mest mulig optimalt på den enkelte skole. Det er ingen garanti for at det gir varig økonomisk gevinst, for elevtallet kan variere fra år til år, og bygningsmassen vil være den samme. Men det kan løse kapasitetsproblemer ved å utjevne belastningen mellom skolene. Den eneste skolen som vil få kapasitetsproblemer de nærmeste årene er Gjøklep ungdomsskole. Det er et alternativ at elevene fra Kleiverud skole går til Sande ungdomsskole i stedet for til Gjøklep. Elevene får da dra til en helt ny skole, men de må regne med å ta buss til skolen

5. Redusere kostnad til SFO

Kommunens kostnad til SFO er med 13 millioner kroner pr. år. Det ligger en innsparingsmulighet ved å øke foreldrebetalingen. Det har to klare konsekvenser, større økonomisk belastning på barnefamilier, eller at det blir færre som benytter seg av tilbudet.

6. Redusere lærertetthet

Det er en del variasjon i lærertettheten rundt om på skolene, ved å kjøre en optimal ressurstildeling bare basert på lærernormen, kan det være et inntjeningspotensial. Det er da Galleberg og delvis Haga, Kjeldås og Kleiverud som kan drive mer effektivt på dette området. Men det må sees i sammenheng med kvaliteten i undervisningen og hvilke følger det eventuelt får. I dag har tildelingsmodellen til skolen en rekke parametere som tar hensyn til skolens

egenart og til ulike utfordringer som den enkelte skole har. Dersom lærernormen skal være førende vil man miste de grep man bruker i dag for å utjevne forskjellene mellom skolene.

Samtidig er det påpekt i rapporten at det ikke er direkte sammenheng mellom lærertetthet og skolens resultater, hverken faglig eller sosialt.

7. Redusere spesialundervisning

I dag får 6 prosent av elevene i Holmestrand spesialundervisning og i snitt får hver elev 127 timer. Med assistenter og lærertimer koster dette rundt 41 millioner kroner pr. år dersom man omsetter det i forhold til den totale ressursbruken. En reduksjon på en prosent vil potensielt gir en innsparing på 7 millioner kroner pr. år.

Men spesialpedagogisk hjelp i barnehage og spesialundervisning i skolen er et sammensatt tema. Det ideelle er at den kommer så tidlig så mulig og det aller viktigste er formen den kommer i. Den har størst effekt når den foregår i fellesskap med andre barn og elever, det å øke kompetansen til de ansatte er det som endrer praksis mest.

I tillegg må kommunens støttefunksjoner bidra med å overføre kompetanse og bruke sine ressurser slik at de best mulig kommer de ansatte og barna/elevne til gode.

8. Andre konsekvenser – elever går over til friskoler

Det er en mulighet for at foreldre vil søke sine barn over til friskoler (tidligere kalt private skoler), dersom nærskolen blir nedlagt. Dette har ingen store økonomiske konsekvenser for kommunen, da kostnaden for hver enkelt elev vil være tilnærmet det samme. Friskolen får statstilskudd tilsvarende 85 prosent av det elevene koster i offentlig skole i kommunen. De resterende 15 prosent kan friskolen ta i foreldrebetaling. Statstilskudd og foreldrebetaling skal ikke overstige det elever i offentlig skole koster.

Kommunen får redusert rammetilskuddet i tråd med antall elever som går på friskole.

9. Nedlagte skolebygninger og barnehager

Dersom kommunen skal få full effekt ved nedlegging av barnehager og skoler, er det nødvendig å avhende de frigjorte lokalene. Salgsverdien er vanskelig å beregne, det er avhengig om noen kan bruke barnehagen eller skolen til annet formål. I noen tilfeller kan tomteverdien være stor dersom området egner seg til f.eks. boligbygging. Men å beregne en økonomisk gevinst ved salg inn i budsjettet vil inneholde en risiko dersom man ikke allerede har interessenter.

7. Konklusjoner og anbefalinger

Holmestrand kommune driver sin barnehage- og skolesektor forholdsvis kostnadseffektivt sammenlignet med mange andre kommuner. Kommunen en noe trang økonomi, og barnehager og skoler opplever at de har lite handlingsrom, en stor del av ressursene går til lønn. Lønnen er igjen bundet opp i lovfesta normer for antall ansatte. Hovedårsaken til den trange økonomien er at kommunen har et lavt inntektsnivå og at det er ganske store forskjeller mellom virksomhetene når det gjelder utgifter pr. elev/barn.

Hovedutfordringene kommunen står overfor er følgende:

1. Kapasiteten i barnehager og skoler er på feil sted i forhold til framtidig behov. Den største veksten vil komme i område Holmestrand, mens det er størst ledig kapasitet i områdene Sande og Hof. Barnehagene ser ut til å ha nok kapasitet samlet sett innenfor hver sone, men presset på Gullhaug barnehage er stort. Gjøklep u-skole vil være helt i grenseland for å ta imot fremtidige elevkull.
2. Det er stor variasjon i kvaliteten på bygg. Noen er nye og oppdaterte mens andre har et stort etterslep på vedlikehold.
3. Driftsmidler i barnehager og skoler er små. Spesielt de eldste har få muligheter til å erstatte og kjøpe inn nytt materiell og utstyr.
4. Selv om de ansattes kompetanse er den viktigste faktoren for kvalitet i barnehager og skoler, står man i fare for at det ikke blir et likeverdige tilbud for barn og unge dersom den økonomiske utviklingen fortsetter. Det kan bli et A- og B- lag av barnehager og skoler.

Kommunen bør skaffe seg et handlingsrom for å kunne utjevne forskjeller og sikre at det er nok kapasitet på rett sted.

Analysen viser at det har vært netto innflytting og økt boligmasse de siste ti årene og det har vært en svak økning i barnetallene. Dette er med på å utjevne den nedgangen i barnetall man vil hatt uten innflytting. Det vil bli bygget en del nye boliger i kommunen, og selv om ikke alle utbyggingsplaner realiseres, er det sannsynlig at barnetallet vil fortsette å øke.

Befolkningsutviklingen vil føre til økte inntekter blant annet ved at rammeoverføringen styrkes når barnetallet vokser. I tillegg må det gjøres bevisste valg av hvilke bygg kommunen skal beholde og drifte slik at muligheten til å ta igjen etterslepet på vedlikehold styrkes. Dette vil bidra til å utjevne forskjellen i kvalitet mellom de kommunale byggene

Det anbefales derfor at kommunen gjør grep og som gir større effekt i stedet for å gradvis redusere budsjettet til barnehager og skoler:

- Legge ned Galleberg skole og fordele elevene på Haga og Kjeldås skoler. Det vil føre til en innsparing på rundt 10 millioner kroner pr. år dersom elevene går inn i eksisterende grupper.
- Legge ned Eidsfoss barnehage dersom det ikke skjer en radikal endring i barnetallet. I dager er det en dyr barnehage å drive siden den trenger ekstra bemanning for å kunne ha nok personale i åpningstiden. Hof barnehage har god kapasitet til å ta imot barna.
- Arbeide for å redusere spesialundervisningen ytterligere, hver prosent reduksjon kan gi en innsparing på inntil 7 millioner kroner.

Å legge ned en skole eller en barnehage er selvfølgelig et drastisk inngrep i nærmiljøet. Man tar bort et samlingspunkt og noe av identiteten til stedet. Men det er også andre hensyn å ta, og dersom man ikke foretar slike grep vil små skoler og barnehager være de første som får merke konsekvensene. Man har ikke råd til å bruke de ekstra midlene de trenger for å opprettholde kvaliteten og bemanningen i driften, og da vil det ikke lenger være et forsvarlig tilbud. Å rekruttere og beholde kompetanse kan også bli et problem.

For å ha sikre kapasiteten på utsatte områder er det spesielt to områder som er sårbare:

- Gjøklep ungdomsskole er helt i grenseland til å ta imot kommende elevkull. Det kan løses på flere måter, men ulike alternativer for utvidelse bør utredes i nær fremtid.
- Gullhaug barnehage ligger i et utviklingsområde samtidig som kapasiteten er sprengt. Barnehagen har også behov for renovering, og dersom det skal være aktuelt å bygge en ny barnehage vil dette være et aktuelt område. Men den bør ikke bygges større enn at den tar unna kapasiteten i området. Det er god barnehagekapasitet i Holmestrand kommune

samlet sett. Plasseringen ligger slik til at den er uhensiktsmessig å bruke for barn som bor nærmere sentrum. Det vil være i strid med fordelene mange har av å bruke kollektive alternativer eller bruke fjellheisen.

Høy kvalitet i barnehage og skole er en god investering for samfunnet. Det bidrar til mindre utenforskap, styrket grunnlag for livsmestring og kompetanse til å takle voksenlivet. Kvalitet defineres som god undervisning, gode opplevelser i aktivitetene i barnehagen, et godt sosialt miljø og kompetente ansatte. Et mål må være at alle barn og elever skal ha like muligheter, uavhengig av hvilken barnehage eller skole de går i, eller hvilken avdeling/klasse de går i. Alle skal være «heldige» med deres voksne i barnehager og skoler.

I årene som kommer vil det bli konkurranse om pedagoger i barnehager og skoler og oppdaterte og funksjonelle bygg er bra for rekrutteringen av personale. Bygg og uteområder er et viktig rammeverk for god kvalitet på det pedagogiske tilbudet.

Vedlegg: Oppdragsteam fra KS-Konsulent

 <p>Jo Fiske</p>	<p>Jo jobber med lederutvikling og organisasjonsutvikling. Han legger særlig vekt på å utvikle helhetlige system i oppvekstsektoren, få tverrfaglig samhandling til å fungere og å få et felles fokus mot inkludering og tidlig innsats. Han har også arbeidet med resultatoppfølging, kriterietenkning og motiverende målstyring, spesielt med prosessene for god involvering og eierskap til mål. Ledelse og lærende organisasjoner er en viktig del av dette bildet. Jo arbeider også med oppdrag innen samspill politikk og administrasjon, og samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser.</p>
 <p>Erlend Nordby</p>	<p>Erlend er seniorrådgiver og jobber med økonomianalyser, tjenesteteanalyser, effektivitetsanalyser, og med å omsette dette kunnskapsgrunnlaget til mer effektiv og bærekraftig styring. Erlend har 19 års erfaring med analyse, utredning og rådgivning fra kommunal, statlig og privat sektor. Han er særlig interessert i å styrke grunnlaget for effektiv ressursbruk og tjenesteutvikling.</p>

